

bonum PUBLICUM

06

AZ ÁLLAMNAK
JELENTŐS SZEREPE VAN
A DIGITALIZÁCIÓBAN
Interjú Deutsch Tamással

18

EURÓPÁBAN IS
EGYEDÜLÁLLÓ
KÖZZOLGÁLTATÁS-
FEJLESZTÉS ZAJLIK
AZ NKE-N

32

FRANCIAORSZÁG
ELNÖKVÁLASZTÁS UTÁN

MEGJELENT

A Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás című szakmai, tudományos folyóirat

Az aktuális szám tartalmából:

Boros Anita: Bevezetés

Balogh-Békesi Nóra – Balázs István – Boros Anita

I. Könyv – Általános rendelkezések

Varga Zs. András – Pátkai Nándor – Boros Anita

II. Könyv – Közigazgatási jogalkotás

Vértesy László – Pollák Kitti – Boros Anita – Váczi Péter – Kocsis Diána – Linder Viktória

III. Könyv – Az egyedi ügyekben történő döntéshozatal

Kovács László – Várhomoki-Molnár Márta – Szilvássy György Péter – Koi Gyula – Iván Dániel

IV. Könyv – A közigazgatási szerződések

Fábián Adrián – Fazekasné Pál Emese – Józsa Zoltán

V. Könyv – A kölcsönös segítségnyújtás

Hajas Barnabás – Koi Gyula – Gerencsér Balázs Szabolcs – Berkes Lilla – Bencsik András – Hulkó Gábor – Fehér Júlia – Lapsánszky András – Polgár Miklós

VI. Könyv – Információáramlás

Boros Anita: Zárszó

Az aktuális szám elérhető az alábbi linken:

<http://uni-nke.hu/kutatas/egyetemi-folyoiratok/pro-publico-bono-magyar-kozigazgatas/2017-2-special-edition>

35

„Bárki, aki képes megoldani a vízzel kapcsolatos problémákat, két Nobel-díjat érdemel: egy tudományosat és egyet a békéért” – hangzott el John F. Kennedy híres idézete a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Országos Fenntarthatósági Szakmai Napján, amelyet az egyetem Fenntartható Fejlődés Tanulmányok Kabinete tartott vízgazdálkodás, urbanizáció és éghajlatváltozás témában.

06

„Az államnak jelentős szerepe van a digitalizációban” – Interjú Deutsch Tamással

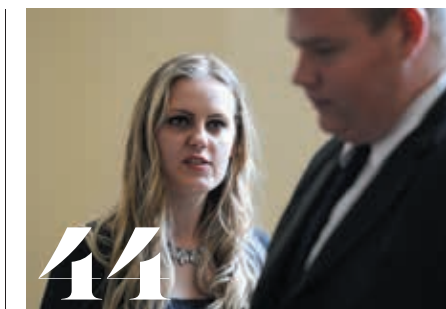

48

Ostrakon-napok az NKE-n

Sokrétű tudás, motiváció, folyamatos tanulás – avagy kiből lesz jó rendőr?

44

Jog, állam, dráma – Interjú Koltay Gáborral

TARTALOM 2017. JÚNIUS

02 MOZAIK

06 „AZ ÁLLAMNAK JELENTŐS SZEREPE VAN A DIGITALIZÁCIÓBAN” – INTERJÚ DEUTSCH TAMÁSSAL, A DIGITÁLIS JÓLÉT PROGRAMÉRT FELELŐS MINISZTERELNÖKI BIZTOSSAL

11 KÉT TŰZ KÖZÖTT

14 MAGYARORSZÁG ÉS SZLOVÉNIA: SZOMSZÉDOK ÉS BARÁTOK

16 A 21. SZÁZAD A DIGITÁLIS ADATVAGYON KORA

18 EURÓPÁBAN IS EGYEDÜLÁLLÓ KÖZZSZOLGÁLTATÁS- FEJLESZTÉS ZAJLIK AZ NKE-N

20 HIVATÁSUK: A NEMZET SZOLGÁLATA

23 EGYRE FONTOSABB A KIBERBIZTONSÁG

26 SOKRÉTŰ TUDÁS, MOTIVÁCIÓ, FOLYAMATOS TANULÁS – AVAGY KIBŐL LESZ JÓ RENDŐR?

29 KATONAI VEZETŐKÉPZÉS – KÜLÖNBÖZŐ GENERÁCIÓK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

32 FRANCIAORSZÁG ELNÖKVÁLASZTÁS UTÁN

35 NINCS B TERV, AHOGY NINCS B BOLYGÓ SEM

38 ELJÁRÁSI JOG AZ EURÓPAI UNIÓBAN

41 KARCOLATOK A KÖNYVTÁRBÓL

44 JOG, ÁLLAM, DRÁMA INTERJÚ KOLTAY GÁBORRAL

48 OSTRAKON-NAPOK AZ NKE-N

52 MÁRIA, A VITÉZ KATONA

54 „HASZNÁLNI KÍVÁNT, S NEM FÉNYLENI”

56 AJÁNLÓ

CEE E|DEM and E|GOV Days 2017

Idén már negyedik alkalommal rendezték meg a Közép- és kelet-európai e-demokrácia és e-kormányzás napok eseményt az NKE-n. Az Andrássy Egyetemen és a Ludwigsburgi Közigazgatási és Pénzügyi Főiskolával közös szervezésű e-közigazgatási témákra koncentrálnak konferencia középpontjában a Duna-régió digitális megosztottsága állt, amelynek okaként alapvetően az életkort, a képzettséget vagy a vagyoni hátteret szokták megjelölni, pedig a digitális megosztottság ennél jóval összetettebb. Egyes országok hatásai például nem kötelesek e-számlákat elfogadni, míg azok más, kisebb országok közszolgáltatásaiban kötelezők. Ilyen és ehhez hasonló témákat jártak körbe a nemzetközi eseményen, amelynek alapvető

célja volt, hogy feltérképezze a Duna régió közigazgatásban tapasztalható digitális megosztottságának mértékét és annak okait, hiszen ennek megértése és orvoslása kulcsfontosságú a térség integrációjának érdekében. A kétnapos konferencia olyan változatos és érdekesítő témákat érintett, mint a közösségi média és az internet hatásai, az ICT szerepe a tudásfejlesztésben és a digitális megoldások a közsférában. A Közép- és kelet-európai e-demokrácia és e-kormányzás napok konferenciát több év szünet után 2014-ben rendezte meg először az NKE. Az esemény résztvevői plenáris és szekciós üléseken, munkacsoportokban, valamint szakértői előadások és egyeztetések keretében vitatták meg többek között az adatvédelem, az e-demokrácia jogi, szociális és gazdasági szempontjait is.

Vezérőrnaggyá léptette elő az NKE rektorhelyettesét a köztársasági elnök

elnök május 17-én a Sándor-palota tükörműtermében. Prof. Dr. Padányi József két és fél évtizede teljesít szolgálatot a katonai felsőoktatás területén. 1991-től TMB ösztöndíjas, a Zrínyi Miklós

A honvédelmi miniszter előterjesztésére vezérőrnaggyá léptette elő Prof. Dr. Padányi József dandártábornokot, az NKE tudományos rektorhelyettesét Áder János köztársasági

Katonai Akadémia Műszaki Tanszékének oktatója, majd különböző vezető pozíciókat töltött be az egyetemen. Az NKE 2012-es megalakulása óta rektori felkérést kapott az NKE stratégiai és intézményfejlesztési rektorhelyettesi, 2015. január 1-től az NKE tudományos rektorhelyettesi magasabb vezetői tisztség ellátására. A ceremónián rajta kívül még négy honvédtábornokot léptetett elő altábornaggyá és vezérőrnaggyá Áder János. Altábornagy lett Varga János vezérőrnagy, a Honvéd Vezérkar főnökének koordinációs helyettese, valamint Huszár János vezérőrnagy, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnoka, vezérőrnagy Dezső Sándor dandártábornok, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat főigazgató-helyettese és Nagy József dandártábornok, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat főigazgató-helyettese.

Honvédelem napi megemlékezések

A Gesztenyés kertben található 1848-as hősi emlékműnél tartott koszorúzási ünnepséggel és állománygyűléssel ünnepelte a honvédelem napját a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar. A magyar honvédsereg háromhetes ostrom után, 1849. május 21-én foglalta vissza Buda várát. Ennek emlékére 1992-től ezen a napon ünnepeljük a magyar honvédelem napját. A Gesztenyés kertben található síremlék 1877 óta hirdeti a budavári ostrom alatt elesett honvédkatonák önfeláldozó hősiességét. Az ünnepi állománygyűlésen elismeréseket is átadtak. Simicskó István az oktatás, képzés kategóriában az Év Katonája Kitüntető Címet adományozta Dr. Varga Béla Lajos alezredesnek, a HHK Repülő Sárkány-hajtómű Tanszék egyetemi docensének. A honvédelmi miniszter a ténylegesen szolgálatban eltöltött éveit elismerésül a Tiszti Szolgálati Jel 20 év után járó II. fokozatát adományozta Dr. habil. Berek Tamás alezredesnek, a HHK Művelési Támogató Tanszék vezetőjének és Vas Tímea őrnagynak, a HHK Repülésirányító és Repülő-hajózó Tanszék tanársegédjének. A tömeges bevándorlás

okozta válsághelyzet kezelésével kapcsolatos tevékenysége során tanúsított kiemelkedő helytállása elismerésül a Migrációs Válsághelyzet Kezeléséért Szolgálati Jelet kapta Dr. Ujházy László alezredes, a HHK Katonai Vezetéstudományi és Közismereti Tanszék vezetője. Az ünnepségen kiemelkedő színvonalú tudományos kutatói, oktatói és doktori témavezetői munkájáért Hadtudományi Emlékplakettet vehetett át Prof. Dr. Kovács László ezredes, a HHK Elektronikai Hadviselés Tanszék egyetemi tanára, valamint oktatói és rendszerbiztonsági

felügyelői feladatainak színvonalas ellátásáért Megyeri Lajos Zoltán alezredes, a HHK Híradó Tanszék tanársegédje. Az Altiszti-Legénységi Szolgálati Jel 20 év után járó II. fokozatát Csábiné Bozány Magdolna zászlós, a Ludovika Zászlóalj állományának tagja vehette át. A honvédelem napja alkalmából dicséretben részesült Gyürki-Kiss Endre őrnagy, Holló Krisztián őrnagy, Kiss Balázs főhadnagy, Koczka Réka közalkalmazott, Imre Gábor alezredes, Nagymihály Zoltán alezredes, Bártfai László őrnagy és Berki Zoltán főhadnagy.

NKE-s gyakornokok az Országgyűlés Hivatalában

Az NKE tíz hallgatója segítette a Közgyűteményi és Közművelődési Igazgatóság gyakornoki programját a tavaszi szemeszterben.

2016-ban az Országgyűlés Hivatala és az NKE együttműködési megállapodást kötött, amelynek értelmében a hivatal a korábbihoz képest több hallgatót fogad szakmai gyakorlat keretében. A résztvevők ez idő alatt megismerkedhettek a Közgyűteményi és Közművelődési Igazgatóság tevékenységével, és részt vehettek az Országgyűlési Könyvtár, a Képviselői Információs

Szolgálat és az Országgyűlési Múzeum napi munkafolyamataiban. A tavaszi félévet lezáró rendezvény keretében a hallgatóknak lehetőségük nyílt beszámolni tapasztalataikról is. Az együttműködési megállapodás kapcsán Prof. Dr. Patyi András rektor kiemelte, nagyon sokat jelent az egyetem számára, hogy az Országgyűlés Hivatala és azon belül az Országgyűlési Könyvtár biztosítja azt a szakmai törődést, amely támogatja a tudományos kutatást és segíti a hallgatók munkáját az állami szolgálatra való felkészítés folyamatában.

Új nemzedék, új szemlélet

Az elektronikus hadviselés modern eszközei, a rendőrség és a civilek kapcsolata, valamint a határvédelem is szerepelt a témák között azon a rendezvényen, amelyen a Nemzeti Közsolgálati Egyetem szakkollégiumainak hallgatói mutatták be legújabb kutatási eredményeiket májusban. Három évvel ezelőtt alakult meg az NKE-n a Szakkollégiumi Együttműködési Fórum (SZEF), amely az egyetem szakkollégiumait fogja össze és képviseli a külvilág felé. A SZEF által szervezett rendezvények egyik fontos célja, hogy lehetőséget biztosítson a szakkollégiumok hallgatói számára a nyilvánosság előtt való bemutatkozásra. Kovács Szabolcs, a szervezet elnöke elmondta, az előadások sokszínűsége jól tükrözi a szakkollégiumok eltérő tudományos profilját, de a kutatási témák közötti összhang egyben meg is teremti az egységet a szervezetek között. Idén, a víztudományi profilú Zsuffa István Szakkollégiummal együtt már hétre nőtt az egyetemi szakkollégiumok száma, amelyek közül öt már megkapta a megfelelő minősítést.

Siker a genfi kiberversenyen

A 2017-es Cyber 9/12 verseny mérföldkő volt az egyetem számára, mert idén már két csapat is az NKE színeiben versenyzett Genfben. A korábban a nemzeti versenyt megnyert Rendészettudományi Kar csapata mellett, a KÖFOP-projekt keretében megalakult, Prof. Dr. Kovács László által vezetett Kiberbiztonsági Kiemelt Kutató Műhely támogatásával második csapatot is tudott indítani az NKE. Ez utóbbi nyerte el a legjobb döntéshozatali dokumentumért járó díjat Genfben. A verseny során a csapatoknak egy szimulált kiberbiztonsági incidensre kellett reagálni, figyelembe véve a különböző nemzetközi szereplők érdekeit. A verseny előtti hetekben a szervezők

elküldték a forgatókönyvet, amely alapján a versenyzőknek alternatívákat kellett kidolgozniuk, és a szimuláció során Genfben ezt a zsűrinek szóban előadni, illetve el kellett készíteni egy döntéshozatali dokumentumot is, amit a versenybírók a prezentáció előtt tanulmányozhattak át. A csapatoknak ezután a versenybírók átfogó kérdéseire kellett válaszolniuk. A 2017. április 20–21. között megrendezett nemzetközi verseny a Genfi Biztonságpolitika Központ (GCSP) és az Egyesült Államok Atlanti

Tanácsa (Atlantic Council) koordinálásával valósult meg. Az idei megmérettetésen 24 csapat vett részt.

Új NKE-s tagok az MTA testületeiben

Prof. Dr. Halmi Péter és Prof. Dr. Kiss György is bekerült a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) egy-egy testületébe. A nemrégiben akadémiai székfoglalóját tartó Halmi Pétert, a Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar tanszékvezetőjét az MTA Doktori Tanácsába választották be. A testületnek 22 tagja van, akiket a tudományos osztályok jelölnek ki. A tanács tagjává az Akadémia hazai tagja vagy az MTA

doktora címmel, vagy azzal egyenértékűnek minősített tudományos fokozattal rendelkező köztestületi tag választható. A Doktori Tanács fő feladata az MTA doktora cím megszerzésére vonatkozó eljárás szakmai, ügyrendi és tudományetikai felügyelete, az eljárás egyes szakaszaiban esedékes döntések meghozatala és a cím odaítélése. Az MTA Könyv- és Folyóirat-kiadó Bizottság tagjává választották meg a közgyűlésen Prof. Dr. Kiss Györgyöt, az NKE Közigazgatás-tudományi Doktori Iskola vezetőjét. A 16 tagú bizottság feladata az MTA és intézményei kiadói politikájának összehangolása, a könyv- és folyóirat-kiadás támogatására elkülönített költségvetési forrásokkal való hatékony gazdálkodás elősegítése.

Az Európai Rendőr Akadémiák Szövetségének új alelnöke

Dr. habil. Kovács Gábor dandártábornokot választotta meg alelnökévé éves testületi ülésén az Európai Rendőr Akadémiák Szövetsége (AEPC) Tbilisziben, a grúz Belügyminisztérium Rendőr Akadémiáján. A szövetség 1996-ban jött létre, ma már több mint 54 intézmény a tagja 43 európai és Európával határos országból. Az AEPC eredetileg azzal a céllal kezdte meg működését, hogy a rendészeti képzéssel kapcsolatos kérdéseket közös platformon oldják meg a tagintézmények. Ezt a szerepet ma már alapvetően a CEPOL vette át, de a szövetség továbbra is fontos szerepet tölt be a nemzetközi rendészeti együttműködésekben.

Az AEPC minden évben számos programot és kurzust kínál, amelyek mind a rendőrakadémiák támogatását és fejlődését célozzák meg. A szövetség kiemelten kezeli a jó gyakorlatok és közös kutatások megosztását. Az AEPC a tagországok rendészeti szerveinek is támogatást nyújt, hogy a lehető leghatékonyabban tudjanak a közösség szolgálatára lenni, figyelembe véve a nemzetközi bűnözés kihívásait.

Az NKE hallgatói lapja a legjobb

Az év hallgatói magazinjának választották a Forum Publicumot. Az elismerést a Várkert Bazárban a DUE Médiahálózat által szervezett Országos Ifjúsági Sajtófesztiválon vehette át az újság főszerkesztője és a lap tulajdonosának képviselője az Egyetemi Hallgatói Önkormányzat elnöke. A Forum Publicum az első díjjal olyan felsőoktatási intézmények hallgatói újságait utasította maga mögé, mint az ELTE, a Debreceni Egyetem, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem vagy a Semmelweis Egyetem. A magazin először 2012 nyarán jelent meg, azóta közel negyven lapszám több mint 58 ezer példányban került az olvasók kezébe. Az elmúlt öt év alatt ötvennél is több hallgató írása jelent meg hasábjain. Korábban több elismerésben is részesült a lap; 2016-ban ugyanebben a kategóriában második helyezést ért el, 2015-ben pedig elnyerte a Magyar Egyetemi és Főiskolai Sajtó Egyesület Pro Sperare díját, amellyel a magazin látványos fejlődését és a szerkesztőség hallgatói újságírás szerepét növelő munkáját értékelték.

Az államnak jelentős szerepe van a digitalizációban

SZÖVEG: SZÖÖR ADÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

A digitalizációval kapcsolatos, a közszolgálat modernizálását is érintő kérdésekben indult el szakmai együttműködés a Digitális Jólét Program és a Nemzeti Közzolgálati Egyetem szakértői között. Erről is beszélt a Bonum Publicum-nak adott interjújában Deutsch Tamás, a Digitális Jólét Programért felelős miniszterelnöki biztos. Az európai parlamenti képviselőként is dolgozó politikus szerint mindenki számára lehetővé kell tenni a szélessávú internet használatát, amelynek érdekében jövőre már csak ötszázalékos áfa terheli majd a szolgáltatást.

○ Úgy tűnik, hogy a Digitális Jólét Program kezd egyre összetettebbé válni. Milyen eredményeket sikerült eddig elérniük? Deutsch Tamás: A digitális fejlesztések alapvetően három nagy területre fókuszálnak: az infrastruktúra kialakításán túl a gazdaság digitalizálására, az állam által nyújtott

digitális szolgáltatások és a digitális kompetenciák fejlesztésére. A fizikai feltételek megteremtése mellett fontos szempont a megfizethető szolgáltatás és a digitális kompetenciák megfelelő ismerete is. Ezek ma már a gazdaság fejlesztésében is nélkülözhetetlenek, és fontos feltételek egy ország

»

Deutsch Tamás

Kedvenc film • *Goibár Péter: Megáll az idő* (1981).
Idő van (1985), *Tiszta Amerika* (1987)
Kedvenc könyv • *Ambrose Bierce: Bagoly-folyó*
Kedvenc zene • *Piramis, Guns N'Roses*
Hobby • *Sportok*

névlejtő

versenyképességének növeléséhez. Azonban nem szabad megfedkezünk az állam által nyújtott szolgáltatások digitális alapokra helyezéséről sem. Így alakul ki egy olyan rendszer, amelyben az egyes tényezők szorosan kapcsolódnak egymáshoz, és együttesen tudnak igazán nagy lendületet adni a változásokhoz. Ma már nem kell külön hangsúlyozni azt, hogy az internethasználat milyen előnyökkel jár az átlagfelhasználó számára, és mennyire alakítja át mindennapjainkat. Ezért is fontos, hogy lehetőleg mindenki számára megadjuk a lehetőséget arra, hogy elérhesse az online világot. A kormány azt vállalta, hogy 2018 végéig minden településen elérhetővé teszi a szupergyors internet használatát.

○ **Mennyire tartható ez a vállalás?**

D. T. Egy katonabölcsesség szerint az a biztos kimenő, amiről visszajött az ember. De ha időarányosan nézzük, akkor kifejezetten jól állunk ezen a téren. Az Európai Unió 2020 végére tűzte ki azt a célt, hogy minden európai polgár számára elérhetővé váljon a szélessávú, legalább 30 Mb/sec sebességű internet. Ha minden jól alakul, ezt mi két évvel hamarabb teljesíteni fogjuk. A vezetékes mellett jelentős fejlődést tapasztalhatunk a mobilinternettel kapcsolatban is. Évek óta a világ egyik legfejlettebb 4G-s szolgáltatása érhető el hazánkban. Nemsokára megérkezhet a nagyon jelentős előrelépést jelentő 5G-hálózat is, amely az adatátvitel gyorsaságát mintegy százszorosára növeli majd. Jelentősen fejlődik az állam működéséhez szükséges online rendszer is. Itt kapacitásbővítésről, a sebesség növeléséről és a megfelelő biztonság megteremtéséről beszélhetünk.

○ **Ha már felmerült a biztonság kérdése, az államnak milyen szerepe van a kibervédelemben? Azt láthatjuk, hogy manapság akár napi szinten követnek el „merényleteket” az online térben is.**

D. T. Számptalan kibertámadást láthatunk és tapasztalhatunk az utóbbi években, tehát érdemes nagyon komolyan venni a témát. Ez nem egy csillagháborús vízió, hanem maga a napi valóság. A kibervédelem kiépítésében az államnak különösen nagy szerepe van, hiszen saját információit is védeni kell. Elmondhatjuk, hogy nálunk az állami digitális hálózatfejlesztés a világon az egyik legmagasabb biztonsági szintű fizikai és informatikai biztonsági rendszerrel védett. Tehát hazánkban nem történhetne meg az például, mint ami Észtországban előfordult, hogy egy vélhetően orosz kibertámadás következtében szinte teljesen lebénult az állami szolgáltatások rendszere, és szinte minden állami-közigazgatási adatot elloptak. Amit emellett az állam tehet és tesz is, az a témával kapcsolatos felvilágosítás, tájékoztatás és képzés.

○ **Utóbbiban pedig a Nemzeti Közzolgálati Egyetemnek is szerepe lehet, hiszen alapfeladata mellett a közzolgálatban dolgozók továbbképzését is végzi az intézmény.**

„Számptalan kibertámadást láthatunk és tapasztalhatunk az utóbbi években, tehát érdemes nagyon komolyan venni a témát. Ez nem egy csillagháborús vízió, hanem maga a napi valóság. A kibervédelem kiépítésében az államnak különösen nagy szerepe van...”

D. T. Ez is egy kiemelt feladat, hiszen a tapasztalatok alapján a közzolgálatban dolgozók sem rendelkeznek azokkal az alapismeretekkel, amelyek például szükségesek a már előbb említett kibertámadások kivédéséhez vagy megelőzéséhez. Olyan elemi információkról is szó van, mint például hogyan kapcsoljuk ki a számítógépünket, ha befejeztük a munkát. A megfelelő képzés és az ehhez szükséges kutatói munka tehát ezen a területen is elengedhetetlen. Ezt segíti az az együttműködés, amelyet az NKE-vel kezdünk el, és manapság a KÖFOP-projekt keretében is vannak közös feladataink. Öt témában zajlik a szakmai együttműködés, amelyek a már említett kibervédelem mellett olyan területekkel kapcsolatos kutatásokra is fókuszálnak, mint például az okos város programok, a digitális ökoszisztémában zajló közteherviselés, az e-kereskedelem és a közigazgatási stratégiaalkotás digitális szempontjai. Ezekkel a kutatásokkal már a jövőre is gondolunk.

○ **Milyen területeken érdemes egy kicsit előre gondolkoznunk?**

D. T. Itt van például a közlekedés várható átalakulásának kérdése. Azt látjuk, hogy akár már néhány éven belül tömegesen is megjelenhetnek az önvezető járművek a közlekedésben vagy például az áruszállításban. Felmerül a kérdés, hogy a közlekedési jogszabályokat hogyan kell majd „átírunk” ahhoz, hogy ne legyen jogbizonytalanság ezen a területen. Például ki lesz majd a felelős, ha egy önvezető járművel történik baleset? De maga a digitalizált közigazgatás működése is számos kérdést vet fel szabályozási és szervezetiirányítási szempontból. Például itt van a távmunka kérdése, ami előbb-utóbb valószínűleg a közsférában is elterjed majd. Egy klasszikus hatósági ügyintézés

esetében szükséges-e, hogy egy kormánytisztviselő a munkahelyén lássa el a feladatát, vagy ezt otthonról is megteheti a megfelelően kiépített és biztonságos informatikai rendszer segítségével? Ez például számos munkajogi kérdést is felvet, amire majd válaszokat kell találnunk. Ilyen kérdésekkel is foglalkozunk majd az egyetemmel való együttműködés során.

○ **A Digitális Jólét Programban megvalósuló infrastrukturális fejlesztés a vezetékes hálózatokra fókuszál. Közben azonban egyre elterjedtebbé váltak a mobil technológiák is. Kérdés, hogy ezek után szükség lesz-e a hagyományosabb megoldásra?**

D. T. Korábban úgy tűnt, hogy teljesen átvehetik a vezetékes hálózatok szerepét, de ma a szakemberek inkább azt mondják,

hogy mindkettőre szükség lesz a jövőben is. Már csak azért is, mert a mobilrendszerek is vezetékes technológiára épülnek. A két rendszer adatátvitel szempontjából úgymond egymásra van utalva. A dolgok internete is arról szól, hogy a gépek hogyan kommunikálnak egymással, és ez már a mai napok valósága is. Eszközeink, adataink és az internet összekapcsolódik, ami hamarosan forradalmi változást hoz. Jó példa erre a távdiagnosztika, ami már ma is működik.

○ **Kétségtelenül nagy lehetőségek nyílnak meg az internet használatával, ugyanakkor az is fontos, hogy megfizethető legyen a szolgáltatás. Ma állítólag 1,5 millió ember van Magyarországon, akik eddig még egyáltalán nem használták a világhálót. Számukra bizonyára meghatározó szempont lehet az ár. »**

Digitális Jólét Program 2.0

Hamarosan a kormány elé kerülhet a Digitális Jólét Program kibővítéséről szóló előterjesztés, amely a 20-25 fejlesztési terület szakértőinek közreműködésével készült. Amíg a mostani program elsősorban az infrastrukturális fejlesztések, valamint az internethez való hozzáférés lehetőségét javító intézkedések, továbbá négy terület (oktatás, exportfejlesztés, gyermekvédelem, startupok fejlesztése) digitalizációs stratégiáját fogalmazta meg, addig a Digitális Jólét Program 2.0-ból a gazdasági élet, az állami működés, a magyar társadalom digitális fejlesztésének szinte egyetlen területe sem marad ki. A 23 új programelem között olyanok is vannak, mint például a Digitális Agrárstratégia vagy az okos egészségügy. Létrejön majd a Digitális Sportkataszter, amely az egyes sportágak működésével kapcsolatos valamennyi információt – a sportolók és az általuk elért eredmények, a sportszervezetek adatai – is tartalmazza majd. Emellett megtalálható lesz benne a sportlétesítmények, az ország-szerte elérhető sportolási lehetőségek és a sportesemények listája is. A program tartalmazza továbbá a közigazgatás digitális átalakításának szükségességét is, amelynek révén például az állam rendelkezésére álló információhalmazhoz való szabályozott hozzáférés lehetőségével új típusú erőforrásokat használhatnak az innovatív vállalkozások.

Deutsch Tamás szerint a Digitális Jólét Program 2.0 a digitális gazdaság, állam és tudás megteremtésével lesz a garancia arra, hogy a digitális átalakulás nyertesévé váljon minden magyar polgár.

„A kormány azt vállalta, hogy 2018 végéig minden településen elérhetővé teszi a szupergyors internet használatát.”

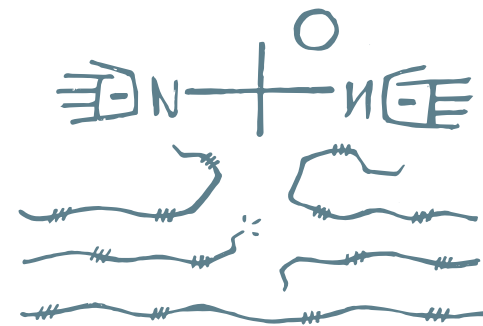
D. T. Ez így van, és éppen emiatt döntött a kormány az internet áfacsökktentése mellett, aminek első lépése már idén megtörtént, az áfa 27-ről 18 százalékra mérséklődésével. Jövő év elejétől pedig már csak 5 százalék lesz az internethasználat áfatartalma. Emellett hamarosan, várhatóan már júniusban elindul a szolgáltatóknál a Digitális Jólét Alapcsomag is, ami azoknak szól, akik eddig még egyáltalán nem használták a netet, főleg az ára miatt. Ez a jelenlegi legolcsóbb előfizetéshez képest is legalább 15 százalékos csökkenést jelent majd. Ezekkel az intézkedésekkel összesen 30-40 százalékkal lesz olcsóbb a világháló használata a jövő évtől Magyarországon. Az a tendencia érzékelhető, hogy a szolgáltatókat is „felbátorították” a digitalizációval kapcsolatos állami intézkedések, és ez további versenyre készítette vagy majd készíti őket. Mind a három nagy szolgáltató vadonatúj csomagokkal állt elő a napokban, tehát ők maguk is igyekeznek csökkenteni a szolgáltatások árát. Ma már 4-5 ezer forintért is lehet egy komolyabb előfizetést vásárolni, ez a kormányzati intézkedések miatt jövőre tovább csökken majd.

○ Öntől az utóbbi időben sokszor idéztek a sajtóban, elsősorban a Twitteren közzétett bejegyzései miatt. Gondolom, már csak a munkája miatt is sokat használja az internetet. D. T. Mondhatjuk, hogy az életem a nap minden szakában az internethez kapcsolódik. Európai parlamenti képviselőként és miniszterelnöki biztosként nem is nagyon tehetnék mást, hiszen például az Európai Parlamentben a módosító javaslatokat elektronikusan kell beadni. Egyre inkább mobil eszközöket használok a munkahelyemen és otthon egyaránt. Én mindig a hírek szerelme voltam, így nem csoda, hogy erre is használom az internetet, és egyre kevesebbet tájékozodom a nyomtatott sajtóból. Már régóta nincsenek előfizetésem napi-, heti- vagy havilapokra, de néha repülés előtt megveszek egy-egy újságot. Ugyanakkor, ha előadást vagy beszédet tartok, akkor az előre megírt szöveget vagy annak vázlatát mindig kinyomtatom, mert abba utólag még mindig könnyebb belejavítani, mint a mobil eszközökön található szövegbe. Így vagyok sokszor a különböző jegyzetekkel és előterjesztésekkel is. A digitalizáció nem vet véget a Gutenberg-galaxisnak. ●

Két tűz között

SZÖVEG: **FECSE ZSUZSANNA**
FOTÓ: **SZILÁGYI DÉNES**

„A magyar katolikus egyháznak egyszerre kell megfelelni a római pápa »liberális« migrációs politikájának és a magyar elvárásoknak is” – mondta Dr. Ujházi Lóránd, a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar tudományos főmunkatársa a Ludovika Szabadegyetemen tartott előadásán, amelyen azt járta körbe az előadó, hogy milyen szerepet vállal az egyház a migrációs válság kezelésében.

Ujházi Lóránd kihangsúlyozta, hogy a Magyar Katolikus Egyház a migrációs válság kezelésében vállalt szerepe szempontjából két tűz között van, hiszen egyszerre kell megfelelni a mostani legfőbb jogalkotónak, a római pápa „liberális” migrációs politikájának és a magyar elvárásoknak is. A „liberális” migrációs politika azt jelenti, hogy Ferenc pápa alapvetően a teológiai és morális kérdésekben konzervatív álláspontot képvisel, a migrációs politikában viszont inkább az „open society” liberális felfogáshoz húz, amely a befogadásra összpontosít, a biztonsági aspektust pedig háttérbe helyezi. A Magyar Katolikus Egyháznak mindemellett figyelembe kell vennie, hogy nem légüres térben dolgozik: működésének feltétele az államigazgatás, a biztonsági és nemzetbiztonsági szolgálatokkal való együttműködés. Európa-szerte a Vatikánnal szemben azt az elvárást támasztották, hogy helyi és központi szinten is nyilatkozzon arról, hogyan kíván reagálni a migrációs válságra, milyen nemzetközi lelkipásztori szerepet tervez benne vállalni a menekültek segítése céljából, hiszen az az egyház elsődleges feladata, hogy lelkipásztori szervezetként működjön. Azért jött létre és intézményesült, hogy hirdesse az evangéliumot.

Ujházi Lóránd szerint le kell szögezni: az, hogy tömegek indulnak külföldre, nem újszerű, a katolikus egyház számára sem. A történelmi eseményekre válaszul az egyháznak mindig újra és újra át kellett strukturálnia magát helyi szinten, hogy megfeleljen a lelkipásztori feladatnak. Az egyház másik fő küldetése a humanitárius segítségnyújtás, aminek az elvégzését szintén elvárták a Vatikántól, miközben az elsődleges feladata továbbra is a lelkipásztori szerepvállalás volt. A humanitárius segítségnyújtás már az egyház létrejötténél is jelen volt, az évszázadok folyamán pedig folyamatosan épültek ki az ehhez szükséges intézményegységek, amelyek ezt egyre professzionálisabb szinten végezték.

A pápa a katolikus egyház fejeként már többször kifejtette ideológiai és filozófiai véleményét a migrációs válsághoz kapcsolódóan, de mégis váratlan volt, amikor a migrációs válság közepén arra kért minden plébániát, hogy fogadjon be egy-egy menekült családot. Ekkor ütköztek bele először a plébániavezetők abba a problémába, hogy bár szerették volna megoldani a helyzetet, nehezen ment, mert nem humanitárius segítségnyújtásra jöttek létre, hanem lelkipásztori feladatok elvégzésére. Ujházi Lóránd összességében úgy értékelte, hogy a pápa ezen megnyilvánulásai nem eredményeztek az egyház

rendszerében átfogó jogszabályi és strukturális változást e témában. Mint mondta, Ferenc pápa erkölcsi útmutatásokkal látta el az egyházat: az emberek vagy megfogadták szavait, vagy nem, a helyi egyházi vezetőkön múltott, hogy beépítik-e az intézményrendszerükbe vagy sem.

Az egyház életében tényleges változást hozó lépésre 2016. augusztus 31-én került sor, amikor is Ferenc pápa kihirdette „*Humanae progressionem*” kezdetű motu proprioját. Ezen dokumentum már nem csak erkölcsi útmutatás vagy kérés volt. Kiadása nagy jelentőséggel bírt: jogszabályi módosításokat eredményezett az egyház életében, hiszen új intézményt hozott létre *Dikasztérium*

az *Átfogó Emberi Fejlődés Szolgálatában* névvel, aminek fő célja a migránsok segítése. A dokumentum kitért az új hivatal küldetésére, vezetésére, az együttműködési alapelvekre, valamint az öt cikkelyből álló statútumra. Az új szerv jogi szabályozása, vezetése és szervezése a kongregációhoz közelít. Élén Peter Kodwo Appiah Turkson ghánai bíboros prefektus áll, akinek nagy rálátása van az egyház humanitárius tevékenységére. A dokumentum kiadását követően meglepetést okozott, hogy maga a pápa vezeti a szervet, még akkor is, ha a történelemben volt erre már példa: a keleti katolikusok kényes helyzete miatt a pápa vezette a keleti ügyek kongregációját, ezzel egy időben pedig a misszióért felelős kongregációt is. A pápa helyettesítését az új szervnél két titkár látja el: egyikük Fr. Michael Czerny jezsuita szerzetes, aki migrációs és emberi jogi kérdésekkel foglalkozik, másikuk Fabio Baggio scalabrinárius szerzetes a Pápai Urbaniána Egyetem teológiai karába integrált Nemzetközi Migrációs Intézet elnökeként tevékenykedik.

Az újonnan létrehozott szerv, a dikasztérium négy korábbi pápai tanácsból jött létre. A négy pápai tanácsra vonatkozó joganyag és a Dikasztériumra vonatkozó joganyag azonban nem fedi le egymást teljesen. A demokratikus elképzelésbe nehezen fér bele, hogy valaki összesítse a három hatalmi ágat és úgy irányítson, de a pápa legfőbb kormányzati hatalomként így megteremti a gyors végrehajtást, ami a segélyezési rendszerben előnyösebb, hiszen nem kell várni senki jóváhagyására sem, hanem a pápa döntésén múlik minden. A pápa az egyház legfőbb jogalkotójaként szabadon módosíthatja a hivatal nevét, számát, ügyvitelét, kompetenciáját; annak vezetését és

irányítását is igény szerint alakíthatja, viszont nem jó, ha túl sok változtatásra kerül sor egy szervezet életében, mert az bizonytalanságot sugall.

2016 karácsonyán a pápa beszédében kiemelte az új dikasztérium legfontosabb alapelveit, élükön az emberi jogokkal, a bevándorlók felé tanúsítandó humanitárius gondozással. Az, hogy a Vatikánban migrációval foglalkozó részleg működik, nem újszerű. Régebben is működött az utazókkal, a vándorlókka, a politikai menekültekkel és mindazokkal foglalkozó szerv, akik tanulás vagy munkavállalás végett elhagyták az otthonukat, így gondoskodást igényelnek. Ennek a szervnek az elmúlt években a migráció vált a fő profiljává, de ettől függetlenül más szegmensei is voltak.

„*Most már a lelkipásztori tevékenység kezd háttérbe szorulni, a humanitárius szerepvállalás pedig előtérbe kerülni. Erre következtethetünk a dikasztériumból is*” – mondta Ujházi Lóránd. Hozzátette, a dikasztérium legfontosabb eleme a menekültek gondozása, az ehhez szükséges intézményi háttér kiépítése, ugyanakkor elhanyagolják a bevándorlással járó veszélyt, a biztonsági kockázatot, a közbiztonsági és szociális helyzetet. Magyarországon is van történelmi előzménye a humanitárius és lelkipásztori segítségnyújtásnak. Az első világháborút követő időszakban a magyarok segítettek az örmény menekülteknek, bár ebben korlátozó tényezőként szerepelt a török szövetség. 1922-ben örmény lelkészség alakult hazánkban, két évvel később pedig befejeződött a hozzá tartozó örmény kápolna építése. A második világháború idején Magyarország lengyel menekülteket fogadott be, ekkor viszont ismét fellépett

Dr. Ujházi Lóránd 1979. augusztus 31-én született Budapesten. 1998-ban a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Karán kezdte meg felsőfokú tanulmányait, 2003-ban teológus szakon, 2004-ben pedig filozófiai licencia, valamint kánonjogi diplomát szerzett. 2004–2007 között Rómában az Università Pontifica della Santa Crocén folytatott tanulmányokat. Két PhD- fokozatot is szerzett: kánonjogtudományból olasz nyelven és hadtudományból, mindkettőt summa cum laude minősítéssel. 2010-től az Esztergom–Budapesti Prímási Bíróságon bíróként, a Sapientia Hittudományi Főiskola Kánonjogi Tanszékén adjunktusként, valamint 2015 óta a Nemzeti Közszerológati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar Katonai Vezetéstudományi és Közismereti Tanszék tudományos főmunkatársaként, a Szélsőségek, vallási szélsőségek kutatóműhely vezetőjeként tevékenykedik. A Katolikus Karitás az nemzetközi főtanácsadója, az Esztergom–Budapest Főegyházmegye lelkipásztora.

egy korlátozó tényező, a német szövetség. Radonski megyés püspök nevéhez fűződik a lengyel menekültek lelkipásztori ellátásának összehangolása, Serédi Jusztinán bíboros hercegprímás engedélye alapján pedig szabadon tevékenykedhetett a Magyar Katolikus Egyház, lengyel lelkésziséget állíthattak fel, lengyel imakönyveket és egyházi folyóiratokat alapíthattak. Erdély megsegítésénél az egyháznak voltak külföldi kapcsolatai, ideológiai korlátok pedig nem hátráltatták. Paskai László bíboros támogatásáról biztosította a menekülteket, 1988-ban az Európai Parlament elnökének írt levelében pedig megerősítette az egyház humanitárius segítségnyújtó tevékenységét. Annak idején Debrecenben a Szent Anna-plébánia vált a menekültek első központjává. A balkáni válság idején a Magyar Katolikus Egyház és a karitatív szervezetek a magyar állam fontos stratégiai partnereiként vettek részt a sebesültek és a betegek magyar kórházakba való szállításában, ingyenesen hák létesítésében, segélycsomagok, ruhák és gyógyszerek szétosztásában.

„*A 20. századi történelmi események és a mostani migrációs válság között párhuzam figyelhető meg, hiszen mindkét esetben igaz, hogy adott egy kényes külpolitikai helyzet, amelyhez szükséges az állam intézményi háttere, a tapasztalata viszont hiányos, hiszen egy állam sem arra van berendezkedve, hogy egy ekkora menekültválságot megoldjon. Az egyház karitatív tevékenysége, szociális tanítása, lelkipásztori támogatása és humanitárius szerepvállalása elengedhetetlenül fontos a migrációs válság kezelésében*” – fejtette ki az előadó. Mint mondta, a migráció szempontjából Magyarország tranzitország, ezért a gyors ellátásra rendeződött be, az

alapvető szükségletek fedezésére, ellentétben a célszörzágokkal, amelyeknek gondoskodni kell a menekülteket érintő integrációs programokról, nyelvkurzusról, munkahelykeresésről, ügyintézésről és jogi képviselőről. Magyarországon integrációs programként a főtí Károlyi István Gyermekközpont működik, ahová a kísérő nélkül érkező kiskorú menekültek kerülhetnek. A migráció kezelésében meghatározó szerepet tölt be az 1991-ben újraalapított Magyar Katolikus Karitás z, a Magyar Katolikus Egyház hivatalos segélyszervezete, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat, a Szent Egyed Község, amely nemzetközi lelkiségi mozgalomként érzékeny a szegények, az elesettek és a bevándorlók segítésére, amelyet főleg tolmácsok alkalmazásával végez, valamint a szerzetesrendek, főleg a jezsuiták, akik évtizedek óta részt vesznek a menekültek segélyezésében. 2013 óta a katolikus karitás z együttműködik az állami szervekkel, hogy élelmiszert, ruhát, ágyneműt és tisztálkodási szereket juttassanak a menekülttáborokba is. A menekültek azonban bizalmatlanok voltak, nem fogadták el a segítséget, az egyházzal szemben előítéletesek voltak, így a katolikus egyház sokszor inkognitóban, vallási jelképek nélkül folytatta humanitárius tevékenységét.

A Magyar Katolikus Egyház a jövőben tervezi a nemzetközi együttműködések megerősítését, a tapasztalatcserét, szükség esetén az integrációs programokba való bekapcsolódást, a helyben segítés elvének alkalmazását, a keresztények védelmét, a szentszéki elvek figyelembevételét, valamint a kormányzattal való együttműködést, hiszen az állam és az egyház feladata ugyanaz: az emberek boldogulásának elősegítése. ●

Magyarország és Szlovénia: szomszédok és barátok

SZÖVEG: SZIGETI JULIANNA ÉS FECSER ZSUZSANNA
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Szlovéniával zárult idén a Ludovika Nagyköveti Fórum programsorozata. Ksenija Škrilec nagykövet „No more shall foes, but neighbours be” címmel tartott előadást a Ludovika Főépület Szent László-kápolnájában.

Őexc. Ksenija Škrilec magyar és német filológia szakon végzett az Eötvös Loránd Tudományegyetemen, majd nemzetközi kapcsolatok posztgraduális képzést követően német nyelvből doktorált az Andrássy University-n. 1992 óta dolgozik a budapesti szlovén nagykövetségen, ahol először titkárként, majd ügyvivőként tevékenykedett. Szolgálatra során főként gazdaságpolitikával és bilaterális kapcsolatokkal foglalkozott. Őexc. a szlovén és magyar anyanyelvén kívül németül, angolul, szerbhorvátul és spanyolul is folyékonyan beszél.

A nagykövet 2013 óta tölti be magyarországi posztját, megbízatásának nemsokára a végére ér. Beszédében a négy év során elért sikerekre és együttműködésekre is kitért, hangsúlyozva a magyar–szlovén jószomszédi, baráti viszonyt. Mindezt Ksenija Škrilec példaértékűnek tartja. Mint mondta, a két ország nem csak egymás szomszédja, de jó barátai is egymásnak, az egymással való diplomáciai együttműködés békés és zökkenőmentes. A nagykövet kiemelte, hogy Budapestre kerülésekor az egyik fő célja volt egymáshoz közelebb hozni a magyar és szlovén embereket különféle területeken és szinteken, ami sikerült is. Aktív politikai dialógus indult a két ország között, erős együttműködés vette kezdetét szlovén és magyar egyetemek és gimnáziumok között, illetve a kisebbségek védelmére is kiemelt figyelem irányult az elmúlt időszakban. Ksenija Škrilec hiszi, hogy a kisebbségeknek rendkívül fontos összekötő szerepe

van az országokban, így a szlovén és magyar kisebbségek egyforma jogokkal rendelkeznek, mint otthoni társaik. Hasonlóképpen, a nemi egyenjogúságot is elengedhetetlennek tartják, a szlovák parlamentben például nagy arányban dolgoznak nők, amely arány európai viszonylatban is jónak számít. Szlovénia változatos ország gyönyörű tájakkal, tengerrel, kikötővel, rengeteg erdővel, ami csábító a turisták számára, ezért nagy hangsúlyt helyeznek a turizmus fejlesztésére, az országimázszépítésére.

A panelbeszélgetésen Dr. Bóka János beszélgetőtársai Dr. Szent-Iványi István, aki 2010 és 2015 között nagykövetként szolgált Szlovéniában és Egeresi Zoltán, az NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont munkatársa voltak. Szent-Iványi István elmondta, hogy az elmúlt években a magyar–szlovén viszony egy komoly stratégiai partnerséggé erősödött, amelyben a felek kölcsönösen tisztelik és elismerik a másikat. A volt nagykövet szerint ez az egyik legjobban működő diplomáciai kapcsolat a magyarországi kapcsolatok között. Hozzátette, Szlovénia jelenleg a Közép-Európában betöltött szerepén dolgozik a nyugat-balkáni országokkal együtt. Ezt Egeresi Zoltán is megerősítette. Kiemelte Szlovénia fontos és pozitív szerepét a nyugat-balkáni országok között. A Ludovika Nagyköveti Fórum sorozata a következő tanévben is folytatódik. Szeptemberben a meghívott vendég Törökország lesz. ●

AZ ELSŐ SZLOVÉN FEJEDELEMSÉGET a 9. században a Dunántúlon alapította meg Pribina, 788-ban azonban Nagy Károly meghódította a területet, ami ezt követően a 10. századtól a Német-római Birodalom fennhatósága alá tartozott. Három évszázaddal később a Habsburg Birodalom terjesztette ki hatalmát a terület fölé, és az osztrák örökös tartománnyá vált. A 18. századig a Velencei Köztársaság dominált a térségben: a hódításnak a szlovén tengerparti települések óvárosaira gyakorolt stílusbeli hatása a mai napig felfedezhető. A szlovén nép többször kísérletet tett az önállóság elérésére. A 17. században a Cillei grófok egy Celje központtal működő független hercegség létrehozását tervezték, amelyhez a stájer és a krajnai területek is csatlakozhattak volna, de tervük nem valósulhatott meg. A térség jövőjét illetően Zrínyi Miklós költő és hadvezér olyan tervvel állt elő, mely összekapcsolná a magyar területekkel szomszédos államokat egy konföderatív szövetségben, így védve meg magukat egyaránt az oszmán-törökök és a Habsburg Birodalom terjeszkedésétől. A horvát bán elköpzelését Horvátország és Stájerország szlovén és német rendjei is támogatták, az mégsem válhatott valóra Zrínyi Miklós váratlanul bekövetkező halála miatt. A 18–19. században teret nyerő nemzettudat ideológiai hatására feléledt a szlovén nacionalizmus, melynek köszönhetően 1797-ben *Lublanske Novize*, azaz *Ljubljanei Hírek* címmel megjelent az első szlovén nyelvű újság. Valentin Vodnik költő hadi, gazdasági és kulturális tudósításait összefoglaló hírlapja azonban nem tudott versenybe szállni a német nyelvű újságokkal; a szlovén nemzettudat gyengeségeként fogható fel, hogy mindössze hetven példányt sikerült eladni belőle.

A 19. században a napóleoni háborúk idején Ljubljana központtal az illír tartományok fennhatósága alá kerültek a szlovén területek, hivatalos nyelve pedig, ha csupán rövid ideig is, de a szlovén lett. Napóleon 1813-as oroszországi vereségét követően a Habsburg Birodalomnak sikerült visszafoglalnia a szlovén területeket is, melyeket a bécsi kongresszus döntése alapján meg is tarthatott, pedig a szlovén értelmiség nagy része, köztük Matija Čop, Anton Martin Slomšek, Andrej Smole és France Prešeren hangot adott a szlovén nép akaratának: az ország egyesülésének. Az 1848-as forradalom és szabadságharc idején Bécsben Szlovén Társaságot alapítottak, mely az egyesült szlovén királyság kikiáltását követelte. A forradalom leverését követő megtorlást és a Bach-korszakot követően az 1860-ban kiadott októberi diploma egyet jelentett a nemzeti mozgalom kirombantásának lehetőségével: első politikai szervezatként ebben az időben megalakult a bécsi udvarhoz hűséges Katolikus Néppárt, valamint az ifjú szlovénokból álló, radikálisabb Független Nemzeti Haladó Párt.

Az első világháborúban vereséget szenvedő Osztrák–Magyar Monarchia felbomlását követően 1918. december 1-jén kikiáltották a Szerb–Horvát–Szlovén Királyságot. Az újonnan létrehozott államhoz csatolták a korábbi Krajna, Karintia és Dél-Stájerország szlovén lakta területeit, míg Isztria és Trieszt Olaszországhoz került; 1929-től pedig Jugoszláv Királyságként létezett ezen állam. A második világháborús jugoszláv kaptulációt követően Szlovéniát felosztották a németek, az olaszok és a magyarok között, ami ellen a szlovén felszabadulást célul kitűző partizánmozgalmak, majd seregek alakultak. Ezt követően a Szlovén Szocialista Köztársaság a kommunista Jugoszlávia tagállamaként működött, a párizsi békeszerződés

értelmében területeket kapott vissza, egy évvel később azonban Tito megszakította a kapcsolatot a sztálini Szovjetunióval és lépéseket tett a nyugati államok felé. Tito halála és Gorbacsov nyitása a kelet-európai kommunista rendszerek felé is felkínálta a demokratikus jogállam, így a függetlenség megteremtésének lehetőségét is, melyért Szlovénia lépéseket is tett. 1989-ben megalakulhatott az első nem kommunista, ellenzéki párt, 1990-ben a választásokat a Szlovén Demokratikus Ellenzék nyerte, a párt jelöltjeként Lojze Peterle kormányt alakíthatott, Milan Kučan pedig reformkommunistaként köztársasági elnök lett. 1990 júliusában Szlovénia Jugoszlávián belüli teljes szuverenitásáról döntöttek, amit népszavazással is megerősítettek, így 1991. június 25-én kikiáltották a független Szlovén Köztársaságot. Rövid, 65 embe-reletet követelő fegyveres harc után a szlovén területeket védők visszaverték a külső támadást, az Európai Közösség konszenzusát megtörve Németország elismerte Szlovénia függetlenségét, a jugoszláv hadsereg pedig kivonult az új ország fennhatósága alá tartozó területekről. A szlovén hatóságok gondoskodtak a szövetségi ügyek intézéséről; bevezették az új valutát, a tilart, elfogadták az új szlovén alkotmányt. 1992-ben Európa-szerte az államok, köztük Magyarország is elismerte Szlovénia függetlenségét, az ország felvételt nyert az ENSZ-be, 1993-ban az IMF-be és az Európa Tanácsba is. 2004-ben NATO-tagságot is szerzett, emellett május 1-jén Magyarországgal és nyolc másik állammal együtt bekerült az Európai Unióba, három évvel később pedig az euró bevezetésével az eurózónába is. 2008-ban Szlovénia az Európai Unió tanácsának soros elnöki feladatait is ellátta, 2010-ben pedig felvételt nyert az OECD-be. ●

A 21. század a digitális adatvagyon kora

SZÖVEG: SZÖÖR ÁDÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Felgyorsulhat a Nemzeti Közszerolglati Egyetem könyvtári állományának digitalizálása azon technikai eszközök segítségével, amelyekhez nemrégiben jutott az egyetem a KÖFOP-projekt keretében. Ezekkel első körben megkezdődik a muzeális értékű könyvek és a Rendszerváltás Gyűjteménye iratainak digitalizálása – hangzott el a Ludovika Főépületben tartott, a közgyűjteményi digitalizáció aktuális kérdéseiről rendezett tudományos konferencián. A témában egy új stratégia is készül, amellyel új pályára kívánják állítani a közgyűjteményeket.

„Az egyetemi fejlesztés révén olyan különleges iratokat is elérhetővé tudunk majd tenni az online térben, mint például a katonatudós Király Béla által írt és gyűjtött dokumentumok, vagy a szintén egyedülálló Rendszerváltás Gyűjtemény” – mondta el köszöntőjében Prof. Dr. Padányi József. Az NKE tudományos rektorhelyetese szerint a digitalizációval lehetővé válik a speciális had- és rendészettudományi, valamint állam- és közigazgatás-tudományi kulturális örökségünk megőrzése is. A vezérőrnagy reméli, hogy egyszer majd egyetlen fizikai térben helyezik el az egyetem különböző könyvtári egységeit, és egy közös portálon elérhetővé válik majd a teljes egyetemi tudáshalmaz. A 2025-ig szóló közgyűjteményi digitalizálási stratégia részleteiről szólt előadásában Dr. Vigh Annamária. Az Emberi

Erőforrások Minisztérium (Emmi) főosztályvezetője elmondta, hogy új pályára kívánják állítani a közgyűjteményeket, amelyek meghatározó tartalomszolgáltató funkciót láthatnak majd el. A fejlesztések révén egy új szolgáltatási modell honosodhat meg hazánkban, ahol a felhasználónak már nem feltétlenül kell majd fizikailag is felkeresnie a könyvtárakat, levéltárakat, múzeumokat, hiszen az általuk kínált szolgáltatásokat teljeskörűen online is elérheti majd. Elhangzott, hogy a közgyűjtemények digitalizálása több évtizedes múltra tekint vissza, de a folyamat a nagy kiterjedésű hálózatok megjelenésével gyorsult fel. Fontos elvként fogalmazza meg a kormányzati elfogadás előtt álló stratégia, hogy a digitális másolat könnyen kereshető legyen és többletinformációkat is tartalmazzon a felhasználók számára.

Vigh Annamária szerint mindez hozzájárul majd a társadalomban az elzártságból adódó digitális szakadék csökkenéséhez. A szakember szólt arról is, hogy a közgyűjteményekben található dokumentumok mintegy negyedét sikerült eddig digitalizálni, a 2025-ig szóló stratégia az 50 százalékos arányt megközelítő célt tűzi ki. A stratégia hamarosan a kormány elé kerülhet, és ezt követően állhat majd fel várhatóan nyár közepére a közgyűjteményi digitalizálási kollégium, amely operatív szervként fogja össze és irányítja a stratégiában meghatározott feladatokat. „Amíg a 20. század az információ, a 21. század a digitális adatvagyon kora” – mondta előadásában Lakos Lambert István. Az NKE Informatikai Igazgatóság vezetője szerint az egyetemen megtalálható nagyon nagy mennyiségű adat kezelése nemcsak megfelelő technikai eszközállományt kíván, hanem fontos, hogy a folyamat egy jól szabályozott keretrendszerben történjen. A szakember szerint célszerű egy teljes állományban keresni képes, komplex keresőrendszert létrehozni, amely igény szerint az integrált adatvagyon bármely részét meg tudja jeleníteni a jogosult felhasználó számára. „Amíg sokan már meglévő fejlesztéseket vásárolnak, és használnak egy ilyen rendszer kiépítéséhez, az NKE a saját útját járja, és egyedi igények kiszolgálására is alkalmas fejlesztésben gondolkodik” – fogalmazott Lakos István. Már most is vannak felmutatható eredmények, hiszen a kiszolgáló informatikai struktúra és a portál keretrendszere elkészült, és jelenleg is folyik az egyetemi repozitórium, az egységes fogalomtár és az egységes tudástár, és ezek kereső alkalmazásának fejlesztése. Az adatok, információk hosszú távú, általában 100 évre szóló digitális megőrzése nagyon költségigényes folyamat – erről Kovács László beszélt előadásában. Az MTA Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézet osztályvezetője elmondta, hogy mindehhez egy nagyon komoly archívumrendszert kell létrehozni a megfelelő adatvédelemmel és a működtetést biztosító humán erőforrással. Az Európai Unió tagállamaiban is már régóta foglalkoznak a kulturális javakat jelentő adatok, információk digitalizálásával, amelyhez kapcsolódóan egy közös szakértői csoport is létrejött. Az ebben működő szakemberek feladata a jó gyakorlatok megosztása, a digitális kulturális örökség online elérhetővé tételével és megőrzésével kapcsolatos információk cseréjének elősegítése. A tömeges digitalizálás európai eredményei kapcsán több felmérés is született már az elmúlt években. „Ez azt mutatja, hogy az unió tagállamaiban a közgyűjteményi digitalizáció terén a múzeumok járnak az élen, míg a levéltárak esetében van a legnagyobb lemaradás” – mondta Dr. Tóth Máté. Az Országos Széchényi Könyvtár megbízott osztályvezetője szerint uniós szinten is fel kell gyorsítani a folyamatot, és ehhez még szorosabb együttműködésre van szükség az egyes intézmények között is. „A szlovák parlamentben már szinte minden dokumentációs tevékenység digitálisan történik. Ide kellene nekünk is eljutnunk” – fogalmazott előadásában Markója Szilárd. Az Országgyűlési Könyvtár

igazgatója elmondta, hogy számos eredményt ért már el intézményük a törvényhozással kapcsolatos dokumentumok digitalizálásában, aminek egy részét saját maguk, más részét külső cégek bevonásával végezték. „Elmondható, hogy ma már a kurrens könyvtári állomány nagy része elérhető online formában is” – mondta el a szakember, aki szerint a régi, kézzel írt dokumentumok digitalizálása az olvashatóságuk miatt sokszor nehézségekbe ütközik. Sörény Edina, az NKE Egyetemi Központi Könyvtár és Levéltár Főigazgatóságának vezetője az együtt gondolkodás és az együttműködés fontosságára hívta fel a figyelmet. A szakember reméli, hogy a hosszú távú digitális megőrzés az intézmények keretei között marad majd. Ehhez a munkatársak digitális kompetenciájának a fejlesztésére is szükség van. „A múzeumi digitalizáció célja, hogy az alapfeladatainkat – gyűjtés, feltárás és bemutatás – digitális megoldásokkal támogassuk” – mondta el előadásában Fonyódi Krisztián. A Szépművészeti Múzeum szakértője, muzeológusa szerint ennek egyik része a digitális gyűjteménykezelés, amelynek során a leltárkönyvben megjelenő tárgyak adatait digitálisan is rögzítik. Ezt 2002 óta törvény írja elő a múzeumok számára. Magyarországon 816 múzeumi intézmény működik, amelyekben összesen mintegy 59 millió múzeumi tétel található. Ezeknek mintegy 2 százalékát, tehát összesen 2 millió darabot digitalizáltak eddig. „A tartalomszolgáltatók weblapján ennek is csak egy töredéke érhető el” – hangsúlyozta a szakember. Továbbá elmondta, hogy a magyar múzeumokban az elmúlt években szigetszerű digitalizálás folyt, mindenki a saját lehetőségeinek függvényében végezte ezt a munkát, a legtöbbször hiányosan. „Nemzetközi összehasonlításban pedig különösen siralmas a helyzet, hiszen a New York-i Metropolitan Művészeti Múzeum például önmagában kétszer annyi tárgyat tesz nyilvánossá és ingyenesen használhatóvá digitálisan, mint a magyar múzeumok összesen” – tette hozzá Fonyódi Krisztián. A szakember szerint a problémák egyik oka, hogy a digitális kompetenciák hiányoznak a muzeológiai oktatásból. Természetesen vannak jó gyakorlatok Magyarországon is, mint például az Iparművészeti Múzeum, amelynek igényesen feldolgozott webes katalógusa van. „A Budapesti Fővárosi Levéltár jelenleg 35 kilométernyi iratanyagot őriz, ami még bővíthető” – mondta előadásában P. Holl Adrienn. Az intézmény állományvédelmi főosztályvezetője hozzátette, hogy az iratokat összesen 33 raktárban őrzik, amelyek automatikusan klimatizáltak, így az iratanyagokat több száz évig meg tudják őrizni. Saját laboratóriummal is rendelkeznek, ahol az iratokat penészgomba-vizsgálatnak vetik alá. Az aktív állományvédelem részeként jelenik meg a levéltárban a konzerválás, a restaurálás, a mikrofilmezés és a digitalizálás is. Az intézményben összesen 115-en dolgoznak, ebből 21 ember foglalkozik az állományvédelemmel, többségük digitalizáló szakember. ●

Európában is egyedülálló közszolgáltatás-fejlesztés zajlik az NKE-n

SZÖVEG: SZÓÓR ÁDÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Európa leginnovatívabb és egyben legolcsóbb közszolgáltatás-fejlesztési projektje van folyamatban a Nemzeti Közzolgálati Egyetemen. Többek között ez is elhangzott azon a sajtótájékoztatón, amelyet a sajtóban megjelent igaztalan vádakra reagálva hirdetett meg az intézmény.

Az NKE a Közigazgatás- és Közzolgáltatás-fejlesztés Operatív Program (KÖFOP) két pályázatán is sikeresen szerepelt, így 2016-ban támogatást nyert el az intézmény által tervezett fejlesztésekre. Ezzel az egyetem Európában is egyedülálló volumenű közigazgatás- és közszolgáltatás-fejlesztési programot hajt végre, közel 30 milliárd forint értékben. Mindkét projekt esetében a fő cél a közigazgatási munkában részt vevők tudásának, képességeinek fejlesztése. Az egyik projekt közvetlenül erre irányul, míg a másik a külföldi tapasztalatok, a nemzetközi tudástranszfer biztosításával éri el ezt a célt. Utóbbi esetében egy intenzív, minden érintett tisztviselő számára elérhető tudástár is épül, amelyben nemcsak tudományos cikkek találhatóak majd meg, hanem például az ügyfélkezeléshez szükséges legmodernebb információk is. Április közepén azonban mindkét projekt méltatlan támadások kereszttüzébe került. Az egyik hírportálon jelent meg az az

információ, miszerint az Európai Bizottság illetékesei levélben fordultak a Miniszterelnökség uniós projekteket irányító hatóságához (IH), mert a két KÖFOP-projektben állítólag szabálytalanságokra bukkantak az indokolatlanul magas költségek miatt. Nem sokkal később az egyik LMP-s országgyűlési képviselő sajtótájékoztatón jelentette be, hogy közérdekű adatigényléssel kikérik az NKE valamennyi pályázati anyagát, mivel az ellenzéki párt szerint a nyilvánosság vált információk komolyan felvetik a korrupció gyanúját. Az intézmény sajtótájékoztatón tisztázta a vádakat.

„Méltánytalan politikai támadás érte az egyetemet, és ezzel együtt az intézménnyel együttműködő felsőoktatási közösséget, valamint magát a közigazgatást is” – reagált az egyetemet ért vádakra az NKE sajtótájékoztatóján Prof. Dr. Patyi András. Mint mondta, az NKE az Európai Egyetemi Szövetség (EUA) és a Nemzetközi Egyetemi Szövetség (IAU) elismert tagja, aktív szereplője az

európai egyetemek közösségének és az akadémiai életnek. Az Alaptörvény értelmében az egyetemet ugyanúgy megilleti a tudományos kutatás, a tanulás és a tanítás szabadsága, mint más felsőoktatási intézményt. *„Ezért úgy véljük, hogy az intézményre irányuló támadás az egyetemi autonómiát, a kutatás szabadságát is támadja”* – tette hozzá a rektor. Patyi András szerint az egyetem által kezelt mindkét uniós projekt mögött nagyon intenzív tudásteremtés áll, hiszen mintegy 50 egyetem és közigazgatási szerv, valamint ezer oktató, kutató és adminisztratív munkatárs dolgozik azok sikeres megvalósításán. A rektor elmondta azt is, hogy a projekteken meglévő költségek felhasználása rendkívül szigorúan szabályozott keretek között történik. *„Az NKE szakmailag megalapozott pályázati kérelmét szabályosan adta be az irányító hatóságnak. A pályázati kérelmet az Egyetem Szenátusa megtárgyalta és támogatta, továbbá azt az NKE miniszteri képviselők közül álló Fenntartói Testület is jóváhagyta. A projekt lebonyolítása az irányító hatóság által meghatározott pénzügyi és szakmai előírásokra figyelemmel történik. Minden egyes pénzügyi tétel általuk engedélyezett, továbbá minden fejlesztés a Fenntartói Testület jóváhagyásával, rendszeres ellenőrzésével zajlik.”*

A projektek kapcsán Prof. Dr. Padányi József arra hívta fel a figyelmet, hogy Európa egyik legnagyobb és leginnovatívabb közszolgálati felnőttképzési rendszerét fejleszti az egyetem az uniós források felhasználásával. A KÖFOP 2.1.2 – A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés című projekt szakmai vezetője, az NKE tudományos rektorhelyettese hozzátette, hogy emellett az intézmény végzi – szintén az EU támogatásával – annak a mintegy kétezer tisztviselőnek a képzését, akik a magyar államigazgatásban az uniós projektmenedzsmenttel foglalkoznak. Idén szeptembertől pedig fejlesztéspolitikai tanácsadó posztgraduális és továbbképzési programot indít az NKE. Elhangzott, hogy a saját programok menedzselése mellett az egyetem látja el az összes magyar KÖFOP-program hatásvizsgálatát. Emellett az intézmény több uniós projektben is részt vesz, például a Nemzeti Védelmi Szolgálat antikorrupciós projektjében.

„Egyetemünk nemcsak a legnagyobb innovatív felnőttképzési rendszert fejleszti a közszolgálati szektorban, hanem az egyik legolcsóbbat is” – hangsúlyozta a tájékoztatón Prof. Dr. Kis Norbert. A KÖFOP 2.1.1 – A közszolgáltatás komplex kompetencia, életpályaprogram és oktatástechnológiai fejlesztése című projekt szakmai vezetője, az Államtudományi és Közigazgatási Kar dékánja elmondta, hogy a programban mintegy 82 ezer magyar tisztviselő személyes fejlesztését végzik el. A tisztviselők 30 órás képzése az NKE projektjében körülbelül feleannyiba kerül (350 ezer Ft/fő), mint más nyugat-európai országok hasonló képzései. Erre egyik példaként Kis Norbert az Európai Közigazgatási Intézet (EIPA) képzését hozta fel, amely kétszer olyan drága, mint az NKE által menedzselte program.

A szakmai vezető kiemelte, hogy a projektek informatikai költsége sem haladja meg a teljes költség 20 százalékát, ami egyáltalán nem nevezhető túlzottnak, hiszen ma már nincs a világon olyan oktatási innováció, ahol ez az arány alacsonyabb lenne. Ráadásul a fejlesztés révén olyan modern és költséghatékony informatikai rendszer jön létre, amely hosszabb távon is biztosítja, hogy önköltségen, azaz olcsón működjön tovább a magyar közszolgálati továbbképzés rendszere. A projektek előkészítési költségei kapcsán megjegyezte, hogy az engedélyezett 5 százalék helyett csupán a teljes költség 3,5 százalékát számolták el a 15 hónapos előkészítő munkára. Kis Norbert a túlzott személyi költségekre vonatkozó megjegyzések kapcsán elmondta, hogy a feladatokat nem akarták kiszervezni külsős cégeknek, hanem annak nagyon jelentős részét oktatók, kutatók, trénerok és szakértők, azaz „hús-vér” emberek végzik az irányító hatóság szabályai szerint, a kettős (uniós és állami) finanszírozás kizárásával, átlátható módon, szerződésekkel és teljesítésigazolásokkal alátámasztva. Újságírói kérdésre válaszolva az egyetem rektora elmondta, hogy a projektekkel kapcsolatban az Európai Bizottság február 27-én kelt levelében tett fel kérdéseket a magyarországi Irányító Hatóságnak (IH), a Miniszterelnökségnek. *„Ez a levél nem egy vizsgálati eljárás része, nem jártak az egyetemen ellenőrök, és nem állapítottak meg szabálytalanságot”* – hangsúlyozta Patyi András, aki hozzátette, hogy az egyik projekt kapcsán már el is küldték észrevételüket az IH-nak, a másik projektnél pedig ez még a napokban megtörténik. A rektor arról is beszélt, hogy az NKE munkatársai közül jó néhányan részt vesznek a projektek lebonyolításában, ők alapfeladatuk mellett végzik ezt a munkát, ezért a többletfeladatért díjazásban részesülnek a projektek költségvetéséből. *„Szó sincs tehát arról, hogy egy munkáért két helyről kapnának fizetést”* – tette hozzá Patyi András.

Az intézmény vezetője azt is hangsúlyozta, hogy az uniós projektekből az új közszolgálati felnőttképzési rendszer kialakítása történik, és nem az intézmény működésének finanszírozása. Erre nem is lenne szükség, hiszen az egyetem alapfeladatainak ellátásához szükséges források továbbra is rendelkezésre állnak a központi költségvetésben. Kiemelte, hogy a sajtóban megjelent hamis állítások nemcsak az intézményt, annak vezetőit és munkatársait sértették meg, hanem a magyar közigazgatás ellen is irányulnak. Mindezek után az NKE számára nem maradt más út, mint hogy minden egyes hazugságért és rágalomért jogi úton vegyen elégtételt. A tájékoztatón többször is elhangzott, hogy az NKE mindig is törekedett az átláthatóság biztosítására, így az említett uniós projektek közérdekű dokumentumainak teljes anyaga megtalálható az intézmény honlapján elérhető sajtószobában: kofop.uni-nke.hu/kofop-roviden/sajtoszoba. ●

Hivatásuk: a nemzet szolgálata

Száznapos ünnepség és Ludovika Fesztivál az NKE-n

SZÖVEG: **PODOBNI ISTVÁN**
FOTÓ: **SZILÁGYI DÉNES**

Idén májusban ismét megtartották a Ludovika Fesztivált a Nemzeti Közsolgálati Egyetemen, immáron nyolcadik alkalommal. A rendezvény hagyományosan a Ludovika Zászlóalj Száznapos ünnepségével indult, ahol azokat a honvédtisztjelölteket ünnepelték, akik elérkeztek a tiszti esküjük letétele előtti utolsó kihíváshoz.

A Száznapos ünnepség szokása egészen a 18. századig nyúlik vissza. 1919-ig a volt Osztrák-Magyar Monarchia tisztképző intézményeiben a növendékek avatásuk előtt 1000, illetve 500 nappal 1000 napos, illetve 500 napos ünnepségeket tartottak. Az M. kir. Ludovika Akadémián 1924-ben elevenítették fel a szokást – mégpedig az avatást megelőző 100 nappal –, innen ered a „Száznapos ünnepség” elnevezés is. Az idei évben új helyszínt kapott a Száznapos ünnepség, így újra a mára már felújított Ludovika Akadémia főépülete előtt ünnepelhetek a honvédtisztjelöltek. A jelenlévők megemlékeztek a Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia csapatzászlójáról is, amely 47 évnyi távollét után, kerekén 25 évvel ezelőtt tért vissza Magyarországra.

„Őnökre mi magyar emberek azért tekintünk büszkén, mert hivatásukul választották az egész nemzet szolgálatát. Hivatásul azt, hogy felkészültségükkel és elszántságukkal hazánk védelmének

letéteményeseivé váljanak” – mondta Dr. Földváry Gábor, a Honvédelmi Minisztérium jogi és igazgatási ügyekért felelős helyettes államtitkára a végzős tisztjelölteknek. Az NKE Fenntartói Testületének tagja kiemelte, hogy a tisztavatás előtti időszakban érdemes számot vetni mindarról az önzetlen támogatásról, amelyet a szülőktől, oktatóktól, tisztektől és bajtársaktól kaptak a kiképzések és a tanulmányok során, valamint visszatekinteni a múltra, a Ludovika Akadémia örökségére. „Tekintsenek vissza a nagy elődökre, akiknek a szellemisége a Ludovika történelmi épületéből árad, és 100 nap múlva Önöket is kötelezi majd” – mondta. Földváry Gábor kiemelte, hogy a kormány és a Honvédelmi Minisztérium elkötelezett a honvédség állományának megerősítésében. „Tudniuk kell, hogy a Magyar Honvédségre, amiben szolgálni fognak, minden honfitársuk, minden magyar állampolgár tisztelettel és bizalommal tekint!” – biztatott minden honvédtisztjelöltet a helyettes államtitkár. Az ünnepség során átadták a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar elismeréseit a tisztjelölteknek.

A Bolyai-vándorkardot Gál Bence, a végzős évfolyam rangelsője vehette át, a Bolyai-dísztrótt a végzős évfolyam rangelső hölgy hallgatója, Benyusovics Edina kapta meg. Ludovika-émlék-karddal Imre Péter évfolyamelső példaértékű munkáját jutalmazták, míg a Kossuth-dísztrótt Virágh Edina, évfolyamelső honvédtisztjelölt hölgy vehette át. A Repülős Dísztrótt Göblyös Bence, a repülésirányító tanulmányait Szolnokon folytató rangelső hallgató kapta meg. A Szent László-díjat Mészáros Csongornak ítelték oda, a Kvasz András Repülős Dísztrótt pedig Herczeg Lászlónak. A HHK dékánja a Hadik András Tanulmányi Vándordíjat 2017-ben a Katonai Üzemeltetés Alapképzési Szak, Híradó Specializáció, Katonai Információbiztonsági Modul IV. évfolyamos tancsoportja részére adományozta. „A Száznapos ünnepség és a Ludovika Fesztivál mindannyiunk életében meghatározó esemény” – mondta Sári Szabolcs alezre-des, a Magyar Honvédség Ludovika Zászlóaljának megbízott

parancsnoka. Ünnepi beszédében rávilágított arra, hogy ezt a hagyományt még a Ludovika Akadémián végzett bajtársak hagyták örökségül a Ludovika Zászlóaljnak. Felhívta a tisztjelöltek figyelmét arra, hogy bár már nagyon közel járnak a hadnagyi csillaghoz, még nagy feladatok előtt állnak, hiszen csapatgyakorlatok és záróvizsgák várnak rájuk a következő 100 nap alatt. „Az előttetek álló feladatokhoz kívánok jó erőt, egészséget. Ne felejtsetek el, majd ha leteszitek az eskütoke, a feladatokat: a Hazáért mindhalálíg!” – mondta. A rendezvény ünnepi hangulatát a MH 54. Légierő Zenekar Honvéd Férfikara biztosította, akik előadták az ünnepség egyik elengedhetetlen elemét, a 1940-es Ludovika indulót. Az 1949-ben alakult Honvéd Férfikar Magyarország egyetlen hivatásos férfikórusa. A nemzeti minősítést elnyert együttes munkásságát eddig Prima Primiissima, Magyar Örökség és Bartók-Pásztory-díjjal ismerték el. ●

Az ünnepséget követő Ludovika Fesztivál számos programmal várta az érdeklődőket. A Magyar Honvédség különböző szakterületei és hivatásrendjei mutatkoztak be a Ludovika téren felállított standoknál: vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár haditechnikai bemutatóval készült, az Egészségügyi Központ Egészségügyi Felkészítő és Továbbképző Intézet katonai egészségügyi kiállítást tartott, Geoinformációs Szolgálat pedig terepasztal-tanulmányozással készült, valamint helyszíni meteorológiai előrejelzéssel szolgált. Sor került különböző statikus bemutatókra is: az Altishti Akadémia akadálypályákkal, Hadkiegészítő és Központi Nyilvántartó Parancsnokság jet-fly szimulátorral, a Honvéd Tűzszerész és Hadihajós Ezred hadihajó-bemutatóval és tűzszerész robottal, a Bertalan Árpád Különleges Rendeltetésű Ezred pedig speciális álcázási technikákkal várta az érdeklődőket. Fegyverbemutatón vehettek részt a jelenlévők a Klapka György Lövészdandár jóvoltából, kipróbálhatták a Szolnok Helikopter Bázis repülőszimulátorát, valamint a vegyvédelem rejtelmeivel ismerkedhettek meg a Petőfi

Sándor Vegyivédelmi Zászlóalj, valamint a Görgői Artúr Vegyivédelmi Információs Központ sátránál. A megjelentek további katonai kiállítást tekinthettek meg a Civil-Katonai Együttműködési és Lélektani Művelési Központ, az Ejtőernyős Felderítő Katonai Hagyományörző Baráti Kör és a Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetsége kiállítástandjánál. A veterán autók szerelmeseit a Hagyományörző Rendőr Század várta, akik az old school rendőrségi gépjárműveket vonultatták fel a Ludovika Akadémia parkolójában. A hivatásos szervek mellett az egyetem karai és intézetei is várták a résztvevőket. Az Államtudományi és Közigazgatási Kar standjához mobil okmányiroda települt ki, a Nemzetközi és Európai Tanulmányok Karnál pedig internacionális totóban mérethették meg tudásukat a vállalkozószellemű érdeklődők. A Rendészettudományi Kar intézkedéstaktikai bemutatója nagy népszerűségnek örvend minden évben, a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar és a nemrég alakult Víz tudományi Kar is számos érdekes, gyerekeknek szóló programmal készült. A Katasztrófavédelmi Intézet sátránál a Fővárosi Katasztrófavédelmi

Igazgatósággal közreműködve ismerkedhettek meg a fesztivál látogatói a különböző katasztrófavédelmi technikákkal. Továbbá az egyetem keretein belül standdal készült az NKE Sportegyesület, kézműves sarkot készített az NKE Egyetemi Hallgatói Önkormányzat. A Ludovika Campus projektet is bemutatta az NKE a látogatóknak, valamint információbiztonsági előadást tartott a Kiberbiztonsági Akadémia. A rendezvényen Józsefváros Önkormányzata is standdal várta a résztvevőket. A fesztivál során az egyes kiállítókatrak statikus és dinamikus egységei tartottak katonai és rendvédelmi bemutatót a közönségnek. A rendezvényen fellépett az NKE SE Néptáncsoportja, emellett a Veszprémi Légierő Zenekar jazzkoncerttel készült, míg a Bóbita zenekar a legkisebbek szórakoztatásáról gondoskodott. Az esemény talán egyik legizgalmasabb pontja az volt, amikor a Katasztrófavédelmi Intézet műszaki mentést, majd életmentési bemutatót tartott: a tűzoltóautó a Ludovika épület második emeletén kialakult szimulált tűz előtt „menekítette ki” az épületbe szorult kollégákat.

Egyre fontosabb a kiberbiztonság

SZÖVEG: SZÖÖR ÁDÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Dollármilliárdokban mérhető az a járulékos kár, amit május közepén egy internetes zsarolóvírus okozott a világban. Ma már egyre többen ismerik fel azt Magyarországon is, hogy a kibertérben is szükség van a védekezésre és a megelőzésre. Az ehhez szükséges oktatási-kutatási munka a Nemzeti Közzolgálati Egyetemen is folyik, a tevékenységek összehangolását pedig mostantól a Kiberbiztonsági Akadémia végzi. A szervezet programigazgatójával, Krasznay Csabával beszélgettünk.

○ Az elmúlt hónapok egyik legnagyobb „durranása” a kibertérben az a zsarolóvírus volt, ami tömegeket érintett a világban, és rávilágított arra is, hogy mekkora gondot okoz, ha a kormányzatok nem foglalkoznak a sebezhetőségek kiküszöbölésével. Ha a világ egyik legnagyobb biztonsági szervezetétől, az amerikai NSA-tól ilyen „könnyen” lehet lopni, akkor mondhatjuk, hogy senki sincs manapság biztonságban? Krasznay Csaba: Ma közel 4 milliárd ember internetezik a Földön, és gyakorlatilag nincsen olyan vállalkozás, amely számítógép nélkül tudna működni. Ez a technológiai forradalom viszont gyorsabban ment végbe, mint ahogy fel tudtunk volna készülni az árnyoldalaira. Mostanában komoly kiberbiztonsági fenyegetésekkel nézünk szembe, viszont ezzel párhuzamosan a kormányzati és felhasználói tudatosság is nő. Jelenleg tehát bárkit érhet negatív élmény az interneten, de idővel biztosan megtanulunk együtt élni ezzel, ahogy ezt tettük más technológiákkal is a történelem során.

○ Miért és hogyan került ennyire előtérbe az utóbbi években a kiberbiztonság kérdése?

K. Cs. Az utóbbi időben Magyarországon is megtörtént az áttörés a társadalom szemléletében, hiszen ma már az átlagpolgár is láthatja, hogy mennyire ki vagyunk téve a különböző információs technikáknak. Mondhatjuk, hogy az otthonokban is megjelent a kiberbiztonsági fenyegetés. Ilyen volt például a *Kék Bálna* nevű közösségi internetes játék, amelynek a média szerint áldozatai is vannak, miközben egyáltalán nem biztos, hogy ez a jelenség egyáltalán létezik. A szülők és a pedagógusok viszont megijedtek tőle. Az ilyen és ehhez hasonló jelenségek az emberek szubjektív biztonságérzetét rombolják. Tenni kell tehát valamit, amiben az államnak kiemelt felelőssége van.

○ Manapság egy átlagembernek mennyire kell tisztában lenni a kiberbiztonsági ismeretekkel ahhoz, hogy meg tudja védeni magát vagy megelőzze a bajt? K. Cs. Ma a magyar emberek 78 százaléka rendszeresen használja az internetet; az internetfelhasználók 83 százaléka aktívan használja a közösségi hálózatokat. Ebből gyakorlatilag senki se maradhat ki. Olyan ez, mint a védőoltás: minél inkább

immunizálunk, annál nagyobb lesz az ellenállás. Meg kell tehát kezdenünk ezt a fajta immunizálást, mert minél többen tudnak ezekről a veszélyekről, annál hatékonyabban tudunk reagálni.

○ Az állam kiemelt felelősségét említette az előbb. Mit tesz Magyarország, és mennyire számíthat ebben az európai közösségre?

K. Cs. Hogy mennyire globális szintű problémáról van szó, mi sem mutatja jobban, mint hogy az Európai Unió európai szintű direktívát hozott létre annak érdekében, hogy a létfontosságú rendszerelemeket a kibertérben is megvédjük. Együtt kell működni az országoknak: információt kell megosztani és egységes szintű védelmi szintet kell felépíteni. De Magyarországnak, a magyar államnak is cselekednie kell, hiszen informatika nélkül ma már nem működnek olyan fontos ágazatok sem, mint például az áramszolgáltatás, víziközmű-szolgáltatás vagy éppen a közigazgatás. Ha bármilyen szándékos vagy véletlen hiba miatt ezek az információs rendszerek leállnak, az érezhető, komoly problémát okoz a gazdaságunknak és alapvetően az állam működésében is. Ezt a magyar kormányzat is felismerte, így például 2013 óta van nemzeti kiberbiztonsági stratégiánk, információbiztonsággal foglalkozó törvényünk, 2015-től pedig a Nemzeti Kibervédelmi Intézet formájában kiemelt szervezet is foglalkozik a közigazgatást érő támadásokkal.

○ Az NKE-n létrejött Kiberbiztonsági Akadémiának milyen szerepe lehet ebben?

K. Cs. Az akadémia azért jött létre, hogy az egyetemen eddig is meglévő, a kiberbiztonsággal kapcsolatos oktatási-kutatási potenciált és tevékenységeket optimálisan hangolja össze. Emellett egyfajta kapcsolattartó szerepünk is lehet az egyetem és a külső partnerek között a tudástranszfer biztosításában.

○ Mit nyújt jelenleg az egyetem a kiberbiztonság területén az oktatásban és a kutatásban?

K. Cs. A Hadtudományi és Honvédtisztképző Karon (HHK) és az Államtudományi és Közigazgatási Karon (ÁKK) évek, sőt évtizedek óta nagyon komoly munka folyik ilyen téren. Ezáltal a kiberbiztonság megjelenik a reguláris képzésben és a szakirányú továbbképzések területén is. A Rendészettudományi Karon (RTK) is régóta felmerülő igény van erre, a fenntartók különösen szeretnék, ha ez minél jobban kiteljesedne. A Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar (NETK) esetében nagyon ígéretes lehetőségek vannak, de ne feledkezzünk meg az intézmény új karáról, a Víz tudományi Karról sem. Utóbbinál olyan jellegű mérnökképzés folyik, ami a kiberbiztonságnak egy nagyon erőforrás-hiányos területére mutat rá.

○ Melyek azok a kiberbiztonsági alapismeretek, amelyeket ma már minden közszolgának illene elsajátítania?

MEGALAKULT AZ AKADEMIA SZAKMAI IRÁNYÍTÓ TESTÜLETE

Az NKE-n már évek óta foglalkoznak a kiberbiztonság kérdésével. A különböző oktatási és kutatási irányokat fogja majd összehangolni és támogatni a márciusban létrejött Kiberbiztonsági Akadémia, amelynek megalakult a szakmai irányító testülete is. Orosz hackerek tavaly és tavalyelőtt feltörték a dán védelmi minisztérium számítógépes rendszerét, és hozzájutottak a tárca alkalmazottjainak elektronikus levelezéséhez. Ilyen és ehhez hasonló hírek szinte naponta jelennek meg a hazai és a nemzetközi sajtóban, így a kibervédelem kérdése egyre égetőbbé válik a nemzetállamok számára. Az elmúlt években a magyar kormány is számos erőfeszítést tett ezen a területen, ennek egyik fontos része a kiberbiztonsághoz kapcsolódó képzések, továbbképzések szervezése, amely elsősorban az NKE feladata. Az információbiztonsági törvény alapján kezdődött meg a szervezeti vezetők, szakértők, közreműködők és dolgozók képzése, az NKE-n eddig már mintegy 150-en végezték el sikeresen a kurzusokat. Az egyetem karain már évek óta foglalkoznak a témával az oktatásban és a kutatásban is, ezeket a tevékenységeket és a hozzájuk kapcsolódó erőforrásokat hivatott összehangolni a márciustól működő Kiberbiztonsági Akadémia. A nyitórendezvényen Krasznay Csaba programigazgató elmondta, hogy hazánkban is kevés még azok száma, akik naprakész ismeretekkel rendelkeznek a témában, így az egyetemen már évek óta meglévő képzéseket, továbbképzéseket fejleszteni kell, és a közszolgálatban dolgozókra minél szélesebben kell kiterjeszteni. Elhangzott, hogy az NKE-n jelentős múltja van a képzéseknek, az egyetem szinte minden karán folyik ezzel kapcsolatos ismeretátadás, amely valamilyen formában megjelenik az alap-, a mester- és a PhD-képzésben is. Prof. Dr. Nemeslaki András, az ÁKK Elektronikus Közigazgatási Intézetének vezetője szerint a kiberbiztonsági képzés egy olyan téma, amelyet mintha kifejezetten az NKE számára találtak volna ki, hiszen az egyetem szinte valamennyi oktatási-kutatási egysége szervesen kapcsolódhat ebbe a munkába. „Az akadémia létrehozása egy nagyon ígéretes kezdeményezés, hiszen ezzel a nemzetközi kapcsolatainkat is várhatóan bővíteni tudjuk majd” – tette hozzá a professzor.

K. Cs. Az a célunk, hogy mindenki, aki az egyetemen végez, az általános informatikai tudás mellett kapjon egy nagyon mély információbiztonsági tudatossági képzést. Fontos, hogy aki az egyetemről kikerül, tiszttában legyen azzal, hogy a munkahelyén milyen jellegű információbiztonsági, kiberbiztonsági képességekkel kell rendelkeznie. Tehát ne ők legyenek a leggyengébb láncszemek, amin keresztül támadni lehet a közigazgatást. Itt nemcsak a reguláris képzésről van szó, hanem a teljes közigazgatási képzés vertikumáról, hiszen a szakirányú képzéseken, az e-learning képzéseken, a ProBono rendszeren keresztül a közigazgatás teljes spektrumát el tudjuk érni. Emellett nagyon nagy igény van a szakértők képzésére is, úgyhogy emellett arra is hangsúlyt kell fektetnünk, hogy az egyes hivatásrendekre vonatkozó szakértelmet a lehető legmagasabb szintre fejlesszük. A nemzetközi kapcsolatainkat felhasználva szeretnénk minél több olyan tudást is „behozni” az oktatásba, amivel elérhetjük azt, hogy egy olyan kiválósági központ lehessünk ezen a területen, amelyre méltán lehetünk majd büszkék.

○ Egy közszolga, mondjuk, egy minisztériumi tisztviselő mit tud tenni azért, hogy minél kisebb kár érje az intézményt egy kibertámadás során? Mire kell megtanítani őket?

K. Cs. Elsősorban arra, hogy magát a veszélyt minél hamarabb észrevegye. Nagyon fontos megtanítani azokat a viselkedési normákat, amelyek az informatika felhasználásához kapcsolódnak, legyen szó egy hagyományos számítógép, egy mobiltelefon vagy egy hordozható eszköz megfelelő használatáról. Emellett képesnek kell lenniük a veszély jeleinek felismerésére, hiszen így nagyobb az esély arra, hogy a megfelelő, elhárítással foglalkozó szervek egy komolyabb támadást is ki tudjanak védeni.

○ Ma már azt látjuk, hogy a hagyományos hadviselés helyett vagy mellett egyre nagyobb szerepet kapnak a kibertámadások is. Egy modern háború ma már elképzelhetetlen nélkül?

K. Cs. A 2016-os varsói NATO-csúcson a résztvevők megállapították, hogy a kibertér az ötödik hadviselési színtér. Ezzel gyakorlatilag kimondták azt hivatalosan is, ami már régóta közhírt volt a szakemberek előtt. Ma már nem képzelhető el olyan fegyveres konfliktus, amit ne kísérne valamilyen támogató művelet a kibertérben. Éppen ezért fontos, hogy a mi

Krasznay Csaba

Kedvenc film • Különnvélemény: s minden, ami cyberpunk vagy/és Philip K. Dick-könyv alapján készült.

Kedvenc könyv • George Orwell: 1984.

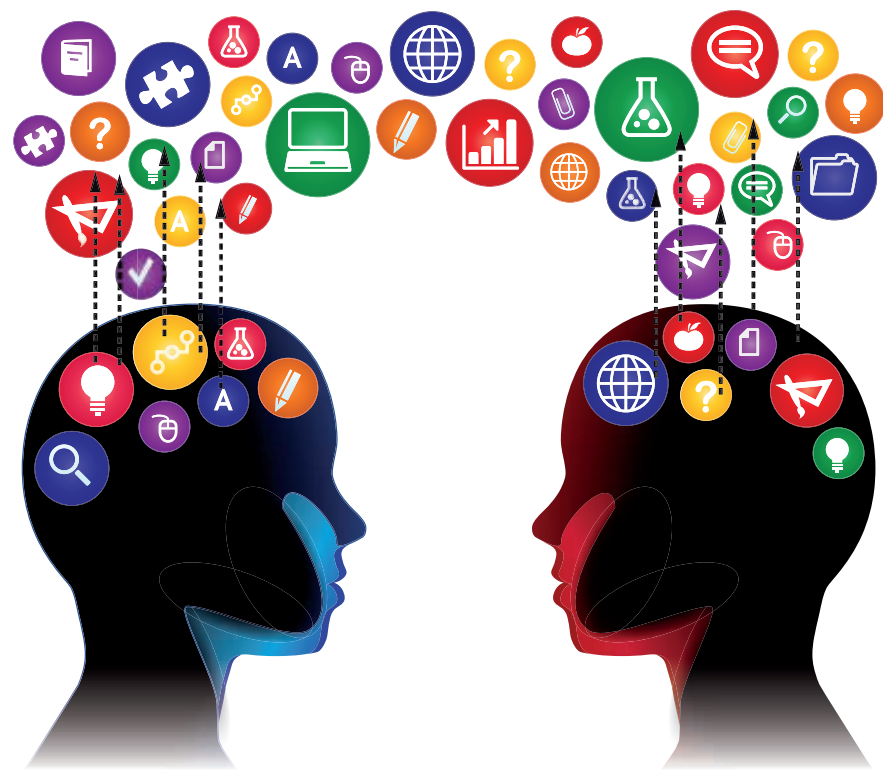
Kedvenc zene • bármi, amit számítógép generál

Hobby • geocaching, mert rejtett dolgokat megtalálni jó!

honvédelmi képzésünkben is tudatosan megjelenjen, hogy hogyan kell kezelni ezeket a kihívásokat.

○ A háborúknak inkább a bevezető szakasza lehet a kiberrhadviselés?

K. Cs. Ez folyamatosan jelen van a hadműveletekben az információs hadviseléstől, a gondolatok átalakításától kezdve az információszerzésen át egészen az egyes hadműveleteket támogató információs rendszerek tönkretételéig. Információk tömege kell a sikeres hadviseléshez, egyben ezeknek az információt megszerző és feldolgozó rendszereknek az ellehetetlenítése szükséges a sikeres taktikai cél eléréséhez. ●

Sokrétű tudás, motiváció, folyamatos tanulás – avagy kiből lesz jó rendőr?

SZÖVEG: BERE CZ RICHÁRD
FOTÓ: SZALÓ ROLAND, AZ RTK HALLGATÓI

Egy járőrnek, egy testőrnek, egy tömegoszlató rendőrnek, egy bűnügyesnek, vagy éppen egy fedett nyomozónak teljesen másképp kell látnia a világot. Ehhez megfelelő felkészítés szükséges, amelyhez az alapok tudatos és tudományos kialakítása elengedhetetlen – mondja Farkas István rendőr ezredes. A Nemzetközi Oktatási Központ (NOK) igazgatója szerint ezekre építve lehet azokat az automatizmusokat kialakítani, melyek a rendőri rutint eredményezik. Ebben a törekvésben a NOK nemzetközi viszonylatban is élen jár a képzéseivel.

DR. FARKAS ISTVÁN rendőr ezredes, a Nemzetközi Oktatási Központ igazgatója pályafutása során mindig szívügyeként kezelte a rendőrök megfelelő intézkedéstaktikai felkészültségét. A képzések irányában való elkötelezettségének háttérében 9 éves kommandós és több mint 25 éves vezetői tapasztalata áll. A vezetése alatt álló intézmény más rendészeti és egyéb szervezetekkel közösen tervez és szervez képzéseket nemcsak hazánkban, hanem külföldön is. A tanfolyamok igazodnak a célcsoportok igényeihez, együttműködésben alakítják ki a képzési tematikákat. A nyelvi képzések mellett specializálódtak a nemzetközi szinten kimagasló eredményeket felmutató, Végh József ötlete alapján kifejlesztett lélektaktikai tréningre is, amely a Taktikai Házban megvalósuló, egyedi intézkedéstaktikai felkészülést biztosítja a rendészeti szakemberek számára. A képzés során olyan alapvető kompetenciákat szereznek a résztvevők, melyek az intézkedések hatékonyságát növelik. Farkas István emellett támogatja az egyéb rendészethez kapcsolódó események és konferenciák megvalósítását, illetve tudományos kutatásban is részt vesz. Az aktuális kutatások egyike a Nemzeti Közszoigálati Egyetem Rendészettudományi Kar Rendészeti Magatartástudományi Intézet vezetője, Dr. Haller József által vezetett Kriminálpszichológiai Kutatóműhely keretein belül valósul meg. Szakmai elhivatottsága, gyakorlati és tudományos életútja a fiatal rendőrnemzedék számára méltán példaértékű.

○ A sokéves gyakorlati tapasztalata alapján mit gondol, milyen alapvető kompetenciákra van szüksége egy rendőrnek?

Farkas István: Úgy vélem, egyrészt taktikai gondolkodásra, amelynek kialakítása az intézkedéstaktikai képzés egyik célja. Másrészt egyfajta nyitottság és motiváció is szükséges a rendőri munka végrehajtásához. Külön kiemelném a motiváció rendkívüli szerepét, amely véleményem szerint a hivatástudat és a szakszerű munkavégzés alapja.

○ Ön szerint mi alakíthatja, illetve befolyásolhatja az intézkedési rutin folyamatát?

F. I. Ebben a témakörben fontos megemlíteni és hangsúlyozni a *jel-zaj rendszer* szerepét, amely a rutin kialakulásában alapvető fontosságú. Viszonylag magas ismétlődésszám szükséges ahhoz, hogy egy bizonyos cselekvéssor automatizmussá váljon, és a környezetből jövő számtalan információból a rendőr kiszűrje a munkájához legfontosabbakat. A különböző rendőri szakterületeken a „jel” az intézkedés szempontjából fontos, és a „zaj” az intézkedés szempontjából nem fontos jelenség, s e kettő másként értelmezendő. Egy járőrnek, egy testőrnek, egy tömegoszlató rendőrnek, egy bűnügyesnek, vagy éppen egy fedett nyomozónak teljesen másképp kell látnia a világot. A különböző területen dolgozó rendőrök számára tehát mást jelent a jel és a zaj, amit az idegrendszer hosszú gyakorlás során tanul meg. A szakmai ismeretek elsajátítása mellett ezt a folyamatot erősítheti a világ történéseihez való rugalmas hozzáállás is.

Véleményem szerint az alapok tudatos és tudományos kialakítása azért nagyon fontos, mert ezekre építve lehet az automatizmusokat kialakítani, ami a rendőri rutint eredményezi.

- Ha valaki rendelkezik a feladatvégzéshez szükséges gondolkodásmóddal és megfelelő motivációval, akkor a stresszhelyzet befolyásolhatja-e az intézkedés hatékonyságát?

F. I. Lesarkítva mondom: úgy vélem, stresszhelyzet nincs. Ez alatt azt értem, hogy az agyban egyfajta leképeződés szükséges a stressz kialakulásához. Ha a rendőr „stresszesnek” értékeli a helyzetet, az jelentősen befolyásolhatja a munkavégését. A stresszreakciók csökkentését pedig legegyszerűbb módon a rutin kialakításával lehet elérni, amelyet tréningekkel és képzésekkel lehet erősíteni. A rutinnal rendelkező rendőr a szakszerű feladat végrehajtása során megerősödik, és nem jelentkezik nála stresszreakció. A képzés célja nem a stresszkezelés „megtanulása”, hanem a rendészeti kollégák komplex felkészítése. Arra törekszünk a tréningeken, hogy próbálja ki, ezáltal pedig ismerje meg magát a munkavégzése során előforduló helyzetekben. Ezt a szakmai fejlődést katalizálhatja a tudatos és motivált hozzáállás. Ha például keresi azokat a helyzeteket, amelyek jól modellezik a jövőben előforduló szituációkat, azzal az önképzését valósítja meg. A küzdősportot űző rendőrnek ezért sokkal egyszerűbb testi kényszer vagy bármilyen kényszerítő eszköz használata, mert képes egy másik

embert megütni, illetve ha megütik, képes azt lelki következmények nélkül elviselni. Az ütés nem lesz stresszfaktor számára, ezért hasonló helyzetben nagyobb eséllyel reagál stresszreakció nélkül, így szakszerűen tud majd intézkedni. A lélektaktikai tréning ezen a gondolatmeneten alapul, ezt modellezzük és gyakoroljuk kontrollált körülmények között. A rendőr különböző intézkedési helyzetekben, bár apró lépésekkel haladva, de tudatosan építi fel magában a „szakmát”.

○ **Őn szerint, aki készül a hivatására, az a mindennapi életben is odafigyel bizonyos helyzetekre?**

F. I. Azt gondolom, ha valaki szisztematikusan készül a szakmára és belső motivációval rendelkezik, az kihat az élet egyéb más területére is. Ezért van jelentősége a sportnak, mert rendszert képez a maga szabályaival, és kiterjed nemcsak az edzésre, de a táplálkozásra és az időbeosztásra is. A rendőri szakmára való tudatos felkészülés ezért a civil életre is hatást gyakorol.

○ **A „jó rendőri programok” kialakítása mennyi időbe telik?**

F. I. Ez nagyon nehéz kérdés, mert nemcsak a környezeti, hanem az egyéni adottságokon is múlik. Nem mindegy, hogy mi jellemzi azt az embert, akiben ki akarom ezeket alakítani. Rendőr esetében azonnal felmerül egy alapvető kérdés, hogy miért akar rendőr lenni? Ha kalandkészséggel rendelkezik és a filmek „valóságélményei” befolyásolják, akkor könnyen csalódhat, mert a filmek a szakmáról sok esetben torz képet közvetítenek. Azt fogja hinni, hogy a rendőr mindenható és minden nyomoza-ti munkát egyedül el tud végezni. Ha egy leendő rendőr így gondolkodik a hivatásról, akkor csalódni fog. A rendőri munkához komoly és célirányos felkészülés szükséges. Mivel a környezet és a bűnözői világ változik, ezért a rendőri szakma igényli a megváltozott körülményekhez való gyors alkalmazkodást. A rugalmas hozzáállás és az önfejlesztés mellett pedig a képzések erősíthetik a szakmaiságot, amely a hivatástudatot növeli.

○ **A hivatástudat kialakulását mi befolyásolhatja?**

F. I. Ha a családjából van előtte példa, az erősítheti a hivatástudat kialakulását. Ha valamennyire beleláthat a rendőri munkába, és ennek ellenére vagy éppen ezért szeretne rendőr lenni, akkor könnyebb a motiválás. Ugyanis véleményem szerint a hivatástudat egyik alapja a motiváció, amely az egyéni adottságokkal és a tudatos felkészüléssel karöltve hozza létre a szakembert. A szakemberré válás folyamatában a tanárok szerepe is fontos, hogy érdekessé tegyék a tanulnivalókat. Feladatuk, hogy bemutassák, milyen sokrétű a rendőri munka, és széles körű ismerettel, tudással kell rendelkezni ahhoz, hogy valaki jó rendőrré váljon. Egy bűnügyesnek például nagyon sokat kell tanulnia és gyakorolnia, hogy a tanú vagy a gyanúsított kihallgatása során az elkövető beismerő vallomást tegyen. Nagyon szép és színes a rendőri szakma, és mivel sokféle területe van, azt gondolom, hogy különböző érdeklődésű emberek

is megtalálhatják benne az életpályát. Mert úgy vélem, hogy ez életpálya, amit tényleg egy életen keresztül kell csinálni.

○ **Véleménye szerint az életpályához elengedhetetlen motivációt hogyan lehet a legjobban fenntartani, esetleg növelni?**

F. I. Azt gondolom, hogy a mindennapi munkán túl olyan aktivizációt célszerű folytatni, ami támogatja a szakmai munkát. Képezhetjük magunkat fizikálisan, hogy az állandó mozgással a keringési rendszert karbantartsuk, illetve mentálisan is. A körülöttünk lévő eseményeket folyamatosan követni kell, mert a videók megfigyelése, a véleményeken való gondolkodás az ismeretek szintén támogatják a felkészülést. A rendőri munkára való felkészülés nagyon komoly és felelősségteljes hozzáállást igényel, amely nem fejeződik be az iskola elvégzésével.

○ **Akkor a mindennapokból és a munkából is lehet meríteni a fejlődés érdekében?**

F. I. Igen, határozottan. A profi bokszoló sem úgy lesz profi, hogy egyből az övért száll ringbe, hanem pici sikerekből tevődik össze a pályája. Egy rendőr esetében lehet az egy cél, hogy egy részeg, hőzöngő emberrel egy normális igazoltatást valósítson meg. Az igazoltatási szituációban az emberek általában nem a rendőrnek engedelmeskednek vagy szegülnek ellen, hanem az egyenruhának. Ha a rendőr személyiségébe beépülnek azok az ismeretek, amelyeket motivációval szerzett meg és gyakorlással tökéletesített, akkor szakszerű intézkedést tud megvalósítani. Ez a komoly siker. Ebben az esetben nem az egyenruhának, hanem a felkészültségének köszönheti a rendőr a hatékonyságát. Apró lépésekből kell felépítenie magát, és nagyon jó, ha emellett a parancsnok és a társak támogatását is élvezi. Figyelni kell arra, hogy a fejlődés mindig hozzáadásból jön létre, soha nem elvételből. Ezért fontos megbeszélni utólag a tapasztalatokat, hogy a hibákat javítsuk, és a pozitívumokat megerősítsük annak érdekében, hogy a jó gyakorlatok rögzüljenek, és a jövőben még jobb intézkedés valósuljon meg. Mindig vonjuk le a tanulságokat, így lehet szépen felépíteni önmagunkat és így a motiváció is folyamatosan fennmaradhat. Ha érdekel minket, amit csinálunk, és foglalkozunk magunkkal, a munkánkkal, akkor, azt gondolom, az egy jó út. Ha tudatosak vagyunk, ha tudjuk mit miért mondunk, csinálunk, az tovább erősíti a szakmai elhivatottságot. Azt gondolom, hogy a megfelelő motiváció talaján az önfejlesztés hatására valósulhat meg a tudatos felkészülés. Ez az, ami a rutin megszerzéséhez vezet, és ez az, ami a hatékony és szakszerű intézkedéseket eredményezi.

Az interjút Berecz Richárd harmadéves rendőr hallgató készítette, aki a rendészeti hivatásban megjelenő attitűdök témakörén belül végez kutatómunkát. A rendőrök felkészültségét alapvetően meghatározó kérdésekre keresi a választ, ezért vizsgálja a kognitív funkciók, illetve az intézkedési rutin jellegzetességeit a közrendvédelmi feladatok végrehajtása során. ●

Katonai vezetőképzés

Különböző generációk együttműködése

SZÖVEG: **PODOBNI ISTVÁN**
FOTÓ: **SZILÁGYI DÉNES**

A Magyar Honvédség kötelékében jelenleg három nemzedék jelenik meg hangsúlyosabban, az iskolapadtól, a kiképzésen át egészen a külhoni misszióig. A katonai vezető szerep igen komplex: egyszerre kell vezetni és irányítani, betartani a katonai szabályzatokat, alkalmazkodni korunk kihívásaihoz, mindezt a honvédség hierarchizált környezetében. Így felvetődik a kérdés: hogyan tudnak megfelelni a különböző generációk a katonai vezető szerep egyes elvárásainak?

**KATONAI VEZETŐKÉPZÉS A FELSŐOKTATÁSBAN:
AHOL AZ X GENERÁCIÓ OKTATJA A Z-T**

A Nemzeti Közszoigálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kara az ország egyetlen katonai felsőoktatási intézményeként felel a jövő honvédtisztjeinek integrált képzéséért. A magyar honvédtisztképzés két pilléren nyugszik: egyrészt az NKE HHK feladata a honvédtisztjelöltek felsőfokú oktatása, a szükséges elméleti háttér biztosítása, másrészt a Magyar Honvédség Ludovika Zászlóalj felel a fiatal vezetők általános katonai kiképzéséért, neveléséért, katonai szocializációjáért. A katonai vezetés kiemelt terület egy honvédtiszt oktatásában. A hadtudományi képzés meglévő oktatási és gyakorlati keretei mellett az egyetemen létrejött a Katonai Vezetéstudományi Szakmai Kutatóműhely Dr. Ujházy László alezredes vezetésével, ahol a katonai vezetési és szervezési, hadtörténelmi, továbbá az életből hozott gyakorlati példákon keresztül segítik a honvédtisztjelöltek fejlődését különböző konferenciák, előadások és programsorozatok segítségével. Céljuk, hogy a jövő

honvédtisztjei ne csak szakmailag legyenek felkészülve, hanem egész személyiségük a katonai vezető karakterét sugározza. A fiatal honvédtiszteken hatalmas nyomás van, hiszen az egyetem elvégzése után egyből vezetővé válnak: beosztottakat kell vezetni, felelni kell az életükért, parancsokat kell kiosztani és döntéseket kell meghozni. Míg a civil életben a vezetővé válás hosszas évek kemény munkájának eredménye, addig a honvédtisztek egyből a mélyvízben találják magukat. Mivel a fiataloknak általában nincs elegendő vezetési tapasztalatuk, ezek hiánya ellensúlyozható – a vezetéstudományi ismeretek mellett – történelmi és életből vett példákkal, vagyis ezekből tanulhatnak. Hasonló céllal indult el a *Katonai vezetők az X generációból* elnevezésű programsorozat is. Dr. Ujházy László alezredes elmondta, hogy a program során számos ilyen példával igyekeztek bevonni a hallgatókat. A rendezvénysorozaton hadtörténészek mellett olyan X generációs gyakorló katonai vezetők is előadtak, akik már éles helyzetekben, műveletekben is megmérettettek. „A történelem az élet tanítómestere. Igyekszünk segíteni a fiataloknak abban, hogy a meglévő kihívásokra

felkészüljenek. Bizonyára néhány év csapatszolgálat és három misszió után hitelesebbek a katonai vezetők, azonban kezdőként kellő szaktudással, alázattal és vezetői kiállással rövid időn belül fel tudnak nőni a helyzethez” – mondta.

TÖRTÉNELMI PÉLDÁK – MILYEN A JÓ KATONAI VEZETŐ?

A honvédtisztek vezetőképzése során a kor aktuális katonai szabályzatait kell megtanulniuk a tisztjelölteknek, amelyek alkalmazásához elengedhetetlen a megfelelő logikai gondolkodás és vezetői szellemiség elsajátítása. Ebben segítenek a történelmi példák. A hadművészet elméleti kurzusain belül

találkozhatnak a honvédtisztjelöltek a különböző katonai vezetési mintákkal. Megismerkednek a történelem hadvezéreivel, Julius Caesarral, Nagy Sándorral, Nagy Friggyessel, Gustav Adolfal vagy Napóleonnal, de magyar példaként kiemelhető például Hadik András katonai teljesítménye is. „A magyar hadtörténelemben különösen felértékelődik a vezető szerepe, hiszen egyfajta magyar sajátosság, hogy nem nagy hadsereg műveleteit irányítják a katonai vezetők, hanem sok esetben kisebb katonai bevetéseket, portyázásokat hajtottak végre” – emelte ki Prof. Dr. Csikány Tamás ezredes, a Hadtörténelmi, Filozófiai és Kultúrtörténeti Tanszék tanszékvezetője. Napóleont idézve kifejtette: „egy tiszt akkor tud felkészülni a saját hivatására, ha hadtörténelmet olvas. Így ott lesz majd előtte egy széles példatár, amiből az adott szituációban a saját gondolatmenete alapján tud választani, és döntést hozni.”

„A programsorozat célja, hogy rádöbbsen a katonákat: nem elég megtanulni a szabályzatokat, hanem értelmezni is tudni kell őket. Meg kell érteni a szabályzatok szellemiségét, logikáját. Így a megfelelő gondolkodás mentén azokat a helyzeteket is meg fogja tudni oldani a katonai vezető, amelyeket a szabályzatok nem rögzítenek” – mondta Csikány Tamás. A különböző generációk közötti különbség tehát az adott szabályrendszerekben található,

a katonai vezetés szellemisége viszont örök és egyetemleges. Azt, hogy egy katonai vezetés jó vagy rossz, mindig az eredményesség határozza meg. A jó vezető eredményesen harcol, a kitűzött végcélt a legtökéletesebben és a legkisebb veszteségek árán éri el. A kérdés, hogy a konkrét problémát hogyan tudja megoldani a különböző vezetői eszközökkel. „Ez az ókorban ugyanolyan volt, mint most. Változnak a körülmények, a technika és az információ, azonban a döntés mindig az emberé lesz, generációtól függetlenül. Erre a döntésre kell felkészíteni a katonai vezetőket” – tette hozzá.

KÜLÖNBÖZŐ GENERÁCIÓK A KATONAI VEZETÉSBEN

Ha a katonai vezetés szellemisége nem is, a személyi állománya változott. A különböző katonai vezetők más rendszerben szocializálódtak a rendszerváltozás előtt, mint a ma felnövő katonai generáció.

Az idősebb generációról elmondható, hogy még a '90-es évek előtt léptek be a honvédség kötelékébe. Ekkor a Néphadseregnek nevezett magyar haderővel kapcsolatban jobbra negatív volt a társadalmi megítélés. Ezek a katonák hidegháborús

helyzetben szocializálódtak, ahol szovjet típusú gondolkodásmód hatotta át a katonai vezetést, hatalmas hadgyakorlatok és tömeghadsereg jellemezte a korszakot. Ennek a generációnak a honvédtisztképzési struktúráját az jellemezte, hogy már a jelentkezéskor specializálódhattak a hallgatók a különböző fegyvernemi és szakcsapati területekre. A 4, majd később 3 éves képzésen századszintig tanulhattak hallgatók, mielőtt megkapták a tiszti kinevezésüket. Erről a katonai vezetői generációról elmondható, hogy rendkívül gyakorlatiasak és találmányosak a különböző katonai helyzetekben.

A fiatalabb generációról megállapítható, hogy már a rendszerváltozás után kezdték meg katonai karrierjüket. Ekkor már sokkal nagyobb volt a Magyar Honvédség társadalmi elfogadottsága, a délszláv háborúk borzalmait sokkal valóságosabban tették a háborút és a katonai kötelezettségek presztízsét a magyar civilek számára. A generáció katonai kihívása a békétámogatás: ők már nem egy bipolarizált rendszer, hanem egy globális világ katonái. A nemzetközi szerepvállalás és a multikulturális környezet szerepe felértékelődött a fiatal katonák számára. Mivel Magyarországon felfüggesztették a sorkötelezettséget, így a honvédség személyi állománya is lecsökkent. Ennek következménye, hogy honvédtisztnak sokkal

elhivatottabb és motiváltabb hallgatók jelentkeznek. A tisztjelöltek alapkiképzése 10 hónapos, specializálódni a második év után tudnak, a teljes tiszti képzés pedig 4 évig tart, amely szakasszintig képzik a honvédtisztjelölteket. Ez a generáció sokkal könnyebben tanul meg idegen nyelveket, szociálisan érzékenyebb és segítőkészebb, mint idősebb kollégáik. Azonban megállapítható, hogy a fiatalabb generáció katonai vezetői egy virtuális térben szocializálódtak, ami lezárja és korlátozza a kapcsolataikat, így többségében online zajlik az információcsere.

A DIGITÁLIS KORSZAK KIHÍVÁSAI – REFLEKTORFÉNYBEN A Z GENERÁCIÓ

A katonai vezető feladatai nem változtak. „Mindegy, milyen generációról beszélünk, mindig a példamutatás az elsődleges. Ezt el lehet érni megjelenéssel, szakmai és elméleti tudással. Akinek ezek megvannak, az biztos jó úton jár” – mondta Sári Szabolcs alezredes, az MH Ludovika Zászlóalj megbízott parancsnoka. A katonákat összeköti a bajtársiasság, a segítő szándék, így nem számít a korkülönbség. „A generációk közti legnagyobb probléma a gyakorlat megszerzése. Kérdés, hogy a gyakorlatot hogyan csempésszük vissza a virtuális térbe” – tette hozzá. Többségében még nem virtuálisan történnek a magyar katonai hadműveletek, a fiatal pályakezdő nem a számítógép előtt irányítja a csapatait. A valóságban találkozik az emberekkel, valóságos embereket vezet. Így a katonai vezetőképzés során kiemelt szempontnak kell lennie a gyakorlat megszerzésének.

A mai digitális korszakban katonai vezető inkább a multikulturális környezetben találkozhat digitális harcviseléssel. Ez például az USA-ban már bevett szokás, ahol a döntéstámogatói rendszerek segítik a katonai vezető munkáját, hatalmas mennyiségű adatot elemeznek, online kommunikálnak, virtuális térben történik az irányítás és a nyomon követés. A hasonló rendszerek használata a jövő szempontjából elengedhetetlen lesz. Ezzel párhuzamosan a katonaság törzslétszáma is növekedett, amely széles körű tudással rendelkezik. A katonai vezetőnek nem kell maximálisan értenie a számítástechnikához, a kommunikációhoz, a joghoz vagy a protokolláris területhez, hiszen ebben támogatják. Azonban a vezetőnek ismernie kell ezeket a területeket, fontos, hogy rendszerben tudjon gondolkodni. Sári Szabolcs kiemelte: „A valós döntéseket valós emberek fogják meghozni, így soha nem szabad elfeledkezni az alapokról. A vezetői attitűdöket, kompetenciákat nem változtatja meg a digitalizáció. A virtuális tér mögött valódi, hús-vér emberek vannak. Igaz, hogy jobban kell érteni a technológiához, azonban a katonai vezető helyett a számítógép nem fogja meghozni a döntést. A vezetői kompetenciákra ma is szükség van.” ●

Franciaország elnökválasztás után

SZÖVEG: SZŐÖR ADÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

„Franciaországban már régóta megújulást várnak a politikában az emberek, ez azonban a mostani elnökválasztással nem következett be” – hangzott el a Franciaország történelméről, gazdaságáról és politikájáról szóló tudományos konferencián, a Nemzeti Közzolgálati Egyetemen.

Franciaország jövőbeli politikáját, hiszen várhatóan teljesen új „arcok” jelenhetnek meg a közéletben annak köszönhetően, hogy megszűnik a mandátumhalmozás lehetősége. A szakember elmondta azt is, hogy a francia politikában az elmúlt 30 évben hideg polgárháború zajlik, amelyet jól jeleznek az országban tapasztalható nagy gazdasági, vagyoni különbségek, valamint az egyre több szemben álló politikai irányzat is. „A hagyományos baloldali-jobboldali felosztás megszűnt, egyre több olyan szereplő lép a színpadra, aki korábban nem rendelkezett komolyabb háttérrel” – fogalmazott Fejérdy Gergely. „A francia nagyhatalmiság ábránd és valóság is egyszerre, hiszen Franciaország mind a mai napig nagyobb hatással van a világpolitikára, mint ami a méretéből következne, de ez a hatás kisebb, mint amit ők szeretnék” – erről már Prof. Dr. Gazdag Ferenc beszélt. A NETK professor emeritusa szerint a franciák esetében az állam szerepe mindig is hangsúlyosabb volt, mint más európai országban, és ezt az elvet szinte minden politikai erő magáénak vallja ma is. A közgondolkodás ennek megfelelően nagy hangsúlyt fektet a történelemre is, a francia történelmi iskolák például a mai napig mintaként szolgálnak a világban. Elhangzott, hogy Franciaország számára a II. világháborús események tragikusan alakultak

alkotmányos monarchia támogatói és a napóleoni politika hívei, az úgynevezett bonapartisták. Bár a 19. században mindegyik irányvonal kipróbálhatta magát „kormányoldalon” is, végül kudarcba fulladtak a kísérletek. Az 1940 és 1944 között működő Vichy-kormány egyfajta keverékét képezte a korábbi jobboldali politikai irányvonalaknak. Charles de Gaulle Franciaország nagyhatalmi státuszának visszaállításán dolgozott, de a jobboldal az ő távozásával nagyon sokáig nem jutott kormányzati szerephez. Végül 1995-ben, majd 2002-ben Jacques Chirac tudta igazán jól összefogni a jobboldali erőket, amely Nicolas Sarkozy elnöksége alatt kezdett erodálódni. A szakember szerint a szélsőjobboldal megerősödése folyamatosan érzékelhető az elmúlt évtizedben, és mára meghatározó tényezővé vált a Nemzeti Front. „A lendületük valószínűleg a jelenlegi elnökválasztással sem törik majd meg” – tette hozzá Bene Krisztián. Franciaország gazdasági téren komoly kihívásokkal néz szembe továbbra is Dr. Szemplér Tamás szerint. A NETK oktatója úgy véli, hogy a versenyképesség, a növekedés, a foglalkoztatás és az államháztartás területén is vannak komolyabb problémák, amelyekre az új elnöknek és az új kormányzatnak is megoldást kell találnia. A gazdasági világválság óta ugyanis elég látvá-

„Franciaország az európai integrációs folyamat egyik meghatározó állama, fontos szereplő a világpolitikában, és Magyarországon is jelentős gazdasági jelenléttel bír. Ezért is jött létre a KÖFOP-projektek keretében egy Franciaországgal foglalkozó kutatócsoport a Nemzeti Közzolgálati Egyetemen, Gazdag Ferenc professzor vezetésével” – mondta köszöntőjében Dr. Bóka János. A NETK dékánhelyettese hozzátette, hogy ez a rendezvény kiváló alkalmat kínál arra is, hogy a francia elnökválasztás aktualitásával is foglalkozzanak a szakemberek.

„Franciaországban már régóta megújulást várnak a politikában az emberek, ez azonban a mostani elnökválasztással úgy tűnik, hogy nem következett be” – mondta előadásban Dr. Fejérdy Gergely. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem tanára szerint se Nicolas

Sarkozy, se a legutóbbi elnök, Francois Hollande nem tudott élni a lehetőséggel, így aztán nem lehet csodálkozni azon, hogy a francia szélsőjobb menetközben olyannyira megerősödött, hogy ma már valós kihívója bármely politikai erőnek és szereplőnek. Elhangzott, hogy a jelenlegi választások során sokáig François Fillont is esélyesnek tartották a végső győzelemre, azonban a vele kapcsolatos botrányok és az ellene irányuló sajtóhadjárat végleg esélytelenné tette a jobbközép politikust. Az elnöknek végül megválasztott Emmanuel Macron ügyesen használta ki azt a lehetőséget, hogy a második fordulóban lényegében mindenki rá szavazott, aki nem akarta a szélsőséges jelölt, Marine Le Pen győzelmét. Fejérdy Gergely szerint azonban a nemzetgyűlési választások fogják igazán meghatározni

a nagyhatalmi státuszukat illetően, hiszen sokáig nem kaptak jelentős szerepet a világpolitikában. „Franciaországot a nagyhatalmak szintjére Charles de Gaulle hozta vissza, aki különutas politikát folytatott és egyfajta egyensúlyra törekedett az akkori két szuperhatalom között” – tette hozzá a szakember. Gazdag Ferenc elmondta, hogy ennek a politikának a jegyei akkor is feltűntek, amikor Franciaország volt Németország társaságában az egyik szószólója a béke kérdésének a II. iraki háború időszakában. A francia politikai jobboldal a baloldallal szemben megfogalmazódva jött létre a 18. század végén – erről Bene Krisztián beszélt előadásában. A szakember elmondta, hogy sokáig három irányzata volt a francia jobboldalnak: az ellenforradalmi lojalisták, az

nyos a német gazdaság eltérő fejlődési üteme a franciáétól. „Az új elnök valószínűleg nagyobb hangsúlyt fektet majd Franciaország háttérrel a megszervezésére, amelyben kulcsszerepe van a Frankofónia Nemzetközi Szervezetének, amelynek immáron 85 tagja van” – hangsúlyozta előadásában Robák Ferenc. Az NKE mentor-oktatója, korábbi diplomata arra mutatott rá, hogy várhatóan egy centrista kormány alakul majd a nemzetgyűlési választásokat követően, amelyben a pragmatizmus kerül majd előtérbe, a választások idején tapasztalható idealisztikus elképzelésekkel és szólalomokkal szemben. „A francia elnökválasztási küzdelem második fordulójában két olyan jelölt találkozott egymással, akiknek az európai integrációval kapcsolatos véleményük, legalábbis a retorika és az üzenetek terén »

homlokegyenest szemben állt egymással” – mondta el előadásban Dr. Bóka János. A NETK dékánhelyettese úgy véli, hogy ennek a nagyon jelentős véleménykülönbségnek a végeredményben nem volt akkora szerepe, mint ahogy azt gondolnánk. Ugyanakkor azt a szimbolikus üzenetet is hordozza a választás eredménye a szakember szerint, hogy az európai politikai elit az államok jövőjét az európai integráció keretében képzei el. *„Ez a politikai elit még kapott néhány évnyi lehetőséget arra, hogy a választók részéről érkező kihívásokhoz alkalmazkodni tudjon”* – tette hozzá Bóka János. A dékánhelyettes hozzátette, hogy a franciák szerepe felértékelődhet az európai integráció jövőjét érintő kérdések megválaszolásában. Macron alapvetően gazdaságpolitikai motivációjú, új Európa-politikája valószínűleg Németország számára is elfogadható lesz, bár mindkét országban lesznek még választások a közeljövőben.

„Franciaország védelmi politikája, történelmi alapokon a nemzet közös ügyeként jelenik meg a mindennapokban” – mondta el a konferencián Dr. Fregán Beatrix. Az NKE oktatója szerint ezt az is jól mutatja, hogy Franciaország a modern hadkötelezettség szülőhazája is. A francia nemzetgyűlés 2013-ban fogadta el a védelemről és a nemzetbiztonságról szóló fehér könyvet, valamint a katonai tervezési törvényt. Ezek határozzák meg a jelenlegi védelmi stratégiát és a végrehajtáshoz szükséges eszközöket. Fő védelmi szempontként jelölik ki a területvédelmet, a lakosság megóvását, a nukleáris elrettentést és a fegyveres beavatkozás lehetőségét Franciaország területén kívül. *„A francia védelmi stratégia egyik fő célkitűzése az Európai Unió védelmének lendületbe hozása”* – fogalmazott Fregán Beatrix, aki szerint ez a tagállamok pénzügyi helyzete miatt is nehézségekbe ütközik. Elhangzott, hogy Franciaország 2009-től újra szerepet vállal a NATO integrált katonai szervezeteiben a nemzeti érdekek elsőségének a hangsúlyozása mellett.

„Franciaország történelmi és földrajzi szempontból is jelentősen ki van téve a különböző migrációs törekvéseknek” – hangsúlyozta előadásában Vajkai Edina. Az NKE oktatója elmondta, hogy Franciaországnak a legutóbbi, 2012-es népszámlálás szerint mintegy 66 millió lakója van, akik közül 7,6 milliónyian külföldön születtek. Elhangzott, hogy az állampolgárság megszerzésével kapcsolatos, kezdetben szigorú szabályok az utóbbi évtizedekben fokozatosan enyhültek, aminek elsősorban gazdasági okai voltak. Ezzel párhuzamosan azonban – elsősorban Sarkozy elnöksége idején – egyre nagyobb teret kaptak a tömeges migráció csökkentésére irányuló intézkedések. Marine Le Pen programjában nagyon szigorú migrációs intézkedések szerepeltek, ellentétben a győztes Macronnal, aki szerint Franciaországnak ki kell vennie a részét a menedékkérők európai befogadásából. Az új elnök szeretné az európai határőrség kibővítését és a rendezett státuszú bevándorlók nyelvi képzését is elősegíteni.

„Franciaország történelme Európa történelme, hiszen igazából soha nem volt befelé forduló ország” – mondta el a rendezvényen Dr. Szűcs Anita egyetemi docens. A Budapesti Corvinus Egyetem tanára szerint a gazdasági válság utáni időben a növekedés üteme Franciaországban nem állt vissza úgy, mint például Németországban. *„A francia-német tandemben az elmúlt években a francia fél kezdeményezőképesége jelentősen visszaszorult, főleg gazdasági vonatkozásban”* – fogalmazott a szakember. A francia gazdasági modell – eltérően a némettől – a bankárpitalizmus hagyományos modellje, amiben az állam szerepe a gazdasági szereplők egy mederben tartása. Az állam szerepe intézményesül a gazdaságban, aminek látható jele például, hogy ő a legnagyobb munkaadó és az egyik legnagyobb befektető is. *„Ehhez azonban jelentős pénzre van szükség és nem a költségvetési fegyelem lesz az első szempont. Németország viszont az árstabilitás politikájára építi a gazdaságát. A két modell közelítése nem lesz egyszerű feladat”* – tette hozzá Szűcs Anita. A magyar-francia kapcsolatokról szólva Garandai Zoltán történész kiemelte, hogy azok már François Mitterrand elnökségének első időszakában is kimutathatóak voltak, szemben a legtöbb kelet-közép-európai országgal.

„Franciaországban a hagyományos politikai nagypártok válságban vannak, ezt is tükrözte a mostani elnökválasztás” – mondta a rendezvényen részt vevő francia nagykövet. M. Éric Fournier szerint az eddig meghatározó politikai személyeknek – például Fillon, Sarkozy vagy Juppe

– sem sikerült eredményt elérniük, tehát az ő személyes válságukról is beszélhetünk. *„A fiatalok nyertek és ez az egyik legfontosabb tanulsága a választásoknak”* – tette hozzá a nagykövet. A megválasztott elnök nagy kihívás előtt áll, hiszen politikai szervezete sok képviselőjének kell bejutnia ahhoz a nemzetgyűlésbe, hogy stabilan tudjon kormányozni. Macron fontos célja a nagykövet szerint a francia nemzeti védelmi erő képességének megtartása és fejlesztése, hiszen Nagy-Britanniának az EU-ból való kilépésével a franciák katonai képességeire különösen szüksége van Európának. De továbbra is nagy kihívást jelent a franciáknak a terrorizmus elleni küzdelem, valamint az egyre nagyobb munkanélküliség elleni fellépés. ●

Nincs B terv, ahogy nincs B bolygó sem

SZÖVEG: **PODOBNI ISTVÁN**
FOTÓ: **SZILÁGYI DÉNES**

„Bárki, aki képes megoldani a vízzel kapcsolatos problémákat, két Nobel-díjat érdemel: egy tudományosat és egyet a békéért” – hangzott el John F. Kennedy híres idézete a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Országos Fenntarthatósági Szakmai Napján, amelyet az egyetem Fenntartható Fejlődés Tanulmányok Kabinete tartott vízgazdálkodás, urbanizáció és éghajlatváltozás témában. Az Áder János köztársasági elnök fővédnöksége alatt szervezett nemzetközi tudományos konferencián képviseltették magukat a szakma neves kutatói, tudósai és gyakorlati szakemberei.

Az NKE Fenntartható Fejlődés Tanulmányok Kabinete immáron második alkalommal szervezte meg nemzetközi tudományos konferenciáját, amely az éghajlatváltozás következményeivel kapcsolatos rezilienciát és alkalmazkodást helyezte a fókuszba, különös tekintettel a településekre, városi ökoszisztémákra. Egyre több ember él városias környezetben, ahol a fenntartható fejlődés érdekében egyre komolyabb kihívásoknak kell megfelelni. A növekvő népesség és a fokozódó fogyasztás próbára teszi a városi ellátórendszereket és a városok természetes környezetét is. Változó éghajlati feltételek között kell a kis területeken összezsúfolódó emberek számára megfelelő élettani, hőmérsékleti viszonyokat fenntartani, mobilitásukat segíteni, energiafelhasználásukat a környezet további terhelése nélkül megoldani, hulladékat kezelni. Mivel az emberiség egyre nagyobb hányada fordul a városok felé, azok infrastruktúrája is nyomás alatt áll, és mivel a városiasult életforma többletfogyasztással és többlet környezeti teherrel jár, így a fenntartható városok megálmodása korunk talán legnagyobb kihívása. Nemcsak környezeti és technikai problémákkal állunk szemben (klímaváltozás, fenntartható

energia- és hulladékgazdálkodás stb.), hanem társadalmi jellegűekkel is (nyomornegyedek, bűnözés, társadalmi fenntarthatóság). A jövő megoldásainak jelentős része a városokban formálódik majd meg. A konferencia szekciói azokra a kérdéskörökre koncentráltak, amelyeknél a tudományterületek közötti együttműködés és párbeszéd leginkább elősegítheti a klímaváltozás megértését, illetve a rá adott válaszok megtalálását. Prof. Dr. Patyi András, az NKE rektora nyitóbeszédében felidézte azt a májusi nagy vihart, amikor Budapestet és számos más magyar települést özönvízszzerű eső árasztotta el, egy óra alatt hónapokra elegendő csapadék hullott le, megbénítva ezzel a város közlekedését. *„Ez a vihar nemcsak azt mutatta meg, hogy milyen drámai eseteket alakít ki az egyre gyorsuló éghajlatváltozás, hanem rávilágított, hogy településeink mennyire sérülékenyek. Ezek élete, vagyona, biztonsága kerülhet veszélybe még azelőtt, hogy a polgárok és az állami szervek védekezni tudnának”* – mondta. Felhívta a figyelmet, hogy 2050-re az emberiség csaknem 80 százaléka városban fog élni, így az egyre dinamikusabban gyorsuló urbanizálódás hatalmas kihívást jelent a városok irányításában, ►►

menedzselésében és tervezésében egyaránt. „A Nemzeti Közszerológati Egyetemnek markáns közpolitikai küldetése van. Ebből a küldetésből következik, hogy tudományos alaposággal kell foglalkozni a világot és hazánkat egyaránt formáló jelenségekkel, különösen azokkal, amelyekben az állam, a kormányzat szerepet vállal. Ezek közé tartozik a klímaváltozás, az éghajlatváltozás és a vízváltás” – emelte ki a rektor. Az egyetemen így központi szempont a vízgazdálkodás, amellyel 2017 óta önállóan, a Víz tudományi Kar égisze alatt foglalkoznak. Emellett az NKE együttműködési megállapodást kötött a nigériai szövetségi vízügyi minisztériummal, amelynek keretében az egyetem oktatói és kutatói a társintézmények segítségével megkezdtek az afrikai ország vízhálózatának feltérképezését és továbbképzési rendszerének kialakítását. A fővédnöki köszöntőt Kőrösi Csaba, a Környezeti Fenntarthatóság Igazgatóságának igazgatója tartotta Magyarországon közársasági elnökének nevében. „Urbanizáció és klímaváltozás. Két olyan folyamat, amely nagymértékben befolyásolja a társadalom fejlődésének irányait, esélyeit és kockázatait, szélsőséges esetben pedig a ma ismert civilizációnk sorsát is” – fejtette ki. Felhívta a figyelmet arra, hogy a problémákat nem elég lokálisan vagy regionálisan értelmezni, hiszen már globális léptékű kihívással állunk szemben. Fontos megreformálnunk a városról kialakított képünket, hiszen fenntarthatatlan a szigetyszerűen kialakuló megapoliszok képe, amelyek nem tudnak beilleszkedni a külső környezet komplexitásába. Át kell alakítani a versenyképességi erőforrásainkra épülő stratégiánkat is, amelyhez gondolkodásváltozásnak és technológiaváltásnak egyaránt párosulnia kell. Kőrösi Csabának két kérése volt a megjelent tudósokhoz: az egyik, hogy segítsék a szakpolitikák döntés-előkészítését, mutassák meg a fejlődés irányát, a másik, hogy a segítsenek megtalálni a fejlődés sarokköveit, ahol komoly változtatásokat kell eszközölni.

Prof. Dr. Szöllösi-Nagy András, az UNESCO Hidrológiai programjának elnöke kiemelte, hogy a klímaváltozást és a víz okozta konfliktusokat nem szabad csupán mérnöki szempontból megközelíteni, hiszen a vízügyi fontos szociológiai és politikai kérdés. Az NKE tanára kiemelte, hogy a következő 18 hónap kihívása a nagymértékű népvándorlás lesz, míg a következő 10 évben a

legnagyobb kockázati faktor a vízproblémák, a szélsőséges időjárás, a klímaváltozás figyelmen kívül hagyása, valamint ezek szociális következményei lesznek. Rávilágított, hogy a föld vízkészletének csak 0,07%-a áll rendelkezésre, ezt tudjuk közvetlenül felhasználni. „Egy vízváltás küszöbén állunk” – hívta fel a figyelmet. Szöllösi-Nagy András

beszélt az éghajlatváltozásról is, amelynek meglete önmagában nem probléma, viszont a mértéke sokkal inkább az. Az éghajlatváltozása folyamatosan gyorsul, a megszokott ciklikusság rendszere felborult. Ismertette, hogy a világ lakossága 2050-re 9 milliárdra fog emelkedni, amelynek 60%-a azon az ázsiai kontinensen lesz kényszerű élni, ahol a föld felhasználható vízforrásának csupán a 30%-a található. „A politikusoknak nem szabad kiugraniuk a klímaegyezményekből, hiszen ez gyakorlatilag felér egy emberiség elleni büntetéssel” – nyomatékosította a helyzet komolyságát. Prof. Dr. Charles Vörösmarty, a City College of New York magyar felmenővel rendelkező kutatója a klímaváltozás és az urbanizációs fejlődés kapcsolatáról tartott előadást. Megállapította, hogy kollégáival közösen egy céljuk van: megmenteni a világot. Charles Vörösmarty ismertette, hogy a technológia fejlődésével manapság sokkal részletesebben tudják kutatni a szakterületet, számos adat gyűjthető az urbanisztika vonatkozásában. Kifejtette, hogy urbanizációs szempontból az elmúlt évtizedek során hatalmas változások következtek be. 2007-ben megfordult a vidékiek és a városiak aránya, mára több ember él városokban,

megapoliszokban, mint vidéken. Ez potenciális probléma lesz az emberiség számára, hiszen 2050-re a világ 2/3-a város lakó lesz, aminek következményeként sokkal nehezebb lesz kezelni a természeti katasztrófákat. Az urbanizációs folyamatok hatalmas környezetszennyezéssel is járnak, az emberek ökológiai lábnyoma befolyásolja a klímánkat. „Az emberek önmaguk határozzák meg a bolygó éghajlatát és az éghajlat változását” – mondta. Prof. Dr. Bartholy Judit, az Eötvös Loránd Tudományegyetem oktatója felhívta a figyelmet, hogy az éghajlatváltozásra nem csak most eszmélt föl az emberiség, hiszen a tudóstarsadalom már közel 200 éve felfedezte a problémát. Az üvegházhatással kapcsolatban kifejtette, hogy elengedhetetlen a jelenlegi élőlények

számára, hiszen ez +30 °C-os meleget biztosít ökoszisztémánkban. Azonban nem mindegy, hogy az ember milyen gázokkal telíti túl a légkört. Ilyen gáz a szén-dioxid, a metán, a dinitrogén-oxid, valamint a freon. Ezekkel az a probléma, hogy magas a légköri tartózkodási idejük, 50, 70 vagy akár 200 évig is a légkörben maradhatnak. „Ükunokáink is az általunk termelt gázok hátrányos hatásait fogják érezni” – mondta. Az ELTE professzora kiemelte, a legnagyobb probléma az, hogy már most is vannak olyan régiói a földnek, ahol a felmelegedés elérte a +2 °C-ot, amely már viszszafordíthatatlan károkat okoz környezetünkben. A párizsi klímacsúccsal kapcsolatban kifejtette, hogy hosszas viták és óriási kudarcok előzték meg, végül 2015. december 12-én fogadták el a klímaegyezményt, amely 2016. november 4-én lépett érvénybe. A klímaegyezményt ratifikáló országok vállalták, hogy tartják magukat azokhoz a kritériumokhoz, amelyekkel +2 °C-hoz közeli állapotban lehet tartani a felmelegedés szintjét. Az már a jövő kérdése, hogy a világ vezető országai, ipari nagyhatalmai betartják-e az egyezményben foglaltakat. Ezzel kapcsolatban megkérdezték az ENSZ főtitkárát, hogy van-e más lehetőség a föld megmentésére. „Nincs B terv, mivel nincs B bolygó!”

A konferencia során a résztvevők különböző szekcióüléseiben szó esett a fenntartható városokról, a települési vízgazdálkodásról, települési élelmiszer-biztonságról, a városi ökoszisztémákról, valamint a fenntartható, emberarcú gazdaságról is, továbbá számos kísérőprogram (divatbemutató, kiállítás) várta az érdeklődőket. ●

Eljárási jog az Európai Unióban

SZÖVEG: SZÖÖR ADÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

*„Mindenképpen szükség van uniós közigazgatási eljárási kódexre” – hangzott el a Nemzeti Közsolgálati Egyetemen tartott kétnapos nemzetközi konferencia nyitónapján, ahol magyar és külföldi szakemberek osztották meg egymással gondolataikat és tapasztalataikat. Magyarországon jövőre lép életbe a köz-
igazgatási perrendtartásról szóló törvény.*

Az Európai Unió jogrendszerében erős hiányosságok mutatkoznak a szabályozottságban anyagi és eljárásjogi oldalról is. 2009-ben indult útjára az a kodifikációs törekvés az unióban, amely a jövőben hozzájárulhat egy általánosan kötelező és közvetlenül hatályos szabályozás kimunkálásához. Számos kérdést felvet ugyanakkor ez a folyamat, például azt, hogy a kódex hogyan szabályozza majd a tagállami közigazgatási hatóságok egymás közötti, illetve az EU közigazgatási hatóságként eljáró intézményeivel, szerveivel való együttműködést. Az NKE-n tartott konferencián is számos megközelítésből járták körül a témát a szakemberek.

Prof. Dr. Patyi András szerint a közigazgatás és az állami lét kölcsönösen feltételezik egymást, egyik sincs meg a másik nélkül. Az NKE rektora elmondta, hogy az EU közigazgatása kettős természetű: a döntéseket részben maga hajtja végre saját intézményi rendszerében, többségében azonban a tagállamok közigazgatási rendszereit használja erre. *„Az EU alkotmányában és a tagállamok alkotmányjaiban megnyilvánuló alapvető elvek végrehajtását végzi a közigazgatási rendszer”* – hangsúlyozta a közigazgatási jog professzora. Az uniós közigazgatási eljárásokra vonatkozó szabályok is többretegűek, ezek köre sokkal szélesebb, mint a Magyarországon közigazgatási eljárásnak tekintett általános törvények. Ezeket a szabályokat a magyar jogrendszer is tartalmazza, sok különböző törvényben. *„Az EU közigazgatási eljárásainak kódexét egy külön tanulmánykötetben fogják bemutatni magyar nyelven, a különböző szabályokat elemelve is”*

– fogalmazott a rektor, aki szerint ennek a kiadványnak miszsiója is van, amely már korábban elkezdődött. Patyi András szerint a bíróságoknak kiemelkedő szerepe van a közigazgatási jog fejlesztésében és a megalkotott jog érvényesítésében. *„Ez különösen igaz az EU közigazgatási jogára”* – tette hozzá a rektor. Elmondta azt is, hogy az NKE kutatói munkáinak hátterében három nagy terület áll: a kormányzás, a közigazgatás és a katonai védelem. *„Az egyetemen ezekkel a kérdésekkel számos tanszék és intézmény is foglalkozik”* – hangzott el.

Prof. Dr. Trócsányi László történeti visszatekintésében elmondta, hogy a 18. századtól kezdve organikus fejlődést láthatunk a jogállam fogalmával kapcsolatban. Az igazságügyi miniszter hozzátette, hogy az eljárásjogi kódexek a nemzetállamok többségében már a 20. század elejétől jelen vannak, Ausztriában például 1925-ben alkották meg. Ugyanakkor vannak olyan országok, mint például Franciaország, ahol az elmúlt években lépett hatályba az első átfogó közigazgatási eljárási kódex. A miniszter szólt az úgynevezett kötelezettségszegési eljárásokról, amelyeknél a határidőket rugalmasan kezelik a felek, és igyekeznek megállapodásra jutni. Ugyanakkor éppen emiatt ezek az eljárások sokszor nagyon elhúzódnak – tette hozzá Trócsányi László. Az uniós intézmények által használt szabályokat a különböző szerződésekben rögzítették, amelyeket a bírói jog is tovább csiszolt. *„Az uniós jog fejlődésének kulcsa az Európai Bizottság kezében van, amely jogszabályt kezdeményezhet, és őrködik a végrehajtás felett is”* – fogalmazott a tárcavezető, majd

hozzátette, hogy a kohéziós alapok felhasználása úgy működik, hogy a tagállam által felhasznált uniós forrásokat a bizottság utólag téríti meg. Ha a bizottság szerint a tagállam által benyújtott számla nem számolható el, akkor nem utalja a forrást, a tagállam pedig bíróságon támadhatja meg a döntést. A tárcavezető szerint minden állam alkotmánya annyit ér, amennyit abból a közigazgatás meg tud valósítani. Ezért mondhatjuk azt, hogy a közigazgatási eljárási jog mindennek az alfája és ómegája.

„Az úgynevezett modellszabályok elfogadásának egyetlen igazi jogalapja az, hogy a feladataik ellátása során az intézmények nyitott, hatékony és független európai közigazgatást támogatnak” – fogalmazott előadásában Juhász Endre. Az Európai Bíróság magyar bírāja szerint a modellszabályok közül vannak, amelyek szinte biztosan nem lesznek a kodifikáció részei, mert például ahhoz az uniós alapszerződések módosítására van

szükség. Ezt pedig a jelenlegi politikai környezetben valószínűleg nem kezelik prioritásként a tagállamok és az uniós intézmények sem. Ugyanakkor biztató az az Európai Parlament által tavaly hozott politikai döntés, amely felszólítja az Európai Bizottságot, hogy terjesszen elő jogalkotási javaslatot a témában. A szakember szerint a kódex harmadik könyvében vannak megfogalmazva olyan alapelvek, amelyekre érdemes nagyobb figyelmet fordítani.

„Az uniós eljárásjogi kodifikációnak arra kellene irányulnia, hogy a nagyon heterogén közigazgatási szervezetet egy irányba állítsa” – mondta Dr. habil. Boros Anita. A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium helyettes államtitkára elmondta, hogy magyar szakemberek is vizsgálták a modellt szabályrendszerét, amely különböző könyvekből épül fel. Az erről írt tanulmány több lényeges észrevételt is tesz, mint például hogy sok aránytalanságot tartalmaz és eléggé heterogén is. *„Vannak olyan részei, amelyek túlzottan*

»

részletesek, máshol pedig hiányosságok vannak a kódexben” – fogalmazott az NKE egyetemi docense. Szerinte érdemes lenne megvizsgálni, hogy az uniós ágazati eljárási szabályok közül melyek lehetnek azok, amelyek bekerülhetnének a rendszerbe. Boros Anita előremutató változásnak nevezte azt az elképzelést, hogy az uniós eljárásoknak legyen egy időbeli hatálya, a tervezet szerint ez három hónapot jelent majd. „A kodifikáció hozzájárulhat az uniós legitimitáció növeléséhez, hiszen az állampolgárok úgy tekintenek erre a hatalmas uniós gépezetre, mint egy megközelíthetetlen és rosszul működő rendszerre” – tette hozzá az államtitkár.

A magyar eljárási jog uniós vetületeivel foglalkozott előadásában Dr. Darák Péter. A Kúria elnöke a bírói gyakorlat tapasztalatait osztotta meg a résztvevőkkel több jogeset bemutatásával. Előadásában arra hozott fel példákat, hogy az uniós alapelvek mennyire jelennek meg a nemzeti joggyakorlatban. Olyan fontos alapelvek magyarországi megvalósulását vizsgálta előadásában, mint például a jogszerűség, az egyenlő bánásmód, az arányosság, a pártatlanság és a magánélet tiszteletben tartásának elve. A Kúria egyik 2016-os elvi határozatában egy hulladékkezelési engedéllyel rendelkező cég szerepel, amely ezt az engedélyt bányagödör feltöltésére és tereprendezésre kapta. Az engedély lejárt, a cég tovább folytatta tevékenységét. A hatóság ezt észelve 5 millió forint összegű bírságot szabott ki. Az ezt követő bírósági eljárásban olyan kérdések merültek fel, hogy a bírság mértéke megfelel-e a jogszabályoknak, illetve hogy az intézkedés jogszerűségét befolyásolja-e, hogy a hatóság a bírságot a rendelkezésére álló eljárási határidőn túl szabta ki. Darák Péter elmondta, hogy a Kúria elemezte a közigazgatási eljárási hibák dogmatikáját. Ennek megfelelően megállapította, hogy hatályon kívül helyezésre csak jelentős eljárási szabálysértés vezethet, és ez csak akkor lehet jelentős, ha a döntés érdemére is kihat vagy bírósági eljárásban nem orvosolható. A Kúria szerint tehát a határidő túllépésével hozott hatósági döntés nem jár az ügyfél jogainak közvetlen és lényeges sérelmével.

„A modern államiság megjelenésével párhuzamosan Magyarországon nem alakult ki egy egységes közigazgatási eljárási kódex” – mondta előadásában Prof. Dr. Varga Zs. András. Az alkotmánybíró hozzátette, hogy ettől még voltak eljárásjogi szabályok a magyar jogrendszerben, csak különböző törvényekbe beépülve. Már a 20. század elején felmerült Magyarországon egy egységes közigazgatási eljárásjogi törvény megalkotása, de akkor a jogtudósok többsége nem támogatta a felvetést. Az '56-os forradalom leverése után a kommunista államberendezkedés elég erősnek érezte magát arra, hogy a közigazgatási eljárási jog kapcsán egységes törvényt alkosson. „Így született meg az eljárási törvény, amely általános és teljes körű szabályokat tartalmazott, és nagyon kevés eltérést engedett meg magától”

– fogalmazott Varga Zs. András. A rendszerváltozás után helyreállt a jogállam, és hamarosan megjelent a közigazgatási bíráskodás újjáélesztésének gondolata. „Ezt végül elvetették, így a továbbiakban a rendes bíróságok polgári ügyszaka látta el a közigazgatási bírósági feladatokat” – mondta az alkotmánybíró, aki hozzátette, hogy ezzel párhuzamosan megkezdődött a hatósági eljárási szabályok „felfrissítése”. A szakember szerint ez oda vezetett, hogy senki nem tudta követni, hogy egy eljárásban milyen szabályokat kell alkalmazni. „Még egy jogász számára is többórás munka volt annak kiderítése, hogy az általános és a különös eljárási szabályok az adott ügyre hogyan vonatkoznak” – fogalmazott Varga Zs. András. Ezért volt szükség a hatósági eljárásjog újrakodifikálására, így született meg 2004-ben a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény. Az alkotmánybíró szerint az idén még hatályban lévő, úgynevezett KET nagy bukás volt, hiszen minden olyan hibát elkövettek létrehozása során, amit egy eljárásjogi kodifikáció esetében meg lehet tenni. „Egyfajta ügyintézői kézikönyv született meg, ami megpróbált az összes részletkérdésre választ adni, de sajnos egyre több értelmezésre volt szükség” – tette hozzá Varga Zs. András. 2014-ben döntött úgy a kormány, hogy újra kell szabályozni a bírósági eljárási törvényt és a hatósági eljárási törvényt is. „Onálló közigazgatási bíróságok egyelőre nem jönnek létre, feladatukat továbbra is a munkaügyi bíróságok látják el. A jogorvoslatok elbírálása a törvényszékek feladata lesz” – tette hozzá a szakember. Az új eljárási törvény nemcsak a közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálatát teszi lehetővé, hanem minden olyan közhatalmi döntésnek a jogorvoslati lehetőségét, amelyet a végrehajtó hatalom hoz.

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság jövőbeni eljárásairól beszélt előadásában Dr. Péterfalvi Attila. A hatóság elnöke elmondta, hogy 2018 májusától kell majd az uniós adatvédelmi szabályokat, rendeleteket alkalmazni, de a nemzeti gyakorlatba kell átültetni majd az EU bünyügyi adatvédelmi irányelvét is. Emellett az elektronikus adatkezeléssel kapcsolatos szabályozások hatósági jogkörei várhatóan átkerülnek a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóságtól a magyar adatvédelmi hatóságához. Elhangzott, hogy ma az adatvédelmi hatóságnak kettős feladata van: védi a személyes adatok védelméhez fűződő jogot, illetve a közérdekű adatok megismeréséhez való jogot. A szakember hozzátette, hogy feladataik ellátásához számos jogosítvánnyal rendelkeznek, így például ombudsmani és hatósági jogkörökkel is. Ennek keretében speciális adatvédelmi bírságot is kiszabhatnak, akár 20 millió forint értékben. A kétnapos nemzetközi konferencián külföldről érkező vendégek is megosztották tapasztalataikat a résztvevőkkel. A szekcióülések pedig olyan témákat feszegettek, mint például a közigazgatási jogalkotás, az egyedi ügyekben történő döntéshozatal vagy a közigazgatási szerződések ügye. ●

Karcolatok a könyvtárból

Félte őrzött kincseink

SZERZŐ: VARGA KRISTÓF ÓKORI NYELVI
ÉS KLASSZIKA-FILOLÓGUS, A KÖNYV FORDÍTÓJA
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Az egyetemi könyvtár és levéltár több mint 10 000 muzeális dokumentumot őriz. Ezek közül a legrégebbi az 1595-ben Lipcsében megjelent latin nyelvű, kiváló minőségben fennmaradt régi könyv, a De Bello Contra Turcas Suscipiendo Commentatio, Johannes Lauterbach von Noskowitz értekezése.

A *De Bello Contra Turcas Suscipiendo Commentatio* avagy *Történelmi áttekintés a törökök ellen vívandó háborúhoz* Johannes Lauterbach von Noskowitz (~1550–1616) értekezése, témája az oszmánok Európába való betörése. Egy bizonyos Juan Andrés, katolikus hitre áttért – eredetileg muszlim – bírának a *Confusión o confutación de la secta Mahomética y del Alcorán* c. alkotásán alapszik. Lauterbach értekezésének különlegessége abban mutatkozik meg leginkább, hogy nem csupán Juan Andrés művének értelmezéséhez nyújt segítséget, hanem számos történelmi adat, személyes gondolat, ötlet található meg benne a már említett háborúval kapcsolatban. Részletesen jellemzi az ellenséget, élénk tárja az erőviszonyokat, valamint leírja elképzeléseit arról, hogy szerinte miként kellene felvenni a harcot a törökkel, és hogy milyen várható nehézségekkel kell szembenézni. Habár Lauterbach végzettsége szerint ügyvéd volt, sok egyéb területen is jártasságra tett szert: foglalkozott például műfordítással, versírással, dalszerzéssel is. Tág érdeklődési köréből adódóan nem meglepő, hogy a hadügy terén is rendelkezett némi tapasztalattal. A *De Bello Contra Turcas*-ban erről a következőképp tesz említést: „Jóllehet katonai táborokat épphogy csak láttam, mégis sok mindent megtudtam a hadügyekkel foglalkozó emberekkel való kapcsolataimnak köszönhetően, például hogy a csatarendet a legjobb négyszögletes alakzatban felállítani...” Az értekezés a terjedelme (268 oldal) ellenére igen sok adatot közöl, számos, időben egymástól távol eső történelmi eseményt, utalást tartalmaz. Például az ellenség eredetének és tetteinek

hosszas ismertetése már önmagában nagy időszakot ölel fel (az első konkrét említett dátum Kr. u. 620, Jeruzsálem elfoglalása). Lauterbach a műve elejétől fogva a török elleni harcra buzdítja Európa nemzeteit a béke fenntartása érdekében. Nézete szerint nincs helye megegyezésnek, tárgyalásnak. A megoldást a fegyver erejében, a nemzetek összefogásában és az isteni gondviselésben látja – ezért sem meglepő, hogy jó néhány bibliai idézettel, utalással is találkozunk. Buzdítása a küzdelemre – ahogy haladunk előre – erőteljes felszólítássá fokozódik majd. „Gyerünk hát, nemes s neves hősök, tartsátok távol Magyarország határaitól ezt a véretekre szomjazó szörnyeteget, üldözzétek egészen a Balkán-hegység bordélyházáig, vágjátok le ezt a vadkant, amely a Krisztusban szent hajtásokat letapossa!” A szerző szerint Európa helyzete válságos, de még menthető, így sürgős intézkedésekre van szükség az ellenség megfékezéséhez. „Így, véleményem szerint, ahogy minél inkább növekedett az ellenség hitének ereje napról napra ez idáig, és az istentelen török próféta minél inkább arra törekedett, hogy a szektájukat bővítsék, annál gyorsabban és hevesebben kellene a keresztény vezetőknél a gyógyírt gondolkodniuk.” Nem rest több ízben is éles kritikával illetni az európai vezetőket tétlenkedésük és viszályaik miatt, hogy mindenkit ráébresszen a fenyegető veszélyre. Lauterbach a kezdeti buzdítás után rátér a törökök bemutatására. Teljhatalmú uralkodójukat gátlástalannak és kegyetlennek írja le, aki mindenre képes a birodalma határainak kiterjesztése érdekében. A szerző név szerint egyszer sem

említi meg az uralkodót, csupán *Turcicus Tyrannus*nak (avagy egyszerűen csak *Tyrannus*nak, vagyis zsarnoknak) nevezi. A *Tyrannus*ról a második fejezetben ír részletesebben, ahol az is kiderül, hogy megölette őt testvérét ágyasaikkal együtt. A zsarnok továbbá roppantul ravasz és megfontolt, a „*vakszerencsében sosem bízik*”.

A törökök terve is csakhamar elének tárul: miután már nagyjából sikerült megtörniük Magyarországot, vallási és belviszály keltésével a germán birodalomba való betörést tűzték ki célul. A törökök „eredetének” és szokásainak bemutatására Lauterbach nagy hangsúlyt fektetett. Emellett szóba kerül többek közt II. Orbán pápa 1095-ben összehívott zsinatja és az azt követő I. keresztes hadjárat, a Szentföld elfoglalása, amit a keresztesek 88 éven át a hatalmukban tartottak az első jeruzsálemi uralkodótól, Bouillon Gottfriedtől kezdve egészen Guido Lusignan jeruzsálemi királyig, majd ír a Szaladin által bevett Jeruzsálemről.

Az értekezésben számos neves személyt említ meg a szerző, akik képesek voltak komoly csapást mérni a törökökre, de emellett Lauterbach több ízben is megemlíti Timur Lenket (Tamerlánt), a mongol hódítót, Usumcassanest, a perzsa uralkodót, III. Vlad havasalföldi fejedelmet és V. Károly német-római császárt is, aki megfutamította I. Szulejmánt Bécs ostrománál. A törökök jellemzése kapcsán a szöveg elején Lauterbach határozottan kijelenti, hogy az ellenség ereje nagyon fejlett minden téren. „*És csakugyan, ha valaki látta már szemei előtt a török népek a már évszázadokon át ismétlődő győzelmeit a keresztények és barbár törzsek fölött, lehetetlen, hogy ne borzadna el a rémülttől, és hogy ez ne keltene hatalmas félelmet. [...] Ki ne ismerné el, hogy a törökök tehetős katonaságuk hadgyakorlataiban folyton a legvégső szintig jutottak, hogy legyőzhetetlennek tűnjenek.*...” Talán azon célból ír erről a szerző, hogy jobban felhívja a figyelmet a veszélyre. Később azonban már nem nyilatkozik ilyen elismerően a török erőkről: „A harmadik csoporthoz tartoznak

az asappik, akiket városok és helytartóságok élére rendelnek ki, amelyektől az adót is beszedik. Erő, az semmi sincs bennük, mivel ahogy hirtelen összesereglenek, védtelenek, rosszul kiképzettek, és csak sarló alakú rövid kardot (*gladiust*) viselnek íjjal és tegezzel. [...] A janicsárok testőrök s egyben szolgák is, és noha keresztények voltak, többé semmilyen vallásuk sincsen, s úgy ítéltetjük meg, hogy emiatt keveset adnak a hűségre... Az erejüket, ha alaposan megvizsgáljuk, a bátor férfiakat nem kell hogy megrémítse, mivel a szolgák nem rendelkeznek a szellemnek (léleknek) ama nemes szabadságával, amely egy katonáskodással foglalkozó férfitől megkívántatik. És meg kell említsen védelmi eszközeik hiányosságát, mivel hosszú öltözetben, lábvértet felöltve, fegyverzet nélkül, időnként bőrt viselve kezdenek bele a harcba; rövidebb lándzsákat, acínacést [*legyfajta tör vagy rövid kard*] és karabélyokat használnak, amelyekkel jóllehet Ázsia harcát kerülő népeit megfutamították, de a germánok, hispánok és itáliaiak, akiket kemény vas borít be, jól tűrik a rohamaikat, és ha szemtől szembe kell megütközni, szúrásaikkal végeznek velük.”

Amit a szerző többször is egyértelműen kiemel, az a törökök mérhetetlen gazdagsága, hatalmas létszáma és erkölcsi alávalósága. „*Ha az egyik sereg megsemmisülne, az uralkodó (zsarnok) egy újabb, kétszer akkora sereget tudna kiállítani helyette, és sok tízezer emberrel tudná újra feltölteni csapatait.*” Azt is taglalja, hogy a nagy létszámuk ellenére se mindig túl hatékony ellenfelek: „*Habár nem mindig volt hasznukra nagy létszámuk, különben nem verte volna meg őket annyiszor havasalföldi Dracula III. Vlad, moldovai István, Hunyadi (atyja és fia) és Szkander bég; és nem üzték volna ki oly sokszor őket táboraikból.*”

Külön figyelmet érdemel a könyvben a Portáról szóló leírás: „*Az adófizető bizánci királynál tartózkodó emberek, az egész udvari kísérettel együtt, amit Portának neveznek, szám szerint negyvenezer ember, rémületet kelthetnek az ember szívében, ha ijedős és tudatlan. A tapasztaltabbak ugyanis tudják, hogy ennek a számnak a negyedrészt vadászok, istállófiúk, vargák,*

baromfi hizlalók, sátorfelügyelők; szék-, kantár- és sarkantyúkésztők; kertészek, szakácsok, mesteremberek és más művészek, markotányosok, valamint tábori inasok teszik ki... Ha valaki tehát helyesen méri fel ezeket az erőket, sokkalta kisebbnek fognak tűnni, mint amekkorának azt a legtöbben hitték.” Végezetül a könyv tartalmazza Lauterbach személyes megfigyeléseit, javaslatait, és terveit. Lauterbach mindenekelőtt hangsúlyozza Németország kiemelt szerepét, így elengedhetetlennek tartja, hogy Németország is részt vegyen a törökellenes háborúban. Hangsúlyozza a német gyalogság kiválóságát: „*A mi korunkban meg hétszáz német ölt le ötezer törököt Plumbinum közelében, viszont az Istent nem szabad ismételtlen kísértetni, és az ellenség erejét sem szabad semmibe venni. [...] Ma*

pedig a német gyalogság, úgyszólván csatasorba rendeződve a lovasok rohamait rendszerint bátran felfogja, és az önfegyelmük dicsőségével ki-

tűnnek a többi európai nemzet közül. És az ő példájukat követve a gallok, itáliaiak és a hispánok – minthogy ezt ők maguk sem tagadják – csak lassanként tanulták meg felállítani csatarendjüket...”. A szerző alapvetően a gyalogságot részesíti előnyben, a makedón phalanxot kiváltképp hatékonynak tartja. Mindezek mellett elismeri a lovasság fontosságát is. Őket elsősorban a felderítésnél, szállításnál és az ellenség megzavarásánál tartja hasznosnak.

Kiemelten hibáztatja a görögöket saját viszályaik miatt, és amiért korábban nem állították meg a közelgő veszélyt. A franciákat teljes tétlenségük miatt dorgálja, és félelmét fejezi ki, hogy Anglia is követni fogja a példájukat. A bajok másik forrásának egész Európa erkölcsi állapotát tartja:

„*Ha gondosan megvizsgáljuk nagyszámú és iradatlan vétkünket, melyekkel kivívtuk az Isten haragját, rákényszerülünk, hogy beismerjük, hogy szabad utat biztosítottunk egy ilyen vad népség számára.*” A fennálló helyzetet súlyosbítják a következő tények: az erdélyiek a törököknek adófizetői, a lengyeleket sakkbán tartják, míg Magyarországot elfoglalták (így az ellenség kezére jutott az országban található nagy mennyiségű érc), Konstantinápoly az ellenség birtokában van. Lauterbach a következő intézkedéseket szorgalmazza könyvében: a katonai fegyelem megerősítését, mindenféle belső viszály elvetését, a korrupció visszaszorítását, új hidak építését és egy új lovagrend megalapítását. ●

Jog, állam, dráma

Interjú Koltay Gáborral

SZÖVEG: **FECSER ZSUZSANNA**
FOTÓ: **SZILÁGYI DÉNES**

„Színház az egész világ” – hangzik William Shakespeare világhírű drámaíró idézete. A színházban elsajátított tudás az élet bármely területén hasznosítható, ugyanakkor alkalmazására szüksége is van annak, aki könnyűszerrel túl kíván lépni az élet megpróbáltatásain. Klasszikus drámai művek példáján keresztül többek között ezt is megtanulhatták Koltay Gábor rendezőtől mindazok, akik a Nemzeti Közszerológati Egyetem Államtudományi és Közigazgatási Kar Jog, állam, dráma című kurzusát választották az elmúlt félév során.

○ Mit érdemes tudni a Jog, állam, dráma című kurzusról?
Koltay Gábor: Ez egy szabadon választható, speciális tematikájú féléves kurzus, amelynek ötletgazdája Dr. Horváth Attila, a Magyar Állam- és Jogtörténeti Intézet egyetemi docense, alkotmánybíró volt. Mint a színház és a drámairodalom iránt intenzíven érdeklődő jogtudós, arra gondolt, hogy olyan klasszikus drámai művek elemzését lehetne játékos formában elvégezni, amelyek cselekménye, gondolatisága sokfajta jogi kérdést vet fel. Ha ügyesen választjuk ki a megbeszélendő drámát, akkor folyamatosan ütköztethetjük az erkölcsi és a jogi szempontokat, amelyek az életben nem minden esetben fedik egymást. Különösképpen érdekes lehet ugyanannak

a drámai helyzetnek a megítélése az ókorban, a középkorban, a modern korban, akár napjainkig bezárólag. Ebben a félévben a Tanár úrral egyetértésben az ókori Elektra című drámának egy modern kori feldolgozását, Gyurkó László Szerelmem, Elektra című művének elemzését választottam, amely 1967-es budapesti bemutatója idején nagy szenvedélyeket váltott ki. Ne feledjük, hogy alig 11 év múlt el az 1956-os forradalom óta. A zsarnok meggyilkolása, a testvérszeretlet, majd a testvérgyilkosság önmagukban is jelentős konfliktusforrások, de talán még nagyobb dilemma, hogy egy diktatórikus rendszer megdöntésekor elég-e a zsarnokot eltávolítani, vagy az azt kiszolgáló körök életére, teljes ellehetetlenítésére

Koltay Gábor

Kedvenc könyv • Biblia

Kedvenc film • Biciklitolvajok

Kedvenc zene • Kell még egy szó (Honfoglalás főcímdala)

is törekedni kell. Ez a konfliktus a két testvér, Elektra és Oresztész alapdilemmája, amely végighúzódik a cselekményen. Elektra a totális bosszú képviselője, míg Oresztész a zsarnok megölése után a megbékélés híve. Gondoljunk csak bele, hányszor fordult elő ez a drámai konfliktus akár csak a magyar történelemben. A félév során nagyon sok mindenről beszélgettünk, vitatkoztunk. Mindezt kiegészítettük azzal, hogy a darab legfontosabb eseményeit, dialógusait egyszerű eszközökkel a hallgatók igyekeztek megjeleníteni. Ez lehetővé tette a szituációk mélyebb átélését, de a beszédkészséget is fejlesztette. Sőt, azt is remélem, hogy az emberi, erkölcsi, jogi problémák feltárásán, megértésén túl még a színház iránti szeretetet is növelte.

○ **Mesélne kicsit arról, hogyan lett Ön a kurzus vezetője, hogyan dolgoztak együtt Dr. Horváth Attila alkotmánybíró úrral? Milyen volt a hallgatókkal folytatott közös munka?**

K. G. Dr. Horváth Attila tanár úr, intézetvezető, nemrég megválasztott alkotmánybíró kért fel a kurzus vezetésére. Az órákat együtt tartottuk, én igyekeztem a drámai helyzeteket minél intenzívebben megvilágítani, segíteni a hallgatók által választott kisebb jelenetek beállítását, ő pedig a felmerülő jogi kérdéseket elemezte. Mivel nemcsak jogtörténeti, hanem bölcsészeket megszégyenítő irodalmi, színházi, művészeti tájékozottsága is van, ezért ezek az órák – merem remélni – igazi lélekemelő másfél órás együttlétek voltak. Azt gondolom, hogy Horváth Attila tanár úrral jól kiegészítettük egymást, s nem tagadom, magam is sokat tanultam tőle.

Bízom abban, hogy ha szerény módon is, de a kurzus hozzájárulhat egy sokoldalú, önállóan gondolkodó, autonóm értelmiségi személyiség kialakulásához, ami ennek az egyetemnek egyik felvállalt, fontos célkitűzése. A diákok eleinte talán kicsit zavarban voltak, mert ilyesfajta közös gondolkodáshoz nem szoktak hozzá, de úgy érzem, egyre inkább megkedvelték az órákat. Mivel az egyetetről kikerülő fiatalok a magyar közigazgatás különböző területein fognak tevékenykedni, ezért különösen fontos, hogy széles látókörű értelmiségiek legyenek, akik gondolataikat világosan, egyértelműen meg tudják fogalmazni. S az se baj, ha a szép magyar beszédet is gyakorolják, hiszen sokszor kell majd a nyilvánosság előtt megszólalniuk, szerepelniük.

○ **Mit gondol, hogyan kapcsolható össze a színészet az államtudományokkal, milyen jelentőséggel bír a kurzus, mi az, amit a hallgatók a tanulmányaik után a munkájukban is hasznosíthatnak belőle?**

K. G. Ezt a kérdéskört már érintettem a korábbiakban. Hangsúlyozom, nem a színészképzés ennek a kurzusnak a célja, azt más egyetemeken tanítják. Ugyanakkor az életben előforduló drámai helyzeteket olykor egy-egy klasszikus, nagyformátumú szerző művein keresztül – gondoljunk többek között a Shakespeare-drámákra – sokszor élményszerűbben lehet megérteni, kielemezni, mintha csak egy klasszikus jogi esetet tanulmányoznánk. Hiszen egy drámában az összes emberi, közösségi, társadalmi motívum a maga bonyolultságában, egyszerre van kibontva. Ezeket felfejteni érdekes feladat. Egy fontos jelenet megelevenítésével még inkább közelebb kerülünk a konfliktushoz,

világossá válnak a jelzők, hangsúlyok, félmondatok és a kimondott vagy éppenséggel elhallgatott gondolatok jelentősége. Úgy érzem, a közéleti pályafutásra készülő fiataloknak fontos ezeknek a készségeknek az elsajátítása. Egy ilyen rangú és méretű egyetemnek akár lehetne egy olyan irodalmi színpada, mint a bölcsészkar egykori Universitasa vagy a Műegyetem Szkénéje. Ezek a színpadok hosszú évtizedeken keresztül befolyásolták az illető egyetem közéletét, munkájukban nagyon sok irodalom, színház iránt érdeklődő egyetemista fiatal vett részt, olyanok, akik bizonyos színészi képességekkel is rendelkeznek. Érzésem szerint ezen az egyetemen is sokan lehetnek ilyenek. Az én mostani csoportomban legalább két-három ilyen diákkal találkoztam.

○ **Ön nem mindennapi pályát futott be rendezőként és színigazgatóként is. Mit tart a legnagyobb sikerének, amit elért? Mi tette a legboldogabbá, a legelégedettebbé?**

K. G. Legnagyobb sikerem, hogy szinte minden filmemet százazrek látták, voltak olyanok, amelyeket 1,5–2 millió ember látott moziban, s még többen a televízióban. Következésképp nagyon sok ember érzéseire, gondolataira tudtam hatni, ráirányítani figyelmüket a magyar történelem fontos eseményeire, személyiségeire. Elégedett sohasem voltam, de örömmel töltött el, ha megérezttem, hogy sokak gondolatait tudom kifejezni, összefoglalni, s a történelmi fehér foltok számát csökkenteni. Egy ilyen 20. századi magyar történelem után mindannyiunknak nagy szüksége van erre. Ha konkrét filmekre kíváncsi, akkor a legnagyobb sikere az *István, a királynak* és a *Honfoglalásnak* volt, a dokumentumfilmek pedig közül a *Trianon*, a *Horthy*, a *kormányzó* és a Wass Albertről szóló *Adjátok*

viszsa *a hegyeimet* című filmeknek volt. Ezek mind-mind olyan témák, amelyekkel kapcsolatban évtizedek óta sok az elhallgatás, ezáltal egyre nagyobb a tudatlanság, következetesképp erőteljeseek a szenvedélyek. Remélem, hogy nemcsak az értelemre, hanem az érzelmekre is ható módon sikerült olykor a tisztánlátáshoz hozzájárulni.

○ **Az Ön neve összeforrt az István, a király című filmmel. Közel 35 év telt el a királydombi bemutató óta. Hogyan látja most az előadás jelentőségét? Milyen üzenete van a fiatalok számára, akik el sem tudják képzelni, mit jelentett abban az időben ez a darab?**

K. G. Az *István, a király* mítosz lett, sokak szerint hozzájárult a rendszerváltozás szellemi, lelki előkészítéséhez. Ezt Nemeskürty István mondta, akinek stúdiójában készíthettem ezt a filmet, hiszen a rockopera megírását ő rendelte meg, s a dramaturgiai munkát végig felügyelte. Nélküle ez a zenemű sohasem született volna meg, de egészen bizonyosan nem ilyen lett volna. Személyének alapvető szerepe volt ebben, hiszen a királydombi előadás sem jöhetett volna létre, ha nem a Budapest Filmstúdió áll mögötte. Ne feledjük, mindez 1983-ban történt, amikor még híre-hamva sem volt a rendszerváltozásnak. Amit a darabban kimondtunk, s amilyen jelképeket használhattam, azok sok százezer ember számára azt jelentették, hogy igenis lehet a hivatatlanságtól jelentősen eltérő módon gondolkodni a magyar történelemről. Ez volt az *István, a király* bemutatójának jelentősége.

A mai fiatalok szülei és nagyszülei éltek át a Királydombon, majd sok millióan a mozikban és a televízióban az István és Koppány személyébe sűrített kétfajta magyar igazságnak az összezsapását, a magyar állam létrejöttének kezdeti időszakát. Remélem, hogy a mai fiataloknak is felkelti az érdeklődését a történelem iránt, amelynek ismerete, korszerű értelmezése nélkül sohasem nyerjük vissza nemzet-tudatunkat, amely több mint ezer éve megtartott minket a Kárpát-medencében.

○ **Több, a magyar történelemben meghatározó eseményt dolgozott már fel filmen és színpadon. Honnan ered ez az érdeklődése, a történelem szeretete?**

K. G. Otthonról hoztam, szüleim nagy hangsúlyt fektettek arra, hogy Gergely öcsémmel együtt – aki sok filmem zeneszerzőjeként, igazi társalkotójaként járult hozzá azok sikeréhez – megismerjük az ifjúkorunkban bizony elhallgatott, meglehetősen deformáltan ismertetett, tanított magyar történelmet. Sokat köszönhetek a kezembe adott könyveknek és főleg a beszélgetéseknek. Az *István, a király* hatalmas közönségsikere pedig véglegesen tudatosította bennem a történelmi témák ábrázolása iránti szándékot. ●

ÉLETÚT

Koltay Gábor

Balázs Béla-díjas filmrendező, érdemes művész, a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztjének birtokosa

1968-ban érettségizett az I. István Gimnáziumban, 1969–1974 között pedig a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Építőmérnöki Karán tanult. 1974-ben gyakornokként dolgozott a *Népszavánál*, majd 1975–1979 között a Színház- és Filmművészeti Főiskolán folytatta tanulmányait. 1979–1981 között a Magyar Televízió, ezt követően pedig 1986-ig a Mafilm rendezője volt. 1987-ben a Szabad Tér Kiadó alapítója és igazgatója volt. 1986–2003 között a Budapesti Művészeti Hetek és Szabadtéri Színpadok igazgatójaként dolgozott. 2011-ben

áprilistól júliusig pedig a József Attila Színház megbízott ügyvezető igazgatója volt. Nevéhez 26 színházi rendezés, 7 játékfilm, 17 dokumentumfilm és 13 tévéfilm köthető. Színházi rendezései között jellemzőek a magyar kultúrához kötődő darabok, például Szörényi Levente: *István, a király* (1983, 1990, 1995); Szokolay Sándor: *Margit, a hazának szentelt áldozat* (1995), Erkel Ferenc: *Bánk bán* (2000), Páskándi Géza: *A hazáért és a szabadságért* (2004), Másik Lehel: *Klapka* (2009). Emellett rendezett Verdit, például *Aida* (1987, 1989), *A trubadúr* (1990),

Rigoletto (1992), *Nabucco* (2003), *Az álarcosbál* (2004), valamint más külföldi művészek darabjait, mint Andrew Lloyd Webber: *Requiem* (1987); Cimarosa: *A párizsi festő* (1988), Gershwin: *Porgy és Bess* (1991), Kelham: *JFK* (1996), Saint-Saëns: *Sámson és Delila* (2001), Puccini: *Tosca* (2005). Filmjei közül kiemelkedik az *István, a király* (1984), a *Honfoglalás* (1996), az *Attila, Isten kardja* (1998), a *Befejezetlen forradalom* (1988), a *Sacra Corona* (2001), a *Trianon* (2004), a *Horthy, a kormányzó* (2006) és az *Adjátok vissza a hegyeimet!* (2007).

Ostrakon-napok az NKE-n

SZÖVEG: SZÖÖR ÁDÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Közigazgatás, filmek, valamint egy kis politika. Változatos témákkal, de a hagyományokhoz híven, neves előadókkal várta vendégeit az Ostrakon Szakkollégium a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Közigazgatási Kar VI. Ostrakon Szakmai és Kulturális Napok programjain.

DR. BIRÓ MARCELL államtitkár

A rendezvénysorozatot a Miniszterelnöki Kabinetiroda közigazgatási államtitkárának előadása nyitotta meg. A szakember elmondta, hogy a Miniszterelnöki Kabinetiroda Európa egyik legkisebb minisztériuma, amely közel 200 közigazgatási szakembert foglalkoztat. Létrehozása nagy feladat volt, hiszen azelőtt nem létezett hozzá hasonló intézmény.

A minisztériumok között működő külső kormányzati kommunikáció koordinálása mellett a miniszterelnök személye körüli feladatokat, protokolltevékenységet látnak el. Az előadás résztvevői megismerhették a kormányzati kommunikáció folyamatát is. A Miniszterelnöki Kabinetiroda a kormány döntését közvetíti közérthetően az embereknek, a minisztériumokkal való kapcsolattartást pedig a minisztériumonként külön kirendelt sajtómunkatársak végzik. Hallgatói kérdésre válaszolva a közigazgatási államtitkár kiemelte, hogy a Miniszterelnöki Kabinetirodában is van lehetőség az NKE hallgatói számára a szakmai gyakorlat elvégzésére. Biró Marcell a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium államtitkáráként, a Fenntartói Testület tagjaként közvetlenül kísérte végig az egyetem létrehozását. Mint mondta, az NKE-n a közszolgálat és a hazaszeretet áll az oktatás fókuszában, így az intézményben végzett szakemberek a tudást és az elhivatottságot érvényesítik a közigazgatásban. Kiemelte a Fenntartói Testület fontosságát, amely kapcsolatot teremt a képzőhely és a felvevőpiac között.

FÖLDES ANDRÁS újságíró

A Közel-Keleten szerzett élményeiről, tapasztalatairól mesélt az Index.hu munkatársa, aki többször járt már ebben a térségben, így számos élményt tudott megosztani a hallgatókkal az ottani életkörülményekről. 2014 végétől kezdett rendszeresebben is foglalkozni a tömeges migrációval, ennek kapcsán akkor Koszovóban is járt. „Ez a probléma azóta le is csengett, sokan visszatértek a szülőföldjükre” – tette hozzá Földes András. 2015-ben, amikor fokozódott a nyomás a déli határon, számos alkalommal tudósított a helyszínről, közvetlen tapasztalatot szerezve a migrációról. „A személyes jelenlét a legfőbb eszköze egy újságírónak, ez kell ahhoz, hogy hiteles képet adjunk valamiről” – fogalmazott. Aztán eljutott Törökországba, a szír határhoz, de járt Izmirben, e török csempészárosban is, valamint Macedóniából, Németországból és Svédországból is tudósított. Az iraki Moszul ostromakor nagyon sokan kezdték elhagyni a lakhelyüket, azaz tömegek váltak egy ország állampolgáraiból menekülteké. „Ekkor döntöttem úgy, hogy nekem erről a folyamatról tudósítanom kell” – mondta az újságíró. Elmesélte, hogy több katonai ellenőrzőponton kellett átjutniuk, amíg Moszul közelébe értek. A városban járva teljesen apokaliptikus kép fogadta, porig lebombázott házakkal, lövészárkokkal, kilótt harci eszközökkel. „Ilyen mértékű pusztítást soha nem láttam még, pedig voltam már például Ukrajnában is” – fogalmazott Földes András. Az emberek ilyen körülmények között is próbáltak normális életet élni, a visszaköltöző lakók például ismét próbálják iskolába járatni a gyerekeiket. Az Irakban eltöltött idő alatt megdöbbentette, miként keverednek az évezredes vallások, kultúrák, amelyek egy óriási mozaikot alkotnak egy országon belül is. Az ősi vallási ellentétek, a külföldi politikai erők befolyása és a szüntelen belpolitikai harcok egyfajta prizmaként szórják és darabolják fel a társadalmat, ami miatt várhatóan nem lesz tartós a béke a közeljövőben Irakban. Földes András elmondása szerint a helyiek sem elmenekülni, sem harcolni nem akarnak igazán, csupán egy nyugodt környezetre vágyanak, ahol békében élhetnek, még akkor is,

ha ez egy törékeny béke csupán. „Az egész utamra jellemző volt, hogy egy adott helyen maximum 10-15 percet tölthettem, mert folyamatos veszélyek leselkedtek ránk az ISIS részéről” – mondta Földes András, aki elmesélte azt is, hogy ennek ellenére egyszer egy olyan gyárba is eljutottak, ahol az öngyilkos merénylők számára készültek a bombák.

KOLTAY GÁBOR rendező

Honfoglalástól Trianonig címmel tartott előadást a Balázs Béla-díjas érdemes művész. Az eredetileg építőmérnöknek készülő fiatalembert a mozgókép világa olyannyira megragadta, hogy filmművészeti karrierre váltotta a lehetséges mérnöki pályát. Koltay Gábor előadásából kiderült, hogy milyen lehetett érvényesülni a '80-as években a Mafilm Stúdióban, és miként indította be karrierjét az Illés zenekarról készített *Koncert* című alkotása, amely az első magyar koncertfilm volt. Nevéhez fűződik az *István, a király* rockopera 1984-es megfilmesítése, amelynek elkészítéséhez több szakértővel is beszélt, hogy minél hitelesebb alkotást tudjon letenni az asztalra. „A filmben a két főszereplő, István és Koppány személyében azt

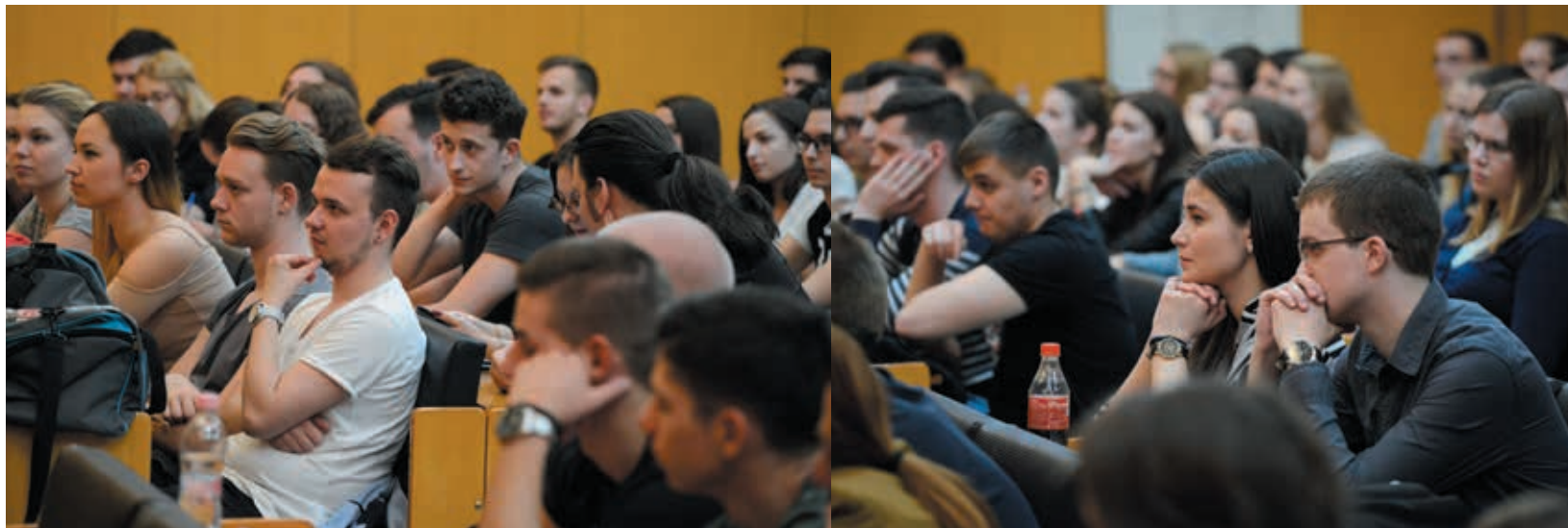
a kétfajta magyar igazságot próbáltuk megfogalmazni, amely egyrészt a nyugati típusú kereszténység meghonosításához, másrészt a keletről hozott értékek védelmében való lázadáshoz köthető" – fogalmazott Koltay Gábor. A rendező felidézte a Szent László idejében játszódó *Sacra Corona* című történelmi játékfilmet is, amelyben próbálták minél jobban megjeleníteni az Árpád-kori uralkodók politikai szokásait, döntéseit. A filmet 2001-ben, az államalapítás millenniuma alkalmából mutatták be, és az Árpád-ház 11. századi trónharcait dolgozta fel. „Szent László egy nagyon jelentős befolyással bíró és területében is kiterjedő Magyarországot teremtett” – fogalmazott a rendező. Koltay Gábor részletesebben szólt a trianoni békeszerződés időszakáról is, amelynek kapcsán kiemelte a nemzettudat fogalmát, amely szerinte ma más jelentéstartalommal bír, és aminek hiányában nehéz a szellemi és fizikai „lemaradásokat” pótolni. Szerinte a nemzettudat segítette Magyarországot abban, hogy fel tudjon állni a nagy veszteség után is. „Trianonról csak én csináltam filmet, ami azért sem volt könnyű, mert a történet természetes módon érzelmekkel teli” – emlékezett vissza a rendező, aki szerint meg kell értenünk történelmünk legfontosabb időszakait ahhoz, hogy reálisan tudjuk értékelni azokat. Ráadásul szerinte történelmünk ismerete nélkül igazi jövőképünk sem lehet. „Érthetetlen, intelligens televíziós műsorokra lenne szükség, és meg kellene egymással beszélalnunk közös problémáinkat is” – fogalmazott.

TÖRÖK GÁBOR
politológus

STUMPF ANDRÁS
újságíró

Török Gábor, a Budapesti Corvinus Egyetem docense és Stumpf András aktuálpolitikáról beszélgettek az Ostrakon Szakmai és Kulturális Napok keretében. A nemzetközi folyamatokat elemezve Stumpf Orbán Viktort idézte, aki

„a lázadás éveként” aposztrofálta 2017-et. Ez az újságíró szerint valószínűleg mégsem úgy valósul meg, ahogy azt a miniszterelnök képzelte, hiszen a jobb és a szélsőjobb áttörése sehol sem történt meg, akár Ausztriára, Hollandiára vagy éppen a francia elnökválasztásra gondolunk. Török Gábor úgy véli, hogy a status quóba nagyon könnyű belenőni, emiatt változtatni is nehéz rajta, de a történelem bőven hoz példát arra, hogy napról napra is változhat a politika. Például 1988-ban sem merték sokan kimondani, hogy a kétpólusú világ esetleg megváltozik egyszer. Török szerint a történelemben és a politikában nem lehet látni semmit előre, azért sem, mert a jelenben minden értelmezés kérdése. Az EU jelenlegi állapotával kapcsolatban mindketten úgy vélik, hogy az működésképtelen és tarthatatlan. Erre világított rá elég erősen a tömeges migráció jelensége is. Török szerint az EU-ban egyfajta birodalomépítés zajlott az elmúlt időszakban, ahol a cél a minél nagyobb politikai erő megszerzése volt. Szerinte ehelyett tisztán a gazdasági kötédségeken alapuló szerveződésre lenne szükség. Stumpf az EU legnagyobb hiányát abban látta, hogy engedett a tömeges migrációs nyomásnak. A belpolitikai témák kapcsán Török Gábor a következőképp fogalmazott: „Magyarország ma olyan, mint egy focimeccs, ami a 80. percben 2-0-ra áll, és már csak tartani kell a labdát a vezető csapatnak”. Egyikük sem lát arra komoly lehetőséget, hogy a Fideszt bárki vagy bármi meglepje a választásokon, hiszen például a CEU miatt a tüntetéseken részt vevők több tízezres száma nem nevezhető kritikus tömegnek a kormánypártokhoz hűségű 2 millió szavazóhoz képest. Stumpf András szerint sem lesz várhatóan jelentős belpolitikai hatása a CEU-ügynek. Szerinte

a külpolitikai részével kissé „mellélőtt” a kormány, hiszen külföldről – akár Európából, akár az Egyesült Államokból jelentősen támadják emiatt őket.

ANDY VAJNA
producer, kormánybiztos

Andy Vajnával zárult a VI. Ostrakon Szakmai és Kulturális Napok. A filmproducer, kormánybiztos többek között elmesélte korántsem zökkenőmentes, de annál inkább „kalandos” utazását Amerikába, ahol első sikerei születtek. Ilyen volt a Sylvester Stallone főszereplésével készült *Rambo* című film, amelyben egy társával együtt producerként működött közre. „Stallone akkor már jegyzett színész volt Hollywoodban, hiszen túl volt az első *Rocky* filmjén, és nem volt könnyű meggyőzni őt erre a szerepre. Végül úgy sikerült megnyerni őt a szerepre, hogy bevontuk a forgatókönyv írásába” – emlékezett vissza Andy Vajna. A producer mintegy 60

film készítésében működött eddig közre, és úgy érzi, hogy a *Rambo*- és a *Terminátor*-filmek a mai napig trendnevek a filmszakmában. Andy Vajna elmondta, hogy megtisztelő volt számára a kormánybiztosi munkára való felkérés, hiszen így lehetősége nyílt a magyar filmgyártás helyzetének rendezésére és annak fejlesztésére. „Próbáltam egy pénzügyileg is átlátható rendszert felépíteni, amiben még a készülő forgatókönyveket is átnéztem és fejlesztettem egy szakmai stábbal. Nem azért kaptak pénzt a filmkészítők, mert a haverjaim voltak, hanem mert tehetségesek voltak és jó forgatókönyvek születtek” – mondta el a kormánybiztos. Andy Vajna szerint öt év kellett ahhoz, hogy beérjenek az eredmények: az elmúlt két évben szinten minden jelentős díjat elnyertek a magyar alkotások kezdve az Arany Medvétől az Oscarig. Idén is jönnek a sikerfilmek, a *Kincsemet* és a *Brazilokat* már nagy sikerrel vetítik a mozik, és hasonlót vár Andy Vajna a whiskeys rablóról készült filmtől is. „A nemzetközi sikerek mellett a legnagyobb eredmény, hogy a hazai közönség kezd visszatérni a mozikba” – fogalmazott a kormánybiztos. Az eddigi legnézettebb magyar mozifilm *A miniszter félrelép* című vígjáték, de Andy Vajna szeretné, ha jövőre elkészülne egy olyan komédia, ami a 750 ezres nézettségi csúcsot is megdöntené. Szerinte Magyarországról a filmszakmában eddig nem sokat hallottak, az elmúlt években azonban számos nagy sikerű produkció is hazánkban forgott. Sőt, London után Budapesten gyártják a legtöbb filmet Európában. A filmproducer szerint egy sikeres film kulcsa az üzenet, a közönség fantáziáját megragadó történet, amit a látványos képi világ ugyan kiegészíthet, de soha sem pótolhat. A mozik nyújtotta élményt, a közös tapasztalatot különösen jelentősnek tartja, hiszen az érzelmeket ilyen helyen lehet a leghatékonyabban átadni. ●

Mária, a vitéz katona

SZÖVEG: BÚZÁS BEÁTA
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

„A tűzokádó Gellért ormán játszódott le az idyll. A fiatal huszárfőhadnagy itt kapta a legveszélyesebb sebet: nem a Károly, hanem a Mária; a szívéen kapta a sebet; szerelmes lett a hősi tűzér-parancsnokba.” (Jókai Mór)

Bár a legtöbben ma is úgy tartják, hogy katonának lenni férfias hivatás, napjainkban már kevésbé szokatlan jelenség, hogy a honvédelem és rendvédelem képviselői között a gyengébbik nem is jelen van. Azonban 150-200 évvel ezelőtt különösnek számított, ha egy nő egyenruhát öltött, és vállalta, hogy hazájáért harcol, ha kell, akár az élete árán is. Így tett az az ifjú hölgy, aki fiatal kora ellenére vállalta ezt a férfias szerepet, és beállt a hadseregbe, hogy az 1848-as forradalomban harcolhasson. Ő volt az a Lebstück Mária, kinek neve sokak számára a *Mária főhadnagy* című operett által válhatott ismertté, s kinek életéről, hősi tetteiről Jókai Mór *A női honvédhadnagy* című feljegyzésében olvashatunk. Lebstück Mária a horvát fővárosban született 1830 augusztusában, kereskedő család gyermekeként nevelkedett, majd fiatalon Bécsbe került, ahol császári ezredes nagybátyja, báró Simonich Boldizsár vette pártfogása alá. Mária neves bécsi iskolákban végezte tanulmányait, közben egyre nagyobb érdeklődést mutatott nagybátyja életvitele iránt, mely végül egész későbbi életét meghatározta. Az 1848-as forradalom kitörésekor férfiruhát és a Lebstück Károly álnevet magára öltve csatlakozott a nemzetőrséghez, majd önkéntesnek jelentkezett az egyetemi légióba. A forradalom leverése után, ezúttal már nőként, gyalog indult el Bécsből, hogy Magyarországra szökjön. Útja Győrbe vezetett, ahol egykori parancsnoka, Giron György őrnagy tartózkodott a bécsi német légióval. Az őrnagy azonnal ráismert Máriára, vitéz katonájára: egyenruhát és fegyverzetet hozatott számára, így Mária, ismét Károlyként, még aznap csatlakozott a német légióhoz. Néhány sikertelen ütközet után továbbállt, és az akkoriban nagy hírű alakulatnak számító tirol vadászokhoz csatlakozott, ahol Károly vadászként becézték társai. A csapatot Görgey Artúr tábornok hadtestébe osztották be, melynek tagjaként

Mária nagy hadműveletekben és számos csatában vehetett részt. Lelkesedésének és határozott kiállásának köszönhetően hősieen helytállt a branyiszkói és komáromi ütközetekben egyaránt. A kápolnai csatában azonban súlyos fejsérülést szenvedett, melynek következtében azonnal orvosi ellátásra volt szüksége: így derült fény arra, hogy a hős honvédtiszt valójában nő. Mária ekkor még alig múlt tizenennyolc éves, tetteiért hadnaggyá léptették elő. Rövidesen felépült sérüléseiből, és a Miklós-huszárok között kapott új beosztást. A huszárok csapatával újabb hadi tetteket hajtott végre, aminek eredményeképpen aranykardbojttal tüntették ki, és főhadnagyi rangot kapott.

1849 tavaszán Mária jelen volt Buda ostrománál és a vár visszafoglalásánál is, ekkor ismerkedett meg későbbi férjével, Jónák József tűzér őrnaggyal. Amint Jókai fogalmaz feljegyzéseiben: *„A tűzokádó Gellért ormán játszódott le az idyll. A fiatal huszárfőhadnagy itt kapta a legveszélyesebb sebet: nem a Károly, hanem a Mária; a szívéen kapta a sebet; szerelmes lett a hősi tűzér-parancsnokba.”* Mária próbált szabadulni érzéseitől, és mint akkoriban sokan mások, a szerelem elől a halálba akart menekülni. Azonban szerelme viszonzásra talált, amit Jókai a következő szavakkal ír le: *„három hétig tartott a kivivott Buda várában a mámor: a szerelem és a diadal mámor”*. Budavár elfoglalásának győzelmi ünnepén véglegénye kérésére Mária női ruhában jelent meg, azonban egyik tisztára felismerte, és azonnal jelentette őt Görgeynek, a honvédsereg fővezérének. *„Görgey azt hitte, kémnek akarok felcsapni. Azonnal ismét egyenruhát kellett öltenem. Nemsokára jött a fegyőr, elvette a kardomat és vasra verve lezárt. Kérdezte tőlem a fegyőr, hogy tulajdonképpen mit vétettem, mert Görgey agyon akar lövetni. Magam se tudtam miért, és azt mondtam, hogy számomra még nem öntöttek golyót.*

48 óráig voltam bezárva. Jónák százados és Liptay közbenjárására, kik miután a tényállást megtudták, azonnal Kossuthhoz menve, őt a valódi tényállásról felvilágosították s ő azonnal elrendelte szabadon bocsáttatásomat” – olvasható Mária visszaemlékezésében. A házasságkötésre Jónák őrnaggyal végül 1849 júliusában került sor a dorozsmai csatatér közelében, de az események lefolyása nem volt zavartalan, ugyanis az ellenség rátámadt a lakodalmas népre, Máriának és férjének az ablakon keresztül sikerült elmenekülniük. Lebstück Máriát a szabadságharc leverése után az elfogott honvédtisztekkel együtt az aradi várban tartották fogva, ott szülte meg fiát, Jónák Pált. A gyermek apját a császári bíróság 16 évnyi vasban eltöltendő fogságra ítélte. Jókai feljegyzései szerint Mária kérelmet nyújtott be a várparancsnoknak, *„mí-szerint szintén fogoly férjét bocsássa ki egy napra, hogy újszülött fia keresztelőjét megülhesse. A várparancsnok teljesíté a kérelmet, s a két fogoly, apa és anya, együtt ünnepelhették meg fiuk keresztelőjét, két tűzérkáplár volt a keresztapa.”* Mária közel fél évet töltött a börtön falai között, szabadulásának ára az volt, hogy el kellett hagynia Magyarországot, így újszülött gyermekével kénytelen volt hazatérni szülővárosába, Zágrábba. Családja nem fogadta kitörő örömmel a hazatérő asszonyt, érzékeése leginkább bátyját dühítette, aki az osztrák hadseregnél szolgált. Szidalmazta Máriát és gyermekét, és ki akarta dobni őket a családi házból, végül anyjának sikerült enyhítenie az indulatokat a testvérek között. A helyi közösség kevésbé volt

elfogadó az asszonnyal szemben, folyamatosan szidalmazták és gúnyolták őt az utcán, gyűlölettel néztek rá az emberek. A kilátástalan helyzetben anyja a családdal rokonságban álló Jellasics bánhoz fordult segítségért, aki meghallgatva Mária történetét, napi parancsot adott ki a helyieknek, miszerint szigorúan tilos bántalmazni a hazatért felkelőt. A bán úgy fogalmazott: *„honfitársainak semmi okuk sincsen ezért gyalázkodni, sőt inkább dicsőségül róhatják fel, hogy nemzetükből támadt egy nő, aki a vitézség mezején ily hírnevet tudott kivívni”*. A Máriára irányuló gyűlölet idővel megszűnt, ő mégis visszavágyott Magyarországra, így néhány éven belül Győrbe költözött gyermekével. Másodszor is férjhez ment, ezúttal Pasche Gyula festőművészhez, akivel bajtársak voltak, a szabadságharc idején együtt harcoltak a tirol vadászok kötelékében. Közel két évtizedig éltek boldog házasságban, férje halála után

viszont Mária számára ismét nehéz évek következtek. Rendkívül nagy szegénységben élt, mosónőként próbálta fenntartani magát, de sokat kellett nélkülöznie, és egészségügyi állapota is jelentősen megromlott. Egyes források szerint az 1870-es évek végén fiához költözött Újpestre, a Csokonai utcában élte le utolsó éveit. Erre az időszakra Jókai úgy emlékezik: *„Szegény sorban van és beteg. Nem panaszkodik sorsát, nem alkalmatlankodik a hazafiak ajtaján, nem kéreget, nem dicsekszik az érdemeivel; csendesen megvonul... talán mégis szép volna a magyar honfiaktól, ha ezt az emlékezetre méltó alakját a szabadságharcnak nem hagynák élte alkonyatán nyomorban elveszni.”*

Lebstück Mária 1892 májusában, hatvankét éves korában, újpesti otthonában hunyt el, sírhelye a Megyeri úti temetőben található. Bár legendás alakja mára kissé feledésbe merült, Mária főhadnagy emléke és a magyar történelemben játszott szerepe ma is jelentős. Nagyságára a sírja fölött elhelyezett obeliszk mellett az 1935. március 15-én, egykori újpesti lakóházának falán elhelyezett emléktábla és a nevéről elnevezett utca is emlékezteti a jelen kort.

Egyetemünk Hadtudományi és Honvédtisztképző Kara minden év májusában ünnepi megemlékezést tart a honvédelem napja alkalmából, ezáltal tisztelegve mindazon hősök előtt, akik hazájukat szolgálták a szabadságharcban. Az idei megemlékezés részeként a kar munkatársai koszorút helyeztek el a Gesztenyés kertben található 1848-as hősi emlékműnél, valamint Lebstück Mária, az első női főhadnagy síremlékénél is. ●

„Használni kívánt, s nem fényleni”

SZÖVEG: **BENEDEK MARIANN**
FOTÓ: **SZILÁGYI DÉNES**

A Batthyány nevet hallva először mindenki Magyarország első alkotmányos miniszterelnökére, gróf Batthyány Lajosra gondol, noha távoli rokona, a Szemere-kormány külügyminisztere is igen jelentős politikai karriert tudhat magáénak.

210 éve született gróf Batthyány Kázmér.

„Használni kívánt,
s nem fényleni.”
Ezekkel a szavakkal vett végső búcsút Szemere Bertalan bajtársától, az 1854. július 12-én elhunyt gróf Batthyány Káz-

mértől. Hazánk első külügyminiszterének váratlan halála egy reményteljes politikustól fosztotta meg a nemzetet, s tört derékba egy tartalmas, sikeres életutat. Batthyány Kázmér gróf Magyarország komoly történelmi tradícióval rendelkező s egyben egyik legtekintélyesebb és leggazdagabb családjának sarjaként 1807. június 4-én született Pozsonyban. Nagyapja Batthyány Tivadar (Tódor) politikus, főúr, nagybirtokos, Magyarország első műszaki könyvtárának összegyűjtője. Gyermek- és ifjúkorát idegen környezetben, többnyire Bécsben és Milánóban töltötte,

tanulmányait is külföldi útjai során végezte. Nyugat-európai utazásai alatt ismerkedett meg a polgári demokráciákkal és a liberális eszmékkel. Az arisztokráciára jellemző módon Batthyány Kázmér sem beszélt a magyar nyelvet, csupán hazatérése után tanult meg magyarul a matematikus, MTA-tag Nagy Károlytól. A nyelvtudás célja nem más volt, minthogy a fiatal gróf részt vehessen az Országgyűlésben a radikális ellenzék tagjaként (a Felsőtáblán 1839–40-ben és 1843–44-ben).

A mecénás magánember

Gróf Batthyány Kázmér nem annyira politikusi tehetséggel, műveivel, sokkal inkább gyakorlati érzékével, mecénási tevékenységével, szervezőkészségével, céltudatosságával és jellemsszilárdságával tűnt ki. A reformkor bőkezű mecénását arisztokrata körökben nem kis rosszindulattal „tékozló” minősítéssel illették. Utazásai után először Bécsben telepedett le, ahol 1837-ben alapító tagja lett egy társaságnak, amely elemi iskolák számára készülő magyar nyelvű tankönyvek kiadását tűzte ki célul. Később Pozsonyt, majd Pestet s végül Bicskét választotta otthonául. Az öröklés útján tulajdonába került bicskei birtokot kulturális, gazdasági és politikai központtá tette, s innen irányította a Batthyány-birtokokat, ahol a kor legfejlettebb mezőgazdasági eszközeit alkalmazva mintaszerű gazdálkodást folytatott. Mecénási tevékenysége az élet minden területére kiterjedt. Óvodákat, iskolákat létesített, Vörösmarty Mihálynak évente 400 pengő forint évjáradékot juttatott, amelyet a költő élete végéig élvezett. A nagyapja, Batthyány Tódor által gyűjtött 30 000 kötetes rohonci könyvtárat az MTA-nak adományozta. Rohoncon bátyjával és Károlyi Lajos gróffal

megalapította az első magyar tannyelvű gazdasági tanintézetet. Jobbágysai nagy részét örökváltság révén felszabadította, az országban önkéntesen létrejött örökváltsági szerződések felét ő kötötte. Batthyány Kázmér 100 000 forintos alapítványt hozott létre Nagy Károly élete főművének – a bicskei csillagvizsgáló – létesítéséhez. A magyarországi méterrendszer meghonosításáról ismert csillagász Bicskén helyezte el az 1844-ben Párizsban vett, platinából készült méterrudat, kilogrammot és liter mintapéldányt, amelyek 1900-ig etalonnak számítottak, tehát Magyarországon először a gróf bicskei birtokán volt hivatalos méterrúd, kilogramm és liter. Sajnos az időközben kitört forradalom miatt az obszervatórium nem kezdhette meg működését. A törökországi emigrációban Batthyány egy birtokot vásárolt. A menekültek ellátásának javítására növény- és állattenyésztéssel kezdtek foglalkozni, önkormányzatot hoztak létre a menekültek soraiból, amelynek elnöke Kossuth, alelnöke Batthyány lett. Az önkormányzat a menekültek ellátásával is foglalkozott, a szűkös ellátás javítására Batthyány ellátmányának teljes összegét átengedte a menekültek részére. A főnemes magánéletében is határozott, szuverén személyiség volt, akit „polgárosult” életmódja miatt gyakran megszóltak. A 38 éves, házasságban élő Keglevich Augusztia grófnő (gróf Szapáry Antal hitvese) iránt érzett szerelme is igen nagy feltűnést keltett. Szembeszállva a hagyományokkal, a katolikus egyházzal és az arisztokrácia rosszallásával – kapcsolatai és anyagai lehetőségei révén – elérte, hogy a leendő feleség a protestáns Poroszországban felbonthatta házasságát, s áttért a református hitre még 1846 őszén. Batthyány 1847-ben vette fel a református vallást, s még abban az évben házasságot kötöttek Pesten.

Az államférfi, politikus, katona

Batthyány Kázmér az 1839–40. évi országgyűlésen lépett a politika színpadára, s szerepe a következő, 1843–44. évi országgyűlésen tovább erősödött. A főrendi ellenzék egyik meghatározó személyiségeként emlegették. A magyarországi reformellenzék radikális vezetőjeként elsősorban a magyarországi ipar és közlekedés fejlesztését támogatta. A hazai ipar védelmére létesített Országos Védegylet alakuló ülésén, 1844. október 6-án Batthyány Kázmér gróft választották elnökké, aki a kizárólag magyar termékeket vásárló és fogyasztó Védegylet megalapításában és országos egyesületté szervezésében is jelentős szerepet játszott. A szólás- és lelkiismeret szabadsága mellett kiállt a vallásügy, a horvátkérdés, a magyar államnyelv, továbbá a megyei sérelmek, valamint a büntető törvénykönyv megreformálása mellett is. Kezdeményezte továbbá a Vukovár–Fiumei vasút építésére vállalkozó egyesület megalapítását (amelynek elnökségét is elfogadta 1845-ben). A magyar ellenzéket vagyonával és összeköttetéseivel is szolgáló gróf 1847-ig csak Fejér és Pest vármegye közgyűléseit látogatta,

ám az adminisztrátori rendszer bevezetése arra ösztönözte, hogy aktívabban részt vegyen a megyei politizálásban is. Vezetésével 1847. november 5-én Baranyában is megalakult az ellenzéki párt. 1848. április 22-étől Baranya vármegye főispánja a Kiskunság, Szeged, Szabadka és Zombor teljhatalmú polgári és katonai biztosa volt. Főispáni beiktatásán valamennyi baranyai község képviseltette magát, mintegy ötezer fős tömeg volt jelen. Részt vett Pécs város tisztújításában, szervezte az első népképviselői választásokat és a nemzetőrség felállítását, a honvédtoborzást. Kormánybiztosként irányította a Dráva-vonal védelmét 1848 szeptemberében, és a megyébe betörő horvátokkal szemben koordinálta Baranya védelmi intézkedéseit. Miután Pécs-et és Baranyát 1849. január végén a császári csapatok megszállták, Eszék válságos helyzetbe került. Batthyányt a haditanács azzal bízta meg, hogy utazzon Debrecenbe segítségért. Távollétében azonban az eszéki helyőrség kapitulált. Március 22-étől Perczel Mórhoz csatlakozva részt vett Bácska felszabadításában. Igazán nagy hatáskört az 1849-es kormánybiztosi kinevezésével szerzett. Ekkor lett Szeged és vidékének teljhatalmú kormánybiztosa. A Habsburg–Lotaringiai-ház trónfosztásának kimondása napján Kossuth levélben felkérte Batthyányt, legyen az új kormány külügyminisztere. Május 14-én, a Szemere-kormány külügyminisztereként letette a hivatali esküt. Diplomáciai gyakorlata nem volt, ezért először tájékozódott, mit lehet az adott szituációban tenni. A modern értelemben vett első nemzetiségi törvény is a nevéhez kapcsolódik. A hatalomátadással Batthyány és Szemere nem értett egyet, erről ugyanis a minisztertanács nem döntött. Batthyányék Kossuthot követve Törökországba távoztak. Útközben Batthyány tudtával Szemere az általa őrzött magyar koronát Orsova közelében elásatta. Batthyány Vidinben csatlakozott Kossuthhoz, ahol Kossuth ismét kormányzóként tevékenykedett, intézkedéseit Batthyány külügyminiszterként ellenjegyezte. Az egyik ellenjegyzése az úgynevezett vidini levélen található, amelyben Kossuth visszaveszi a hatalmat Görgeytől. A vezetőket, köztük Batthyányt is 1850 februárjában Kütahyába internálták. Emigrációja idején kisbéri birtokát elkobozták; Ferenc József császár itt alapította meg a később híressé vált kisbéri királyi ménest. 1851. október elején Törökországot elhagyva feleségével, Keglevich Augusztia grófnővel Párizsban telepedett le. Távollétében az osztrák császári hadbíróság halálra ítélte, jelképesen fel is akasztották. 1851-ben Szemere Bertalan oldalán részt vett a Kossuth lemondásáról szóló 1850–1852 közötti hírlapi vitákban, s emiatt az emigrációban lassan elszigetelődött, Kossuthtal való viszonya megromlott. Egy sérvműtétet követően váratlanul – valószínűleg orvosi műhiba miatt – 1854. július 12-én hunyt el. 1987-ben, születésének 180. évfordulóján a montmartre-i temetőből hazahozták földi maradványait, s a siklósi vár kápolnájának családi kriptájában helyezték végső nyugalomra. ●

Szent Iván-éji vigadalom

A június 23-áról 24-ére virradó, nyárközépi éjszaka Szent Iván éjszakája, amit csupán három nap választ el a nyári napfordulótól. Az ünnep elnevezése onnan ered, hogy a június hónapot Szent Iván havának is nevezik. A napforduló, kultúránként eltérően, számos egyházi és világi ünnep alapjául szolgál, mert a hiedelmek szerint ilyenkor mágikus változás következik be az elmúlást jelképező sötétség és a megújulást jelentő fény között. Forrásaink szerint a magyarok a 11. századtól kezdve tartották meg ezt az ünnepet, főként a tűzgrás szokása maradt fent Iván napjának előestéjéhez kapcsolódva.

Szent Iván-éj a Sóstói Múzeumfaluban

2017. június 23.

Nyíregyháza

Nagyszabású ünnepséggel készülnek a nyári napfordulóra Nyíregyházán: tűzgrással, élőkoncerttel és a Nyírségi Táncegyüttes folklórbemutatójával várják a látogatókat. Az év legrövidebb éjszakáján a szerelem- és egészségvárázsláté, valamint a tűzgrásé a főszerep. A tűzgrás a tűz tisztító erejére vezethető vissza, a néphiedelem szerint ugyanis elűzte a gonoszt, és az a tűz, melyet ekkor gyújtottak, képes volt megvédeni az embereket a ködtől, a jég-esőtől és a dögvészstől is.

Szent Iván-éji programok a Bakonyban

2017. június 23–25.

Porva, Szélpalmapuszta

A csillagászati nyár kezdetét ünnepe, a Szent Iván-éji hétfőn az újjászületés és a megújulás jegyében pihenéssel, élőzenével, grillpartyval és lovasjászzal várják az érdeklődőket a Bakonyban. Üdvözlőtálcaként a vendégek egy-egy pohár rozé borra vagy üdítőitalra, reggelire bőséges svédasztalra, péntek este gyertyafényes vacsorára, szombat este pedig a teraszon grillvacsorára számíthatnak. További programként meglepetés ajándékokat tartogató kincskereséssel, erdőismereti túrával, ménesebirtok-látogatással és lovasjász-bemutatóval készülnek a szervezők.

Szent Iván-éji mulatság és tűzgrás Visegrádon

2017. június 24.

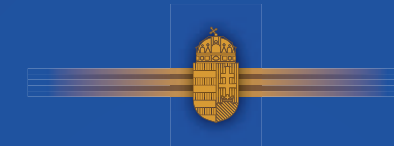
Visegrádon az év legrövidebb napjaként is számontartott Szent Iván éjjelén a résztvevők tanúi lehetnek, ahogy örömtűzek gyűlnak, hogy elüldözzék a sötétséget és megünnepeljék a fény diadalát. A Duna-parton tűzgrással és színesebbnél színesebb programokkal készülnek a szervezők.

Szent Iván-éji napforduló a Hortobágyon

2017. június 24.

Hortobágy, Pusztai Állatpark

A Szent Iván-éji napfordulón különleges programmal várják a Pusztai Állatparkba a látogatókat. A hiedelmek megelevenednek. A résztvevőket olyan kihívás elé állítják, hogy tudásukat próbára téve ismerjék fel a kalászos gabonákat, valamint sajátítsák el az egyik kedvelt megnyugtató kézműves foglalkozást, a szalmafonást. ●

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM RENDÉSZETTUDOMÁNYI KAR

TISZTAVATÓ ÜNNEPSÉG

2017. JÚLIUS 1., 9 ÓRA
BUDAI VÁR • KAPISZTRÁN TÉR

IMPRESSZUM ● A Nemzeti Közzolgálati Egyetem megbízásából kiadja: NORDEX Nonprofit Kft. – Dialóg Campus Kiadó ● **Felelős kiadó:** Petrő Ildikó ügyvezető ● ISSN 2065-5015 ● A szerkesztőség címe: 1083 Budapest, Ludovika tér 2. 2. em. 221. ● **Tel.:** +36 1 608 1488 ● **Felelős szerkesztő:** Horváth Orsolya ● **Újságírók:** Benedek Mariann, Búzás Beáta, Fecser Zsuzsanna, Podobni István, Szóór Ádám, Tóth Nikolett ● **Fotó:** Szilágyi Dénes ● **Címlapterv és hirdetések:** Albert Máté Tibor, Darabos Dávid ● **Tördeli:** Grafcom Media Kft. ● **Nyomdai munka:** Mondat Kft. **Felelős vezető:** Nagy László

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM

Egyed István
(1886–1966)

közzogi író, egyetemi tanár, jogtudós, bíró

„...A POLGÁROK SZEMPONTJÁBÓL
KÜLÖNÖSEN JELENTŐS A KÖZIGAZGATÁS
JÓSÁGA; JÓRÉSZBEN ATTÓL FÜGG
A LAKOSSÁG JÓLÉTE ÉS BOLDOGULÁSA.”

Hagyomány és megújulás
a közigazgatás fejlesztésében

A kiadvány a KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15-2016-00001

„A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés” című
projekt keretében került kiadásra.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE